

780 /
1992/2

საქართველო

ქართული
ზოგადი განათლების
საზოგადოებრივი მედიის
სააგენტო

1992/1 იანვარი-თებერვალი

კენრიკ იბსენი

როსმერსჰოლმი

დრამა ოთხ მოქმედებად

თარგმნა ბაჩანა ბრეზვაძემ

მოქმედი პირნი

იუჰანას როსმერი — როსმერსჰოლმის მფლობელი, ყოფილი პასტორი.
 რეზაკა ვესტი — როსმერის სახლში ცხოვრობს,
 რეატორი კროლი — როსმერის ცოლისძმა.
 ულრიკ ბრენდელი,
 კეტერ მონტესკორი.
 მადაშ ჰელსეტი — მნე ქალი როსმერსჰოლმში.

მოქმედება მიმდინარეობს როსმერსჰოლმში, ძველებურ მამულში, პატარა ქალაქის მახლობლად, რომელიც დახვედეთ ნორვეგიაში ერთ-ერთი ფიორდის პირას მდებარეობს.

პირველი მოქმედება

ვრცელნი, მყუდრო, ძველებური გემოვნებით მორთული სასტუმრო ოთახი როსმერსჰოლმში. წინ, მარჯვენა კედელთან, ახლად მომტვერული არყის ზის ტოტეხითა და მინდვრის ყვავილებით შემკული ღუმელია. ცოტა მოშორებით — კარი. შუა კედელში ორსაგდულიანი შემოსასვლელი კარია. მარცხენა კედელში დატანებულ ფანჯარასთან — საყვავილედ. ღუმელთან მაგიდა, ღივანი და სავარძლები დგას. კედლებზე პასტორების, ოფიცრებისა და მუნდირში გამოწყობილი მოხელეების ძველი თუ ახალი პორტრეტები ჰქვია. ფანჯარაცა და ორივე კარიც ღიაა. შემოსასვლელიდან ტანშადალი, ბებერი ხეების ხეივანი მოჩანს, რომელიც ეწოდებოდა უწევს. ზაფხულის სადამოა, მზის ჩასვლის შემდეგ.

ფანჯარასთან, სავარძელში ზის რეზაკა და მატულის ხელმანდილს ქსოვს, რომელიც თითქმის უკვე მზადაა. დროდადრო ყვავილებს შუა იმზნრება ფანჯარაში, თითქოს ხეივნის მხრიდან ვიღაცას მოეღისო. ცოტა ბნის შემდეგ შემოდის მადაშ ჰელსეტი.

მადაშ ჰელსეტი. ვახშმობამაც მოაწია: ნელ-ნელა ხომ არ გაეშალო სუფრა ფრიოკენ?

რეზაკა. დიახ, გაშალეთ; პასტორი, ალბათ, მალე მოვა.

მადაშ ჰელსეტი. არ გაცივდეთ, ფრიოკენ, საშინლად უბეროვს.

რეზაკა. დიახ, დახურეთ, თუ შეიძლება.

მადამ ჰელსეტი (შემოსასვლელ კარს ხურავს და ფანჯრის დასაკეტად მიემართება; ერთხანს ჩერდება და ფანჯარაში იყურება). რა ვქნა, პასტორი ხომ არ არის?

რეზეპა (სწრაფად). სად? (დგება). დიახ, ის არის. (ფარდას ეჯარება). აქეთ გამოდით. არ დაგვინახოს.

მადამ ჰელსეტი (ფანჯარას სცილდება). წარმოგიდგენიათ? კვლავ წისქვილის ბილიკით დაიწყო სიარული, ფრიოკენ.

რეზეპა. გუშინწინაც ამ გზით გამოიარა. (ფარდასა და ფანჯრის წირთხლს შორის დარჩენილ ჰუბრუტანაში იყურება). მაგრამ ვნახოთ, რას იზამს დღეს...

მადამ ჰელსეტი. ნეტა თუ ეყოფა გამბედაობა, რომ ბოგირზე გადმოიაროს.

რეზეპა. მეც სწორედ ეგ მაინტერესებს. (ცოტა ხნის შემდეგ). არა, გვერდი აქცია. როგორც ჩანს, დღეს ზემოდან მოუვლის. (ფანჯარას სცილდება).

მადამ ჰელსეტი. ო, ღმერთო ჩემო. ალბათ, ძალიან უჭირა ბოგირზე გამოვლა. თუმცა იმ უბედურების შემდეგ, რაც იქ დატრიალდა...

რეზეპა (ხელსაქმის გვერდზე გადადებს). როგორც ჩანს, აქ, როსმერსპოლში, დიდხანს ვერ ელევით თქვენს მიცვალებულებს.

მადამ ჰელსეტი. პირიქით, მე თუ მკითხავთ, მიცვალებულები ვერ ელევინ როსმერსპოლში.

რეზეპა (უყურებს). მიცვალებულები?

მადამ ჰელსეტი. დიახ, როგორც ჩანს, ვერასდიდებით ვერ სცილდებიან ცოცხლად დარჩენილთ.

რეზეპა. ეგ რამ გაფიქრებინათ?

მადამ ჰელსეტი. რამ და... მაშ, რაღა მაინცდამაინც ახლა გამოჩნდა ეს თეთრი ცხენი?

რეზეპა. პო, მართლა, ეს თეთრი ცხენი რაღაა, მადამ ჰელსეტი?

მადამ ჰელსეტი. აბა, რა გითხრათ? თქვენ ხომ არაფერი ამდაგვარი არ გჭერთ?

რეზეპა. თქვენ კი გჭერთ?

მადამ ჰელსეტი (ფანჯრის მიხურვას აპირებს). რაღა მე ამომიჩემეთ?.. (ფანჯარაში იყურება). ვაი!, ამას რას ვხედავ? პასტორი ისევ წისქვილის ბილიკს დაადგა?

რეზეპა (თავისი ადგილიდან იყურება ფანჯარაში). აგერ, ის კაცი! (ფანჯარასთან მიდის). არა, ეს ხომ რექტორია!

მადამ ჰელსეტი. მართლა ის არის!

რეზეპა. მაღლობა ღმერთს! ნამდვილად ჩვენთან მოდის.

მადამ ჰელსეტი. თანაც პირდაპირ ბოგირი გადმოიარა!.. არადა, ის ჩვენი საცოდავი ხომ მისი ღვიძლი და იყო?.. მე წავალ, სუფრას გავაწყობ, ფრიოკენ. (ხელმარჯვნივ გადის).

რეზეპა ერთხანს უძრავად დგას და ფანჯარაში იყურება, შემდეგ იღიმება და თავს აქნევს. ხინდდება.

რეზეპა (მარჯვენა კარს უახლოვდება და მეორე ოთახში გასძახის). ძვირფასო მადამ ჰელსეტი, თუ ღმერთი გწამთ, ნურაფერს დაიშურებთ. ხომ იცით, ყველაზე მეტად რა უყვარს რექტორს?

მადამ ჰელსეტი (მეორე ოთახიდან). კეთილი, ფრიოკენ. ვეცდები.

რეზეპა (შემოსასვლელ კარს აღებს). როგორც იქნა!.. საღამო მშვიდობი-
სა, ძვირფასო რექტორო!

პროლი (წინკარში; ჭოხს კუთხეში აუუღებს). გმადლობთ, მყუდროებას
ხომ არ დაგირღვევთ?

რეზეპა. თქვენ? როგორ არა გრცხვენიათ?

პროლი (შემოდის). ყოველთვის თავაზიანი ბრძანდებრქმევეჭქით იხე-
დება). კი მაგრამ, როსმერი სადღაა, თავის ოთახში მზღნიქმევეჭქით

რეზეპა. არა, სასეირნოდ წავიდა და. ცოტა არ იყოს, შეაგვიანდა, რაც
მას ნაკლებად სჩვევია. მაგრამ ალბათ ახლავე მოვა. (დივანზე ანიშნებს). დაბ-
რძანდით, დაელოდეთ...

პროლი (ჭულს მაგიდაზე დებს). დიდი მადლობა. (ჭდება და თვალს მი-
მოავლებს ოთახს.) რა ლამაზად მოკირთავთ ეს ძველი ოთახი! თვალს უხარია.
თანაც, ამდენი ყვავილები.

რეზეპა. როსმერს ძალიან სიამოვნებს, როცა გარშემო ახლად დაკრეფილ,
ჭორფა ყვავილებს ხედავს.

პროლი. როგორც ჩანს, თქვენც.

რეზეპა. დიახ, ისეთი მათრობელა სუნი აქვთ. უწინ კი ამ სიამოვნებისა-
გან თავს ვიკავებდით.

პროლი (სევდიანად აქნევს თავს). საწყალი ბეატა ვერ იტანდა ყვავილის
სუნს.

რეზეპა. ვერც ფერს. თავბრუ ეხვეოდა...

პროლი. მახსოვს, მახსოვს. (ჩვეულებრივ სასაუბრო კილოზე გადადის).
აბა, ახლა როგორაა საქმე?

რეზეპა. გმადლობთ, ნელ-ნელა; დღე დღეს მისდევა და ყველაფერი ჩვე-
ული გზით მიედინება, თქვენ თვითონ რაღასა იქმთ? თქვენი მეუღლე ხომ კარ-
გად ბრძანდება?

პროლი. ეპ, ჩემო ძვირფასო ფრიოკენ ვესტ, ჩემს ამბავს ნულარ იკით-
ხავთ, ოჯახში უსიამოვნებას რა გამოლევს, მით უმეტეს, ამ ჩვენს დროში?

რეზეპა. (ცოტა ხნის შემდეგ დივანის გვერდით, სავარძელში ჭდება). რა-
ტომ ერთხელაც არ შემოგვიარეთ მთელი ამ არდადეგების მანძილზე?

პროლი. არა, ხალხს თავს ხომ არ მოვაბეზრებ?

რეზეპა. რომ იცოდეთ, როგორ მოგვენატრეთ!..

პროლი. ...და, თანაც, წასული ვიყავი...

რეზეპა. სულ ორი კვირით, ყრილობას ესწრებოდით?

პროლი. (თავს უქნევს). დიახ, რას იტყვით ამაზე? თუ წარმოიდგენდით,
რომ ამ სიბერისას პოლიტიკურ აგიტატორებში ჩავეწერებოდი?

რეზეპა (იღიმება). ისე, კაცმა რომ თქვას, ცოტ-ცოტას ყოველთვის აგი-
ტატორობდით, ბატონო რექტორო.

პროლი. დიახ, მაგრამ მხოლოდ თავშესაქცევად. ახლა კი იძულებული
ვარ, სერიოზულად მოვიდო ბელი საქმეს... რადიკალურ გაზეთებს თუ კით-
ხულობთ?

რეზეპა. დიახ, ძვირფასო რექტორო, არ დაგიშლავთ...

პროლი. არა, დასამალი რა არის, ძვირფასო ფრიოკენ ვესტ? მით უმე-
ტეს, თქვენთვის...

რეზეპა. მეც ეგრე მგონია. დროს ხომ ვერ ჩამორჩები? უნდა იცოდეთ...

პროლი. ყოველ შემთხვევაში, თქვენ, ქალებს, ვერ მოგთხოვთ იმას, რომ

გადაჭრით მიემხროთ რომელიმე პარტიას ამ შინააშლილობაში, ან, უფრო სწორად, სამოქალაქო ომში, რომელიც ჩვენში მძვინვარებს... მაშასადამე, თქვენთვის ცნობილია, რა გააფთრებით მესხმიან თავს ეს „ხალხოსანი“ ვაჟბატონები; რა უხამსსა და უტიფარ გამოხდომებს მიმართავენ ჩემ წინააღმდეგ.

რეზეპა. მე მგონია, არც თქვენ რჩებით ვალში.

პროლი. დიახ, დიახ. ახლა მეც ვილესაგ ბრჭყალებს, მიფრუხილედნენქ მე ის კაცი არა ვარ, რომ მორჩილად მივეშვირო ზურგი მათ დარტყმებს... (ალარ ამთავრებს). მაგრამ მოვეშვათ ამ უსიამო თემაზე საუბარს.

რეზეპა. კეთილი, როგორც გნებავთ, ბატონო რექტორო.

პროლი. ერთი ეს მითხარით, როგორ აეწყო ცხოვრება ახლა, როცა მარტონი დარჩით? საწყალი ბეატას სიკვდილის შემდეგ?..

რეზეპა. გმადლობთ. არა უშავს რა. რა თქმა უნდა, უმისოდ სახლი თითქოს დაცარიელდა, ყველაფერმა მოიწყინა, პირქუში და სევდიანი გახდა, მაგრამ საერთოდ...

პროლი. აქ დარჩენას ხომ არ აპირებთ? ესე იგი, სამუდამოდ-მეთქი, მინდოდა მეთქვა.

რეზეპა. აჰ, ძვირფასო რექტორო, ჯერჯერობით არ ვაპირებ. თუმცა ისე კი შევეჩვიე როსმერსპოლმს, რომ ხანდახან შინაური მგონია თავი.

პროლი. შინაური ხართ, აბა რა?

რეზეპა. ამიტომ, სანამ ბატონი როსმერი თელის, რომ შემიძლია ცოტათი მაინც გამოვადგე და ცხოვრება შევუმსუბუქო, მე აქ დავრჩები.

პროლი (აღელვებული უცქერის). იცით, რას ვაფასებ ქალში ყველაზე მეტად? — იმის უნარს, რომ სხვებს შესწიროს თავისი ახალგაზრდობა.

რეზეპა. აჰ! მაშ, რისთვისღა უნდა ვიცოცხლო ამქვეყნად?

პროლი. ჯერ იყო და, დღედაღამ თავზე დაჰკანკალებდით ამ თქვენს უინიან, უცნაურსა და დამბლადაცემულ მამინაცვალს...

რეზეპა. არა, იცით, რა? სანამ ფინმარკენში ვცხოვრობდით, ექიმი ვესტი სულაც არ ყოფილა ასეთი აუტანელი. საცოდავს იმან მოუთავა ხელი, რომ ერთავად გზას იყო გაკრული. ხოლო როცა აქ გადმოვსახლდით... მართალი გითხრათ, ორი თუ სამი წელი ძალიან გამიჭირდა, სანამ საშინელი წამებით არ დალია სული.

პროლი. კი მაგრამ, განა შემდგომი წლები უფრო მძიმე არ იყო თქვენთვის?

რეზეპა (უფრო ახლო მიიწევს). ძვირფასო რექტორო, ეს ისე გულითადად თქვით, რომ დარწმუნებული ვარ, თქვენი სიტყვების მიღმა უკმაყოფილების ნატამალიც არ იმალება.

პროლი. უკმაყოფილებისაო? ამით რისი თქმა გნებავთ?

რეზეპა. სულაც არ გამიკვირდებოდა, თუ უსიამოვნოდ დავრჩებოდათ ის, რომ როსმერსპოლმის დიასახლისის როლში თქვენი დის მაგივრად მე გეხილეთ.

პროლი. რას ამბობთ? ღმერთმა ხელი მოგიმართოთ!..

რეზეპა. ესე იგი, ჩემი ეჭვი უსაფუძვლოა! (ხელს უწვდის). გმადლობთ.

პროლი. ღმერთო დიდებულო, როგორ შეიძლებოდა, რომ ამნაირი აზრი მოგსვლოდათ თავში?

რეზეპა. რა ვიცი, ცოტა არ იყოს, შევეშინდი, ისე დაგვიძვირეთ სტუმრობა.

პროლი. ამ შემთხვევაში, ღმერთმანი, სასტიკად სცდებით, ფრიოკენ ვესტ.

ეგვიც არ იყოს... კაცმა რომ თქვას, რა შეიცვალა? განა თქვენ მარტოდმარტო არ განაგებდით მთელ სახლს საწყალო ბეატას სიცოცხლის უკანასკნელ წლებში?

რამბაპა. ო, მაშინ მე მხოლოდ მის მაგივრობას ვწავლობდი.

პროლი. ეგ სულერთია... უნდა მოგახსენოთ, ფრიოკენ ვესტ რომ პირადად, ჩემი მხრივ, არაფერი მექნებოდა საწინააღმდეგო, თუმცა ამაზე ლაპარაკი ცოტა უხერხულია...

რამბაპა. მაინც რაზე?

პროლი. თუნდაც იმაზე, რომ თქვენ დაგეგმავდით მისი აღვლილი...

რამბაპა. მე ის აღვლილი მიკავია, რაც თვითონ მსურს, ბატონო რექტორო.

პროლი. ფაქტიურად, მაგრამ არა...

რამბაპა. (აწყვეტილებს; სერიოზულად). გრცხვენოდეთ, ბატონო კროლ! ამაზე ხუმრობა გაგონილა?

პროლი. დიახ, ჩვენს ძვირფას იუჰანესს, რა თქმა უნდა, ყელში ამოუვიდა ცოლქმრული ცხოვრება, მაგრამ მაინც...

რამბაპა. იცით, ეს უკვე სასაცილოა.

პროლი. ...მაგრამ მაინც! ერთი ეს მათხარით, ფრიოკენ ვესტ... თუ შეიძლება გკითხოთ, რამდენი წლია ხართ?

რამბაპა. მრცხვენია სიმართლის თქმა, — ოცდაცხრისა, ბატონო რექტორო. მალე ოცდაათს მივუკაკუნებ.

პროლი. მდა-ა, კი მაგრამ, როსმერი რა ხნისაა? მოითმინეთ... ხუთი წლით უმცროსია ჩემზე. მაშასადამე, ზუსტად ორმოცდასამი წლისაა, ჩემი აზრით. სწორედ ერთმანეთის შესაფერისნი ბრძანდებით.

რამბაპა (დგება). დიახ, დიახ, სწორედ... ჩაის ხომ არ მიირთმევთ?

პროლი. გმადლობთ ისედაც კაი ხანს ვაპირებდი თქვენთან დარჩენას. ერთ საქმეზე უნდა მოველაპარაკო ჩვენს ძვირფას იუჰანესს. ხოლო ასეთი უცნაური აზრები რომ აღარ მოგივიდეთ თავში, ამიერადან კვლავაც ხშირ-ხშირად შემოგივლით, ფრიოკენ ვესტ.

რამბაპა. თუ შეიძლება. (ხელს ართმევს). გმადლობთ, გმადლობთ! მაინც რა კეთილი ბრძანდებით.

პროლი. მართლა? სახლში კი სულ სხვა აზრისანი არიან ჩემზე.

მარჯვენა კარიდან შემოდის იუჰანეს როსმერი.

რამბაპა. ბატონო როსმერ... ხედავთ, ვინ გვესტუმრა?

როსმერი. მაღამ ჰელსეტმა უკვე მითხრა.

პროლი. (დგება, ხელს ართმევს; ჩუმად, ალერს...). გამარჯობა, ძალზე მოხარული ვარ, რომ კვლავ ჩვენსას გხედავ. ძვირფასო კროლ. (ხელებს მხრებზე აწყობს და თვლებში ჩახედავს). ჩემო ერთგულ მოგობარო! ასეც ვიცოდი, რომ ჩვენ შორის, ადრე თუ გვიან, ყველაფერი კვლავ ძველებურად წარიმართებოდა.

პროლი. ჩემო ძვირფასო, ნუთუ შენც ეჭვი შეგეპარა იმაში, თითქოს ჩვენს მეგობრობას ბზარი გაუჩნდა?

რამბაპა (როსმერს). მადლობა ღმერთს, რომ ყველაფერი ეს მხოლოდ უსაფუძვლო ეჭვი გამოდგა.

როსმერი. მართლა, კროლ? კი მაგრამ, მაშინ რატომაა, რომ ასე მოგვანატრე თავი?

პროლი (ხმადაბლა, სერიოზულად). იმიტომ, რომ არ მინდოდა ჩემი აქ

ყოფნით ძალაუნებურად გამეხსენებინა შენთვის ის უბედური წლები... და ის საცოდავი, წისკვილის წყალვარდნილში რომ დაიბრჩო თავი...

როსმერი. როგორც ჩანს, ძალზე კეთილშობილური საბაბი გქონია შენ ყოველთვის ისეთი გულისხმიერი იყავი. მაგრამ ამის გამო ნამდვილად არ უნდა დაგვშორებოდით. მოდი, დივანზე ჩამოვსხდეთ. (სხდებიან). მე მარტო ვიყავი უფროსი და მშვიდად ვიგონებ ბეატას. ჩვენ ყოველდღე ვლაპარაკობთ, მასზე, ის ამითქოს დღესაც აქაა, ჩვენ გვერდით.

პროლი. მართლა?

რეზეპა. (ღამიას ანთებს). რა თქმა უნდა.

როსმერი. რა გიკვირს? ჩვენ ორივეს სულით და გულით გვიყვარდა იგი. რეზეკა... ფრიოკენ ვესტიც და მეც არაფერს ვიშურებდით მისი გულისთვის. ამ მხრივ ნამდვილად ვერაფერს ვუსაყვედურებთ ჩვენს თავს. ამიტომაც მგონია, რომ ჩვენი მოგონება ყოველთვის ესოდენ ნათელი და მსუბუქი სევდითაა მოსილი.

პროლი. აჰ, ჩემო ძვირფასებო, ჩემო კარგებო! ამიერიდან ყოველდღე თქვენთან ვიქნები.

რეზეპა. (სავარძელში ჯდება). იცოდეთ, სიტყვა სიტყვაა.

როსმერი (ცოტა არ იყო, ხეტყვას აჭიანურებს). ღმერთმანი, კროლ, რას არ მივცემდი, რომ ჩვენი ურთიერთობა არასოდეს შეწყვეტილიყო. რაც ერთმანეთს ვიცნობთ, ყოველთვის ჩემს უპირველეს მეგობრად მიმაჩნდი. თვით ჩვენი სტუდენტობიდან მოყოლებული.

პროლი. მახსოვს. ჩემთვისაც ძალზე ძვირფასია ეს ჩვენი ურთიერთობა... მაგრამ ახლა რაღაც განსაკუთრებული გაქვს სათქმელი?..

როსმერი. ბევრი, ძალიან ბევრი რამაა, რაზედაც მინდოდა გულახდილად მოგლაპარაკებოდი.

პროლი. დამერწმუნე, მეც ბევრი რამ მაქვს შენთან სალაპარაკო. ალბათ მოგეხსენება, რომ აქტიურ პოლიტიკაში ჩავები.

როსმერი. ჰო, ვიცი. მაინც რა მოხდა?

პროლი. იძულებული შევიქენი. უკვე აღარ შეიძლება პასიურ მქვერდელად დარჩე. ახლა, როცა რადიკალები ისე გააქტიურდნენ, რომ, სამწუხაროდ, თითქმის მთელი ძალაუფლება ჩაიგდეს ხელში, სწორედ რომ დროა... შეგვექრა ჩვენი რიგები. ღმერთმანი, დროა-შეთქი!

რეზეპა. (ოდნავ შესამჩნეაი ღიმილით). ცოტა გვიან ხომ არ არის?

პროლი. რა თქმა უნდა, აჯობებდა დინებისათვის სათავეშივე მოგვეკუპრა პირი. მაგრამ ვის შეეძლო იმის წინასწარ განჭვრეტა, თუ რა შედეგი მოჰყვებოდა მის მომძლავრებას? ყოველ შემთხვევაში, მე ვერ შევძელი. (წამოდგება და ოთახში ბოლთის ცემას მოჰყვება). მაგრამ ახლა თვალი ამეხილა. მე ამბობხურმა სულისკვეთებამ თვით სკოლაშიც კი შემოაღწია!

როსმერი. როგორ, თვით შენს სკოლაშიც?

პროლი. დიახ, ჩემსაშიც. როგორ მოგწონს? ერთ მშვენიერ დღეს, ვგებულობ, რომ უფროსკლასელ ბიჭბუჭებს, უფრო სწორად, ზოგიერთ მათგანს, საიდუმლო წრე ჩამოუყალიბებიათ და თურმე მთელი ნახევარი წელია, რაც მორტენსპორის გაზეთს იწერენ!

რეზეპა. აა, „შუქურას“?

პროლი. დიახ, რას იტყვით? ძალზე სასარგებლო სულიერი საზრდოა, არა, მომავალ მოხელეთათვის? მაგრამ ყველაზე სამწუხარო ის არის, რომ პი-

რო შეუკრავთ და ჩემს წინააღმდეგ შეთქმულება მოუწყვიათ ყველაზე წარჩინებულ მოსწავლეებს! განზე მხოლოდ ყეყეჩებილა დგანან.

რეზეპა. და თქვენ ეს ასე ახლოს მიგაქვთ გულთან. ბატონო რექტორო?

პროფ. ახლოსო? ვინც მე ხელს მიშლის, ჩემი სასიცოცხლო/საქმის დაუძინებელი მტერია! (ხმას დაუწევს). მაგრამ მე მზადა ვარ ვაღიარო, რომ ეს როდია ყველაზე დიდი უბედურება. არა, ყველაზე უარესი საქმეა, რომ... (მიმოიხედავს). იმედია, კარს უკან არავინ გვიღმენს.

რეზეპა. არავინ, ნუ გეშინიათ.

პროფ. მაშ, იცოდეთ, რომ შევითმა და განხეთქილებამ ჩემს საკუთარ სახლშიაც შემოაღწია, ჩემს პატარა შინაურულ წრეშიც და ოჯახური ცხოვრების მყუდროება და სიამტკბილობა დამირღვია.

როსმერი (დგება). რას ამბობ? შენს სახლშიც?..

რეზეპა (რექტორს უახლოვდება). მაინც რა მოხდა, ძვირფასო რექტორო?

პროფ. წარმოგიდგენიათ? ჩემი შვილები.. ერთი სიტყვით... ჩემი ლაურეცი მოსწავლეთა ამ ბანდის მეთაური გახლავთ, პილდას კი წითელი ჩანთა მოუქსოვია და შიგ „შუქურას“ ნომრებს ინახავს!

როსმერი. ამას კი ვეღარ წარმოგიდგენდი... შენს ოჯახში... შენს სახლში...

პროფ. განა მარტო შენ? საერთოდ, ვინ წარმოგიდგენდა? ჩემს სახლში, სადაც ყოველთვის სუფევდა წესრიგი, მორჩილება, ერთსულოვნება და ერთი ნება...

რეზეპა. თქვენი მეუღლე როგორღა შეხვდა ამ ამბავს?

პროფ. ყველაზე გასაშტერებელი სწორედ ეს არის! მთელი ჩვენი ცოლქმრობის მანძილზე, ოჯახური ცხოვრების ყოველდღიურ წვრილმანებსა თუ სერიოზულ საკითხებშიაც ის ყოველთვის უყოყმანოდ იზიარებდა ჩემს აზრსა თუ შეხედულებას, და, აი, ახლა უცებ ირკვევა, რომ ბევრ რამეში თურმე შვილების მხარე უჭირავს. ის კი არადა, აქეთ მადანაშაულებს იმაში, რაც მოხდა. ამტკიცებს, რომ მე ვთრგუნავ და გასაქანს არ ვაძლევ ახალგაზრდობას. თითქოს ეს აუცილებელი არ იყოს... აი, რანაირი განხეთქილება შემოიპარა ჩემს ოჯახში. მაგრამ მე, რასაკვირველია, შეძლებისდაგვარად თავს ვარიდებ ამაზე ლაპარაკს. ამ შემთხვევაში დუმილი უმჯობესია. (ბოლთას ხცემს). ო-პო-პო-პო! (ზურგზე ხელებშემოწყობილი ფანჯარასთან ჩერდება და სივრცეს გასცქერის).

რეზეპა (როსმერს უახლოვდება და რექტორის ნამალევად ეჩურჩულება) ბარემ უთხარი!

როსმერი (ჩურჩულითვე). არა, დღეს არა.

რეზეპა, (უწინდებურად). არა, სწორედ დღეს! (ხცილდება და ლამპას ახწორებს).

პროფ. (შემობრუნდება). მაშ, ასე, ჩემო ძვირფასო როსმერ, ახლა შენ უკვე იცი, რომ დროის სულმა თავისი შავი ფრთების ჩრდილი ჩემს ოჯახურ ცხოვრებასა და ჩემს საზოგადოებრივ ასპარეზსაც გადნოაფინა. მაგრამ მე ის კაცი არა ვარ, რომ თავგანწირვით არ შევებრძოლო დროის ამ შავბნელი სულისკვეთების გამხრწნელსა და ყოვლისმმუსვრელ შემოქმედებას, და ამ ბრძოლისას არ გამოვიყენო ყოველგვარი იარაღი, რაზედაც კი ხელი მიმიწვდება. დიახ, მე მტკიცედ გადავწყვიტე, ვიბრძოლო; ვიბრძოლო სიტყვით თუ საქმით.

როსმერი. და იმედი გაქვს, რომ ამ გზით სასურველ მიზანს მიაღწევ?

პროლი. ყოველ შემთხვევაში, მინდა პირნათლად მოვიხადო მოქალაქის სამხედრო ვალდებულება, ჩემი აზრით, პატრიოტული ვალიც ამასვე მოუწოდებს თვითეულ ჩვენგანს, ვინც სიკეთისა და მართალი საქმის სადარჯოზე დგას. მეც სწორედ ამ მიზნით გეახელი დღეს.

როსმერი. კი მაგრამ, რას მიბრძანებ? მე რა შემიძლია, ჩემო ქვეყნო?

პროლი. რადა — დაეხმარო შენა ძველ მეგობრებს; მხარში მხარეობდე და ხელი-ხელჩაკიდებულმა იარო ჩვენთან ერთად.

რეზეპა. მაგრამ თქვენ ხომ იცით, ძვირფასო რექტორო, რომ ბატონ როსმერისათვის მიუღებელია ყოველივე ეს.

პროლი. მეტი გზა არ არის, თავის თავს უნდა მოერიოს. ფეხი ვერ აუწყვე ამ ჩვენს დროს, როსმერ. გამოკეტილხარ ამ შენს მამულში და ისტორიული კვლევა-ძიების მეტი აღარაფერი გახსოვს. არა, ცუდად ნუ გამიგებ, მე დიდ პატივს ვცემ ამ გენეალოგიებს და სხვა მისთანათ, მაგრამ დღევანდელი, სამწუხაროდ, სულ სხვა რამეს მოითხოვს ჩვენგან. შენ ვერ წარმოიდგენ, რა დღე-შია მთელი ქვეყანა. თითქმის ყველაფერი თავდაყირა დგას, ძირეულად შეიცვალა ყველა ცნება, გაგება, ფასეულობა. საჭიროა თავგანწირული ბრძოლა, რათა ყველაფერი თავ-თავის ადგილას დააყენო, დასძლიო ყოველგვარი ცთომი.

როსმერი. გეთანხმები. მაგრამ იმას აღარ კითხულობ, შემიძლია თუ არა ეს თავგანწირული ბრძოლა?

რეზეპა. ეგეც არ იყოს, თვით ბატონი როსმერი ახლა გაცილებით უფრო ფართო თვალთახედვით აღიქვამს ცხოვრებას.

პროლი (გაოგნებული). უფრო ფართო თვალთახედვით?

რეზეპა, დიახ. ან, თუ გნებავთ, — უფრო თავისუფლად; უფრო დამოუკიდებლად და მიუკერძოებლად.

პროლი. რას ნიშნავს ეს? არა, ვერ დავიჯერებ, თითქოს ისეთი სუსტი ხარ, როსმერ, რომ მყვირალა ფრაზებმა დაგაბრძავა და ბრბოს ბელადებმა თუნდაც დროებითი გამარჯვება მოიპოვეს შენზე.

როსმერი. ხომ მოგეხსენება, ჩემო ძვირფასო, რომ პოლიტიკის ბევრი არა გამეგება რა, მაგრამ ამ ბოლო დროს, რატომღაც შეჩვენება, რომ აღამიანებმა ცალკეულმა პიროვნებებმა გაცილებით უფრო დამოუკიდებელი აზროვნების უნარი შეიძინეს.

პროლი. და შენ ეს, ყოველგვარი მიკიბგ-მოკიბვის გარეშე, სიკეთედ მიგაჩნია? ფრთხილად იყავი, თორემ სასტიკი იმედგაცრუება გელის, ჩემო ძვირფასო. აბა, კარგად დაუკვირდი, რანაირ აზრებს გამოსთქვამენ რადიკალები, როგორც სოფლად, ისე ქალაქშიც. ზუსტად იმავე „სიბრძნეს“, რასაც ქადაგებს „შუქურა“.

რეზეპა. დიახ, მორტენსპორს აქ საკმაოდ დიდი გავლენა აქვს.

პროლი. ვის? — ესოდენ სამარცხვინო წარსულის მქონე კაცს, რომელსაც უზნეობისათვის მასწავლებლობის უფლება ჩამოერთვა?.. და ეს ვაყბატონი ახლა აპირებს ხალხია ბელადის როლში მოგვევლინოს! აპირებს და მი-აღწევს კიდევ მიზანს. ღმერთმანი, მიაღწევს! როგორც გავიგე, გაზეთის გაფართოება განუზრახავს. სარწმუნო წყაროებიდან ვიცი, რომ გამოცდილ თანა-რედაქტორს ეძებს.

რეზეპა. მიკვირს, რომ თქვენ და თქვენი მეგობრები არავითარ საწინააღმდეგო ზომებს არ იღებთ.

პროლი. სწორედ მაგისთვის ვემზადებით, დღეს შევიძინეთ „სამხარეო

გაზეთი“. ფინანსური საკითხი თითქმის მთლიანად მოგვარებულია, მაგრამ... (როსმერს მიმართავს). სწორედ აქ მივადექი ჩემი დღევანდელი ვიზიტის კემ-მარტ მიზანს. საქმის, ანუ თვით გაზეთის გაძლოლა. — აი, რა გვიქვამს ყველა-ზე მეტად. მითხარი, როსმერ... შენ თვითონ ხომ არ ჩაუდგებოდი სათავეში, მართალი საქმის მხარდასაჭერად?

როსმერი (თითქმის შეშინებული). მე?..

რაბეკა. ეგ რამ გაფიქრებინათ?

კროლი. ჩემთვის გასაგებია შენი შიში სახალხო თავყრილობებისა და ყოველივე იმისა, რაც ამ ყრილობებს მოსდევს შედეგად. მაგრამ მოღვაწეობა რედაქტორისა, რომელიც, უმეტესწილად, განზე რჩება, ან, უფრო სწორად რომ ვთქვათ...

როსმერი. არა, არა. ჩემო ძვირფასო, ამაზე ლაპარაკიც კი ზედმეტია.

კროლი. მე თვითონაც დიდი სიამოვნებით მოვსინჯავდი ჩემს ძალას ამ ასპარეზზე, მაგრამ ნამდვილად ვერ ავუვალ. ისედაც ყელამდე ვარ ჩაფლული ათას საქმეში. შენ კი, პირიქით, ამჟამად ყოველგვარი სამსახურებრივი მოვალეობისაგან თავისუფალი ხარ. ჩვენ, შენი მეგობრები და თანამზრახველნი, რა თქმა უნდა, ყოველნაირად შეგიწყობთ ხელს.

როსმერი. არ შემიძლია, კროლ, ამ საქმისთვის არ გამოვდგები.

კროლი. არ გამოვდგები? ამასვე ამბობდი მაშინაც, როცა მამაშენმა პასტორის ადგილი გიშოვა.

როსმერი. ვამბობდი და სწორიც ვიყავი. ამიტომაც გადავდექი.

კროლი. ოჰ, შენ მხოლოდ იმნაირი რედაქტორობა გასწიე, რანაირი პასტორიც იყავი, და ჩვენ მადლობელნი დაგრჩებით.

როსმერი. ერთხელ და სამუდამოდ გეუბნები, ძვირფასო კროლ: ამ საქმეს ხელს არ მოვკიდებ-მეთქი.

კროლი. მაშინ იმის უფლება მაინც მოგვეცე, რომ შენი სახელით გამოვაქვეყნოთ გაზეთი.

როსმერი. ჩემი სახელით?

კროლი. დიას, იუჰანეს როსმერის მარტოოდენ სახელიც კი დიდი შენაძენი იქნებოდა გაზეთისათვის. ჩვენ, დანარჩენები, ხომ წმინდა წყლის პარტიულ მოღვაწეებად ვითვლებით. რამდენადაც ვიცი, პირადად მე მძვინვარე ფანატიკოსადაც კი მთვლიან. ამიტომაც არა გვაქვს იმის იმედი, რომ რომელიმე ჩვენგანის სახელმა გზა გაუკაფოს გაზეთს ისედაც კალაპოტიდან ამოვარდნილსა და თავგზააბნეულ ხალხში. შენ კი, პირიქით, ყოველთვის თავს არიდებდი პარტიათა ბრძოლებს და განზე იდექი. შენი დიდსულოვნება და კეთილშობილება... შენი ნათელი აზრი და ექვშეუვალი პატიოსნება საყოველთაოდ ცნობილია, აღიარებული და დაფასებული, რასაც ზედ ერთვის ის მოწიწება და პატივისცემა, რაც შენი პასტორობისას მოიხვეჭე ხალხში. და, ბოლოს, ეს ძველისძველი და წარჩინებული გვარიშვილობა...

როსმერი. ოჰ, გვარიშვილობა...

კროლი. (ხელით ანიშნებს კედლის გასწვრივ ჩამწკრივებულ პორტრეტებზე). როსმერები ყოველთვის პასტორები, ოფიცრები, ადმინისტრატორები იყვნენ; ყოველთვის მაღალი და საპასუხისმგებლო თანამდებობები ეკავათ. ყველა უაღრესად წესიერი და პატიოსანი კაცი იყო; ამიტომაცაა, რომ თქვენი გვარი, აგერ უკვე ორი საუკუნე იქნება, უპირველეს გვარად ითვლება მთელ ჩვენს მხარეში. (ხელს ადებს მხარზე). პირადად შენი ღირსება და მთელი შენი

გვარის სახელოვანი ტრადიციები გავალდებულებს, როსმერ. შემოგვიერთდეს და მტკიცედ დადგე ყოველივე იმის სადარაჯოზე, რასაც აქამდე სამართლიანობის სახელი ერქვა ჩვენი საზოგადოების თვალში. (შებრუნდება). რას იტყვით. ფრიოკენ ვესტ?

რეზეპა (ჩაცინებით). ძვირფასო რექტორო... მართალი გითხრათ, მეცნობ-
ბა...
ბიზლინოსეპა

კროლი. რაო? სასაცილოს რას ხედავთ?

რეზეპა. რასა და... თუმცა ბარემ პირდაპირ მოგახსენებთ...

როსმერი (ხწრაფად). არა, არა!... ჯერ არა!

კროლი (ხან ერთს შეხედავს და ხან მეორეს). რა ამბავია? ღვთის გული-
სათვის, მითხარით, რა მოხდა?... (აღარ ამთავრებს). ჰმ!..

მარჯვნიდან შემოდის მაღამ ჰელსეტი.

მაღამ ჰელსეტი. ვილაც კაცია: პასპორტის ნახვა მინდაო.

როსმერი (შეებით ამოისუნთქავს). აა, სთხოვეთ!

მაღამ ჰელსეტი. აქ მიიღებთ?

როსმერი. რა თქმა უნდა.

მაღამ ჰელსეტი. რა ვიცი, გარეგნულად ისეთია, რომ, მგონი, სახლში
არც შემოიშვება.

რეზეპა. მაინც როგორია გარეგნულად, მაღამ ჰელსეტი?

მაღამ ჰელსეტი. მტრისას.

როსმერი. რა გვარი ვარო, ხომ არ უთქვამა?

მაღამ ჰელსეტი. მგონი, ჰექმანით თუ რაღაც ამგვარი.

როსმერი. პირველად მესმის.

მაღამ ჰელსეტი. რა ვიცი, ულრიკი მქვიაო.

როსმერი (გაოგნებული). ულრიკ ჰეტმანი?!

მაღამ ჰელსეტი. დიახ, დიახ, ჰეტმანი.

კროლი. თითქოს მეცნობა...

რეზეპა. თუ არ ვცდები, ასე აწერდა ხელს ის... ახირებული კაცი...

როსმერი. (კროლს). ეს ულრიკ ბრენდელის ფსევდონიმია.

კროლი. აა, იმ წყალწადებული ულრიკ ბრენდელისა? დიახ, დიახ!

რეზეპა. მაშასადამე, ცოცხალია?

როსმერი. მე მეგონა, მოხეტიალე მსახიობების დასთან ერთად დაწაწა-
ლობდა.

კროლი. სულ ბოლოს, მგონი, იძულებითი მუშაობა ჰქონდა მისჯილი.

როსმერი. სთხოვეთ, მაღამ ჰელსეტი.

მაღამ ჰელსეტი. კეთილი. (გადის).

კროლი. ნეტა თუ მართლა შემოუშვებ სახლში?

როსმერი. რა ვქნა, ხომ იცი, ოდესღაც ჩემი მასწავლებელი იყო.

კროლი. დიახ, ვიცი, რომ ათასნაირი მავნე და მემამბოხური აზრებით გი-
ტენიდა თავს. სანამ მამაშენმა მათრახით არ დაიფრინა სახლიდან.

როსმერი (ცოტა არ იყოს, სიმწრით). მამაჩემი სახლშიაც ისეთივე მაიო-
რი იყო, როგორიც უაზარმაში.

კროლი. ჰოდა, ღმერთს მადლობა შესწირე, ძვირფასო როკმერ... დი-ი-ახ!

მადამ პელსეტი მარჯვენა კარს აღებს, ულრიკ ბრენდელს შემოუშვებს და კვლავ ხურავს მას. ბრენდელი წარმოსადეგი მამაკაცია; ცოტა არ იყოს, გაცრეცილ-გახუნებულ სახეზე მაინც მკვირცხლი და ცოცხალმკვამლელებია შერჩენია; ჭალარა თმა-წვერი აქვს; ჩაცმულობით მაწანწალას მოგავსებთ; დახეული სერთუკი, როგორც ჩანს, პირდაპირ შიშველ ტანზე შემოუცვამს; არც ფეხსაცმელებია უკეთეს დღეში, ძველი, ჭუჭყიანი ქუდი იღლიაში ამოუჩრია, ხელთათმნიან ხელში კი წვრილი ჯობი უჭირავს.

ბრენდელი (ჭერ ცოტა არ იყოს, გაუბედავად, შემდეგ კი მკვირცხლად მიემართება რექტორისაკენ და ხელს უწვდის). საღამო მშვიდობისა, იუჰანეს!

კროლი მომიტევეთ...

ბრენდელი. ალბათ, აღარ მოელოდი ჩემთან შეხვედრას! თანაც, ამ ჩემთვის ესოდენ საძულველ ჭერქვეშ!

კროლი. მომიტევეთ... (ხელით ანიშნებს). აი...

ბრენდელი (შეტრიალდება). დიახ, დიახ, აი, იუჰანესი... ჩემი საყვარელი მოწაფე, ჩემი კარგი ბიჭი!

როსმერი (ხელს უწვდის). ჩემო ძვირფასო მასწავლებელო!

ბრენდელი. ზოგიერთი უსიამოვნო მოგონები, მიუხედავად, მაინც ვერ შევძელი ისე ამევილო გვერდი როსმერსჰოლმისათვის, რომ არ მენახე.

როსმერი. დიდად მოხარული ვარ, დამერწმუნეთ.

ბრენდელი. ეს მომხიბლავი ქალბატონი? (ესალმება). ალბათ შენი მეუღლეა!

როსმერი. ფრიოკენ ვესტი.

ბრენდელი. აა, ახლო ნათესავი? ეს უცნობი კი შენი თანამოძმე იქნება.

როსმერი. რექტორი კროლი.

ბრენდელი. კროლი! კროლი! მოითმინეთ, ახალგაზრდობაში ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე ხომ არ აწავლობდით?

კროლი. დიახ.

ბრენდელი. Donnerwetter! მე ხომ გიცნობდი?!

კროლი. მომიტევეთ...

ბრენდელი. განა შენ არ იყავი...

კროლი. მომიტევეთ...

ბრენდელი. ...სიჭველის ერთი იმ თანდარმთავანი, რომლებმაც „სადისკუსიო წრიდან“ გამაძევეს?

კროლი. ადვილი შესაძლებელია, მაგრამ მე პროტესტს ვაცხადებ უფრო ახლო ნაცნობობის წინააღმდეგ.

ბრენდელი. ოჰ, ოჰ! Nach belieben ბატონო დოქტორო, ჩემთვის სულერთია, ულრიკ ბრენდელს არც რა მოემატება და არც რა დააკლდება ამით.

რაბეკა. თქვენ ალბათ ქალაქს მიბრძანდებით, ბატონო ბრენდელ.

ბრენდელი. კამოიციანით, ძვირფასო ქალბატონო, დროდადრო, იძულებული ვხდები კვლავ ჩავება ხელჩართულ ომში არსობის პურის მოსაპოვებლად და პატარ-პატარა ბრძოლები გადავიხადო. ჭიროვით შეზარება ეს ამბავი, მაგრამ... enfin!.. ხომ მოგეხსენებათ, აუცილებლობა...

როსმარი. ძვირფასო ბატონო ბრენდელ... თუ ნებას მომცემთ... ხომ არ შემიძლია რითიმე დაგეხმაროთ?..

ბრენდელი. აჰ! ნეტავი ეგ არ გეთქვა! შენ გინდა შებლაღო ის წმინდათა-წმინდა კავშირი, რომელიც ერთმანეთთან... არასოდეს, იუპანეს... არასოდეს!

როსმარი. მაგრამ მარტოდმარტო რაა გახდებით ქალაქში მუშაობის-ნეთ, გაგიჭირდებათ...

ბრენდელი. ჩემი საქმისა მე ვიცი, ჩემო ვაჟკაცო! წილი ნაყარია! შენს წინაშე დგას კაცი, რომელიც ხანგრძლივი ლაშქრობისთვის გამზადებულია დი-ახ, უფრო ხანგრძლივი ლაშქრობისათვის, ვიდრე ყველა ჩემი ძველი თავდასხ-მა ერთად. (ბექტორს). თუ შეიძლება გკითხოთ, ბატონო პროფესორო, — unter uns, ხომ არ მოიძებნება ამ თქვენს დიდებულ ქალაქში მეტ-ნაკლე-ბად რიგიანი, რესპექტაბელური და ვრცელი დარბაზი, რომ კაი ბლომად ხალ-ხი დაიტოს?

პროლი. ყველაზე უფრო ტევადი დარბაზი „მუშათა კავშირსა“ აქვს.

ბრენდელი. ერთი ეს მითხარით, ბატონო დოცენტო, რაიმე გავლენით თუ სარგებლობთ ამ ძვირფას „კავშირში“?

პროლი. არავითარი ურთიერთობა არა მაქვს მასთან.

რეზეპა (ბრენდელს). ამის თაობაზე პეტერ მორტენსჰორს უნდა მიმარ-თოთ.

ბრენდელი. Pardon, madame, — ეს ვინა იდიოტია?

როსმარი. რატომ გგონიათ, რომ მაინცდამაინც იდიოტი უნდა იყოს?

ბრენდელი. ასეთი მდაბიური სახელის პატრონი თვითონაც მდაბიო იქ-ნება.

პროლი. ამნაირ პასუხს კი აღარ ველოდი.

ბრენდელი. მაგრამ მე თვითონ ავმალდები ჩემსავე თავზე... რა გაეწ-ყობა?.. რაკილა ჩემი ცხოვრების გზა გარდატეხის წერტილს მიუახლოვდა... ყველაფერი გადაწყვეტილია. ავდგები და ურთიერთობას დავამყარებ ზემორე აღნიშნულ პიროვნებასთან.

როსმარი. თქვენ მართლა სერიოზულად მიუახლოვდით გარდატეხის წერ-ტილს?

ბრენდელი. უნდა მოგახსენო, ჩემო ძვირფასო, რომ რააც უახლოვდე-ბა ულრიკ ბრენდელი, ყოველთვის სერიოზულად უახლოვდება. დიახ, მე მინ-და ახალ ადამიანად ვიქცე; ხელი ავიღო ლოდინის პოზიციაზე, რომელზედაც აქამდე ვიდექი.

როსმარი. როგორ?

ბრენდელი. მინდა ჩემი მძლავრი და კმედითი ხელით ზემოქმედება მო-ვახდინო ცხოვრებაზე; თხემით ტერფამდე აღჭურვილი გამოვიდე საასპარეზოდ. მოახლოვდა ქარიშხლისა და მეხთატეხის დრო. და მე მსურს ჩემი წვლილიც დავდო თავისუფლების საკურთხეველზე.

პროლი. თქვენც?..

ბრენდელი (ყველას). იცნობთ თუ არა ჩემს აქა-იქ მიმოფანტულ ლიტე-რატურულ კმნილებებს?

პროლი. გულახდილად რომ გითხრათ, არა, არ ვიცნობ.

რეზეპა. მე კი ზოგი რამ წამიკითხავს. ჩემს მამინაცვალსა ჰქონდა.

ბრენდელი. ჩემო მშვენიერო დიასახლისო, სულ ტყუილად დაგიყარგავთ თქვენი ძვირფასი დრო. ვინაიდან ყოველივე ეს არის მხოლოდ ნაგავი.

რეპეა. მართლა?

ბრენდელი. ის, რაც თქვენ წაგიკითხავთ — უპიკველად, ჩემი ყველაზე მნიშვნელოვანი ნაწარმოები ჯერ არაფერ არ იცის, ჩემს გარდა.

რეპეა. რატომ?

ბრენდელი. იმიტომ, რომ ჯერ კიდევ არ დამიწერია.

როსმერი. კი მაგრამ, ძვირფასო ბატონო ბრენდელი, როგორ?

ბრენდელი. შენ მაინც იცი, იუჰანეს, რომ მე ცოტა არ იყოს, სიბარიტი ვარ, — Feinschmecker. ყოველთვის ასეთი ვიყავი. ყველაფერს მიჩვევია განმარტოებით ტკბობა, წინათ კი სხვებთან ერთად ვტკბებოდი. რას იზამ, როცა ფრთხილად მეხვეოდნენ გარს შთაგონების ოქროსფერი სიზმრები და თავიანთ გამჭვირვალე ბლონდებში მხვევდნენ; როცა ახალი, თავბრუდამხვევად თამამი და ლალი აზრები იბადებოდნენ ჩემს თავში და თავიანთი პაეროვანი ფრთების ფართქუნით მინანავებდნენ... მაშინ მე პოემის სტრიქონებში, მომხიბლავ სახეებსა თუ სურათებში ვაქსოვდი მათ. რა თქმა უნდა, ზოგადად, გესმით?

როსმერი. დიახ, დიახ.

ბრენდელი. მერედა, როგორ ვტკბებოდი საკუთარი ძალმოსილებით! შემოქმედების იდუმალ ნეტარებას — რასაკვირველია, ზოგადად, როგორც უკვე მოგახსენეთ, — წარმატებას, მაღლიერებას, დიდებას, დაფნას, — ყოველივე ამას ხარბად ვკრეფდი სიხარულით მოცახცაზე ხელით, და ჩემს ინტიმურ ზმანებებში მათრობელა ღვინოსავით ვეწაფებოდი ბედნიერებას და ნეტარებას. ერთის სიტყვით, მეცხრე ცაზე ვფრინავდი.

კროლი. კმ...

როსმერი. მაგრამ ქალაქზე კი არაფერი გადაგქონდათ?

ბრენდელი. არცერთი სიტყვა. ეს ვულგარული ჯღაბნა და სუფთა ფურცლების თხუპნა, მართალი გითხრათ, გულს მირევდა, ან რატომ უნდა შემებლალა ჩემი საკუთარი იდეალები, როცა შემელო მარტოდმარტო დავმტკბარიყავი მათი შეურყენელი და შეუმღვრეველი სიწმინდით? ახლა კი მეტი გზა არ არის, მათი სიწმინდე მსხვერპლად უნდა შევწირო ჩემს მიერ დასახულ მიზანს. მაგრამ, ამასთან, ზუსტად ისეთი განცდა მაქვს, როგორც დედას, თავის უმანკო ასულებს ცოლად რომ აძლევს სასიძოვებს. მიუხედავად ამისა, მაინც მსხვერპლად უნდა მივიტანო ისინი... თავისუფლების საკურთხეველზე დიდოსტატური ხელოვნებით შედგენილი რამდენიმე ლექცია, რომლებითაც მთელ ქვეყანას მოვივლი...

რეპეა. (ცოცხლად). ო, ეს იქნება დიადი მსხვერპლი. ბატონო ბრენდელ, ვინაიდან თქვენ გაიღებთ ყველაზე ძვირფასს, რაც გაგაჩნიათ.

როსმერი. ყველაზე ძვირფასა და ერთადერთს.

რეპეა (მრავალმნიშვნელოვნად გადახედავს როსმერს). ბევრი კი გაბედავს ამას?

როსმერი (საპასუხო მზერით). ვინ იცის?

ბრენდელი. საზოგადოება გულაჩუყებულია. ეს მე მალამოსავით მეცხება გულზე და... ნებას მიმტკიცებს, მხნეობას მმატებს, ამიტომაც, შემდგომ ამისა, უშუალოდ გადავდივარ საქმის არსზე... თუმცა მანამდე... (რექტორს). ხომ ვერ მეტყვი, ბატონო დამრიგებელო, არის თუ არა ქალაქში სიფხიზლის, აბსოლუტური სიფხიზლის მომხრეთა საზოგადოება? შეუძლებელია, რომ არ იყოს!

კროლი. რა თქმა უნდა, მე თვითონ გახლავართ თავმჯდომარე.

ბრანდელი. ასეც ვიცოდის კეთილი და პატიოსანი. გამორიცხული არ არის, რომ გვახლებით და, ასე, ერთი კვირით, თქვენი დიდებული საზოგადოების წევრად ჩავეწერები.

კროლი. მომიტევეთ... ჩვენს რიგებში არ ვიღებთ ერთკვირიან წევრებს.

ბრანდელი. A la bonne heure... ბატონო პედაგოგო. ულტრაქრისტულად არასოდეს აუტალახიანებია იმნაირ საზოგადოებათა კარი (ზუსტად — შექმნას) მაგრამ მე ველარ გავბედავ, უფრო მეტ ხანს გავაჭიანურო ჩემი ყოფნა ამ სახლში, რომელთანაც ამდენი მოგონება მაკავშირებს. უნდა ვიჩქარო, რომ ქალაქში ჩემი შესაფერისი თავშესაფარი ვიშოვო. იმედია, რიგიანი სასტუმროს მოძებნა არ გამიჭირდება.

რეზეპა. ხომ არაფერს დალევდით წასვლისას?

ბრანდელი. მაინც რას, ჩემო კეთილმოწყალე ქალბატონო?

რეზეპა. ჩაის, ან...

ბრანდელი. მადლობას მოვახსენებ გულუხვ დიასახლისს. მაგრამ მე იშვიათად ვსარგებლობ კერძო სტუმართმოყვარეობით. (ხელს უქნევს გამოსამშვიდობებლად). კარგად ბრძანდებოდეთ, ბატონებო! (კარამდე მივა და შემობრუნდება). ჰო მართლა! იუჰანეს... პასტოროს როსშერ... ჩვენი მრავალწლიანი მეგობრობის ხატრით, პატარა სამსახურს ხომ არ გაუწევდი შენს ყოფილ მასწავლებელს?

როსშერი. სულით და გულით.

ბრანდელი. კეთილი, მაშინ, თუ შეიძლება, ორიოდ დღით მათხოვე... კარგად გარეცხილი და გახამებული პერანგი.

როსშერი. მეტი არაფერი?

ბრანდელი. თორემ, ხომ ხედავ?.. ამჯერად ისე ვარ ჩაცმული, როგორც შეშვენის ფეხით მოსიარულეს. ბარგი მოგვიანებით მომივა.

როსშერი. კეთილი. იქნებ სხვა რამეც გნებავთ?

ბრანდელი. მაშინ ერთი ზედმეტი, შენ რომ აღარ ხმარობ, ისეთი საზაფხულო სერთუკი თუ გექნებოდა...

როსშერი. დიახ, დიახ, რამეს მოვძებნით.

ბრანდელი. ერთი წყვილი რიგიანი ფეხსაცმელიც არ მაწყენდა...

როსშერი. ვგეც მოიძებნება. თქვენ მხოლოდ თქვენი მისამართი მაცნობეთ, — ყველაფერს ერთად გამოგიგზავნით.

ბრანდელი. რას ამბობ? შენ როგორ შეგაწუხებ? ამ ხარახურას მეც მოვერევი.

როსშერი. კეთილი. მაშინ იქნებ ზევით ავსულიყავით?

რეზეპა. ნება მიბოძეთ, მე და მადამ ჰელსეტი უკეთ მოვაგვარებთ ყველაფერს.

ბრანდელი. ნება გიბოძოთ, რომ თქვენისთანა უკეთილშობილესმა ქალბატონმა ჩემი გულისთვის... აჰ, არა, არა!

რეზეპა. კარგით, გეყოფათ! წამობრძანდით, ბატონო ბრენდელ! (ხელმარჯვნივ გადის).

როსშერი (ბრენდელს შეაჩერებს). მითხარით, კიდევ ხომ არაფრით შემიძლია გემსახუროთ?

ბრანდელი. აღარ კი ვიცი, ღმერთმანი!.. თუმცა, დალახვროს ეშმაკმა, თუ კარგად დავუფიქრებდი... იუჰანეს!.. შემთხვევით, რვა კრონი ხომ არ გექნება ჯიბეში?

როსმერი. ვნახავ. (საფულეს იღებს). აქ ორი ათკრონიანია.

ბრანდელი. რა უშავს? გამოდგება. ქალაქში ყოველი ფეხის ნაბიჯზე შეიძლება დახურდავება. გმადლობ. კარგად დაიხსოვებ: ორი ათიანი რვილე. ღამე მშვიდობისა, ჩემო ძვირფასო! ღამე მშვიდობისა, ღრმად პატივცემულო! (ხელმარჯვენა მიდის. როსმერი კარამდე მიაცილებს, შემდეგ კი ხურავს კარს).

კროლი. ღმერთო დიდებულო, მაშ ეს სწორედ ისე უნდა იქნებოდა. რომელსაც ოდესღაც ბრწყინვალე მომავალს უწინასწარმეტყველებდნენ?

როსმერი. ასეა თუ ისე. მას ეყო გამბედაობა, თავის ნებაზე და თავისი ქვეით ეცხოვრა. მე თუ მკითხავ, არც უსაა პატარა საქმე.

კროლი. რა? ისე ცხოვრება, როგორც ის ცხოვრობს? ფრთხილად იყავი, ერთხელ კიდევ არ აგიბნის თავგზა.

როსმერი. შენ დარდი ნუ გაქვს; ახლა ყველაფერში მე თვითონ გავერკვივ საფუძვლიანად.

კროლი. ღმერთმა ქნას რომ ასე იყოს, ძვირფასო როსმერ, თორემ ძალზე ადვილად ემორჩილები ყოველგვარ უცხო გავლენას.

როსმერი. მოდი, ჩამოვსხდეთ და ისე ვილაპარაკოთ.

კროლი. მოდი.

დივანზე სხდებიან.

როსმერი (ხანმოკლე დუმილის შემდეგ). როგორ მოგწონს აქაურობა?

კროლი. ძალიან. ყველგან ისეთი სიფაქიზეა, სიმყუდროვე და სიმშვიდე. როგორც ჩანს, ნამდვილი ოჯახური კერა შეიძინე, როსმერ. მე კი ჩემი დავკარგე.

როსმერი. ასე ნუ ლაპარაკობ, ძვირფასო კროლ. რაც ახლა გათიშულია, კვლავ შეერთდება.

კროლი. აღარასოდეს, აღარასოდეს. ნესტარი რჩება. რაც იყო, ვეღარ დაიბრუნებ.

როსმერი. ყური მიგდე, რამდენი ხანია, ერთმანეთს ვიცნობთ, კროლ. თუ შეგიძლია დაუშვა, რომ ერთ მშვენიერ დღეს ჩვენი მეგობრობა შეიძლება დაირღვეს?

კროლი. ამქვეყნად არ მეგულება მისი დამრღვევი ძალა. ეგ რამ გათქმევინა?

როსმერი. კი მაგრამ, შენ ხომ ასე დიდ მნიშვნელობას ანიჭებ აზრებისა და შეხედულებების ერთობას?

კროლი. რა თქმა უნდა, მაგრამ ჩვენი შეხედულებები ხომ ერთმანეთს თანხვდება? ყოველ შემთხვევაში, ძირითად საკითხებში მაინც.

როსმერი (ჩუმად). არა, უკვე აღარ თანხვდება.

კროლი (წამოხტომას აპირებს). რაო?

როსმერი (ხელით აჩერებს). არა, იჯექი; გეხვეწები, კროლ.

კროლი. კი მაგრამ, მაინც რა მოხდა? აღარაფერი აღარ მესმის! გარკვევით მითხარი.

როსმერი. ჩემს გულში ახლა ნამდვილი გაზაფხულია. უჩვეულოდ განახლებული ქაბუკური თვალთახედვით აღვიქვამ ცხოვრებას, და მეც იქამდე მივდი...

კროლი. მაინც სადამდე?

როსმერი. სადაც მივიდნენ შენი შეილები.

კროლი. შენ?! შეუძლებელია! რაო, რა თქვი, სად მივდიო?

როსმერი. სადაც შენი შვილები — ლაურიცი და ჰილდა მივიდნენ-მეთქი.

აროლი. (თავს აქნევს). განდგომილო!.. იუჰანეს როსმერი — განდგომილი?..

როსმერი. სიხარულით ფეხზე აღარ უნდა ვიდგე... ფრთაშესხმულე ჩემს შვილებით, რომ შენივე თქმისა არ იყოს, თურმე განდგომილი ვიყავი მაგრამ მე იმდენი ვეწამე, იმდენი ვიტანჯე, რადგანაც ვიცოდი, რა სასტიკად გატყენდი გულს.

აროლი. როსმერ... როსმერ! მე ამას ვერასოდეს შევურიგდები. (წყრომით უყურებს). და შენ, მათთან ერთად, მზადა ხარ, ხელი შეუწყო ამ ბედუკუღმართ ქვეყანაში შფოთისა და განხეთქილების თესლის გავრცელებას?

როსმერი. ეს განთავისუფლებაა, და მე მინდა, ჩემი წვლილი შევიტანო მასში.

აროლი. ჰო, ვიცი, ვიცი. განთავისუფლებას უწოდებენ ამას შფოთისთავეები და გზააბნეულნი. მაგრამ ნუთუ მართლა გგონია, როსმერ, რომ თავისუფლებას მოგვიტანს ის მემამბოხური სულისკვეთება, რომელმაც ახლა მთელი ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრება მოწამლა?

როსმერი. მე არც მემამბოხურ სულისკვეთებასთან მაქვს რაიმე საქმე და არც ერთმანეთის წინააღმდეგ დაუნდობელ ბრძოლაში ჩაბმულ რომელიმე პარტიასთან. მე მინდა ერთად შევკრიბო და რაც შეიძლება მჭიდროდ შევაკავშირო ერთმანეთისაგან გათიშული ადამიანები. მე მინდა მთელი ჩემი ძალა და უნარი, მთელი ჩემი სიცოცხლე მივეძღვნა ჭეშმარიტად სახალხო ხელისუფლების დამყარებას ჩვენს ქვეყანაში.

აროლი. რას იტყვი, ნუთუ ჩვენში საკმარისი არ არის ეს სახალხო ხელისუფლება? მე კი გგონია, რომ ჩვენ ყველანი ერთად მივექანებით ჯაობისაკენ, სადაც ლალად მართოდენ ბრბო თუ გრძნობს თავს.

როსმერი. სწორედ ამიტომაც, მე ვაყალიბებ სახალხო ხელისუფლების ჭეშმარიტ ამოცანას.

აროლი. რა ამოცანას?

როსმერი. კეთილშობილი გავხადო ყველა მოქალაქე.

აროლი. ყველა?..

როსმერი. ყოველ შემთხვევაში, რაც შეიძლება მეტი.

აროლი. მაინც რა გზით?

როსმერი. მათი სულის განთავისუფლებითა და ნების განწმენდით.

აროლი. შენ მეოცნებე ხარ, როსმერ. შენ გინდა გაანთავისუფლო და განწმინდო ისინი?

როსმერი. არა, ძვირფასო მეგობარო... მე მხოლოდ ის მინდა ვცადო, რომ ამ მიზნისკენ სწრაფვა აღეძრა და გავაღვიძო მათში. დანარჩენი კი თვითონვე უნდა შესძლონ.

აროლი. და შენ გგონია, რომ შესძლებენ?

როსმერი. დიახ.

აროლი. თავისთავად, თავიანთი საკუთარი ძალებით?

როსმერი. დიახ, თავიანთი საკუთარი ძალებით. სხვა ძალა არ არსებობს.

აროლი (დგება). განა ასე ლაპარაკი შეშვენის პასტორს?

როსმერი. მე უკვე აღარა ვარ პასტორი.

აროლი. ჰო, მაგრამ, შენი ბავშვური რწმენა?

როსმერი. უკვე ჩაქრა და ჩაიფერულა ჩემში.

კროლი. არა!..

როსმერი. მე თვითონვე ვთქვი უარი მასზე. ასე იყო საჭირო. კროლ.

კროლი (გაოგნებული; ცდილობს თავი შეიკავოს). მაშ, ასე? დიახ, დიახ. სადაც ერთი, იქაც მეორე. ამიტომ ხომ არ აიყარე საეკლესიო ხაოისხიც?

როსმერი. დიახ. როცა კარგად ვავერკვიე ჩემსავე თავში, რომ დაერწმუნდი, რომ ეს მსწრაფლწარმავალი ცთუნება კი არ არის, არამედ რაღაც ისეთი, რასაც ველარასოდეს დავალწევ თავს — ავდექი და წამოვედი.

კროლი. აი, თურმე რამდენ ხანს მწიფდებოდა შენში ეს აზრი. შენმა მეგობრებმა კი არაფერი ვიცოდით! როსმერ, როსმერ... რატომ დაგვიმალე ეს სამწუხარო ამბავი?

როსმერი. ჯერ ერთი, ჩემის აზრით, ეს საქმე მხოლოდ მე მეხებოდა, და, ეგეც არ იყოს, არ მინდოდა, ან შენ და ან ჩემი დანარჩენი მეგობრები ტყუილუბრალოდ დამემწუხებინეთ. მეგონა, კვლავინდებურად შევძლებდი მეცხოვრა ჩემთვის, მშვიდი და უშფოთველი ცხოვრებით. მე მინდოდა წამეკითხა და შემესწავლა ყველა ის შრომა, რომელიც უწინ აკრძალული ხილი იყო ჩემთვის; მთელის არსებით მივცემოდი ჰემმარტებისა და თავისუფლების სამყაროს, რომელიც გადაიშალა ჩემს თვალწინ.

კროლი. ო, განდგომილო. ყოველი შენი სიტყვა ამას ღალატებს. მაგრამ მაინც რატომ აღიარებ ამ შენს იდუმალ განდგომილებას? და რატომ მაინცდამაინც ახლა?

როსმერი. შენ თვითონ მაიძულე, კროლ.

კროლი. მე, მე გაიძულე?

როსმერი. დიახ, როცა გავიგე, როგორ მძვინვარებ ყრილობებზე... როცა გავეცანი შენს სიტყვებსა და გააფთრებულ გამოხდომებს მათ წინააღმდეგ, ვინც საპირისპირო მხარეზე დგას... როცა ჩემთვის ცხადი შეიქნა შენი ზიზღნარევი სიძულვილი მოწინააღმდეგეთა მიმართ... ო, კროლ! რა შენი საკარდისია ეს?.. აი, სწორედ მაშინ, მთელი სიცხადით შევიგნე ჩემი საკუთარი მოვილეობა. ამ გამუდმებულმა ბრძოლებმა გააბოროტა ადამიანის სული, უნდა ვცადოთ და მშვიდობა, სიხარული, თანხმობა დავამკვიდროთ მასში. აი, ამიტომაც გამოვდივარ და სახალხოდ ვაღიარებ იმას, თუ რად ვიქეც. ეგეც არ იყოს, მე მინდა გამოვცადო ჩემივე თავი. იქნებ გეცადა და... შენც შემოგვერთებოდი, კროლ?

კროლი. არასოდეს! სანამ პირში სული მიდგას, არასოდეს დავუზავდები საზოგადოების დამანგრეველ ელემენტებს!

როსმერი. მაშ, რაკი ბრძოლა გარდაუვალი შეიქნა, მოდი, კეთილშობილური იარაღით მაინც ვიბრძოლოთ.

კროლი. ვინც ჩემს სასიცოცხლო პრინციპებს არ იზიარებს, მას ჩემს პირად მტრად ვსახავ. მტრის დანდობა კი მე არ მჩვევია.

როსმერი. ეს მეც მეხება?

კროლი. შენ თვითონ გაწყვიტე ჩემთან ყოველგვარი კავშირი. როსმერ.

როსმერი. განა ეს კავშირის გაწყვეტაა ყველასთან, ვისაც აქამდე მეგობრად თვლიდი. რაც ამას მოჰყვება შედეგად, შენს თავს დააბრალე.

მარჯვნიდან შემოდის რებეკა და ფართოდ აღებს კარს.

რეპეტა. აი, ახლა ის უკვე თავისი დიადი მსხვერპლშეწირვის აღსასრულებლად მიემართება. ჩვენ კი დროა, სუფრას მივუსხდეთ. გთხოვთ, ბატონო რექტორო.

პროლი (ქუდს იღებს). ღამე მშვიდობისა, ფრიოკენ ვესტ. ამ სახლში მე აღარაფერი მესაქმება.

რეზეპა (დაძაბულად). რას ნიშნავს ეს? (კარს ხურავს და მაგიდასთან მიდის).

როსმერი. მან უკვე ყველაფერი იცის.

პროლი. ასე ადვილად ვერ წაგვიხვალ ხელიდან, როსმერი. ჩვენ გვიყვარს ლებთ, კვლავ დაგვიბრუნდე.

როსმერი. მე თქვენ აღარასოდეს დაგიბრუნდებით.

პროლი. ვნახოთ, შენ ის კაცი არა ხარ, რომ მარტობას გაუძლო.

როსმერი. მე სულ მარტო არ დავრჩები. ჩვენ ორნი როგორმე გავუძლებთ მარტობას.

პროლი. აა! (გულში რაღაცა ექვი გაჰკრავს). ახლა ესეც?!.. ბეატას სიტყვები!..

როსმერი. ბეატასი?..

პროლი (თითქოს აბეზარ აზრს იშორებს). არა, არა... ეს რამ მათქმევინა?.. მომიტევე.

როსმერი. რაო? რას ამბობ?

პროლი. სიტყვაც აღარ დავძრახთ იმაზე. ფუჰ! მომიტევე. კარგად იყავი! (წინკარისაკენ მიემართება).

როსმერი. (უკან მიხედვს). კროლ! ასე ხომ არ დავცილდებით ერთმანეთს? ხვალ შემოგივლი.

პროლი (წინკარში, შემობრუნდება). შენი ფეხი არ ვნახო ჩემს სახლში (ქოხს იღებს და მიდის).

როსმერი ერთხანს უძრავად დგას, შემდეგ კარს ხურავს და მაგიდასთან მიდის.

როსმერი. რა ვუყოთ, რებეკა. როგორმე გავუძლებთ. ჩვენ ხომ ერთგული მეგობრები ვართ. მე და შენ.

რეზეპა. როგორ გგონია, რა აზრმა გაუელვა თავში, როცა იყვირა „ფუო“?

როსმერი. ყურადღებას ნუ მიაქცევ, ჩემო კარგო. თვითონაც არ ენდო თავისსავე აზრს... ხვალ მაინც ვინახულე. ღამე მშვიდობისა.

რეზეპა. დღეს, ყოველივე ამის შემდეგაც, ასე ადრე განმარტოვდები?

როსმერი. დიახ, როგორც ყოველთვის. გულიდან თითქოს ლოდი ამეხსნა, როცა ყოველივე ეს უკან მოვიტოვე. ხომ ხედავ, რა მშვიდადა ვარ, ჩემო ძვირფასო? შენც ასევე მშვიდად იყავი. ღამე მშვიდობისა.

რეზეპა. ღამე მშვიდობისა, ჩემო ძვირფასო მეგობარო! ძილი ნებისა!

როსმერი წინკარში გადის, შემდეგ კიბეზე მისი ფეხის ხმა ისმის. რებეკა ღუმელთან ზარს ჩამოჰკრავს და ცოტა ხნის შემდეგ მარჯვნიდან შემოდის მაღამ ჰელსეტი.

რეზეპა. სუფრა აალაგეთ, მაღამ ჰელსეტ. პასტორი არაფერს არ მიირთმევს. რექტორი კი წავიდა.

მაღამ ჰელსეტი. წავიდა? ვითომ რატომო?

რეზეპა (ხელსაქმეს დასწვდება). რა ვიცი, ასე თქვა, თავსხმა იქნებაო...

მაღამ ჰელსეტი. სასწაული თუ გნებავთ, ეს არის! მთელი საღამო ერთი ღრუბელიც არ გამოჩენილა ცაზე.

რეზეპა. ნეტავი თეთრ ცხენს არსად გადაეყაროს. მე მგონია, ეს მოჩვენებები აქ მალე სეირს გვიჩვენებენ.

მადამ ჰელსეტი. ღმერთო დიდებულო! ამ საშინელებაზე ასე ლაპარაკი გაგონილა, ფრიოკენ?

რეზეპა. აბა, აბა...

მადამ ჰელსეტი (ჩუბად). ნუთუ მართლა გგონიათ, რომ ჩვენსას/ასე მალე მოკვდება ვინმე?

რეზეპა. არა, კი არა გგონია... მაგრამ ამქვეყნად იმდენი მშენებელია, მადამ ჰელსეტ... აბა, ლამე მშვიდობისა! მე წავალ.

მადამ ჰელსეტი. ლამე მშვიდობისა, ფრიოკენ.

რეზეპა. (ხელმარჯვნივ გადის. ლამპას აქრობს, თავს აქნევს და ბუტბუტებს). ღმერთო დიდებულო... ხანდახან რაღას არ იტყვის ეს ფრიოკენ ვესტი!

მეორე მოქმედება

იუზანეს როსმერის კაბინეტი. მარცხენა კედელში დატანებულია შემოსასვლელი კარი. ოთახის სიღრმეში კარის კრილია, აქეთ-იქით გადაწეული პორტიერებით; ამ კარით კაბინეტი ხაძილვით ოთახს უკავშირდება. ხელმარჯვნივ უანჯარაა, მის წინ კი — მაგიდა, რომელზედაც წიგნები და ქაღალდებია დახვავებული კედლებზე გახწვრივ წიგნის თაროები და კარადებია. მთელი ავეჯი და მოწყობილობა საკმაოდ უბრალოა. ხელმარცხნივ ძველებური კანაპეა, მის წინ კი მაგიდა.

საშინაო სერთუკში გამოწყობილი იუზანეს როსმერი საწერ მაგიდასთან ზის მაღალზურგიან სკამზე; რომელიდაც თხელყდიან წიგნს კრის და ათვალიერებს. მარცხენა კარზე აკაკუნებენ.

როსმერი (თავის მოუბრუნებლად). მობრძანდით.

რეზეპა (შემოდის; საშინაო კაბა აცვია). დილა მშვიდობისა.

როსმერი (ეურნალს ფურცლავს). დილა მშვიდობისა, ძვირფასო. გინდოდა რამე?

რეზეპა. მინდოდა გამეგო, როგორ გეძინა.

როსმერი. დიდებულად. სიზმარიც კი არ მინახავს. (შემოტრიალდება). შენ?

რეზეპა. გმადლობ. ისე, გამთენიისას...

როსმერი. იცი რა? დიდიხანია, ასე ლაღად აღარ მიგრძნია თავი... ოო, კიდევ კარგი, რომ გუშინ ყველაფრის თქმა მოვასწარი.

რეზეპა. დიახ, აქამდე სულ ტყუილად სდუმდი, როსმერ.

როსმერი. მეც არ ვიცი, რისი მეშინოდა.

რეზეპა. არა, ეს შიშის ბრალი ხომ არ ყოფილა..

როსმერი. კი მაგრამ... არა, თუ კარგად დავუკვირდებით, შიშიც ერია.

რეზეპა. მით უფრო მეტი სიმამაცე იყო შენის მხრივ, რომ ასე ერთბაშად გაწყვიტე მათთან კავშირი. (როსმერის გვერდით ქდება სკამზე). მე კი მინდა გიამბო, რა ჩავიღინე... ხომ არ გამიჩაგრდები?

როსმერი. გაგიჩაგრდები?.. ეგ რამ გაფიქრებინა, ჩემო ძვირფასო?

რეზეპა. რამ და იმან, რომ, ცოტა არ იყოს, თვითნებურად მოვიქეცი.

როსმერი. მაინც?..

რეზეპა. წუხელის, უღრიკ ბრენდელმა წასვლა რომ დააპირა, წერილი გავატანე მორტენსპორთან.

როსმერი (ცოტა არ იყოს, ჩაფიქრებით). აჰ, ჩემო კარგო... მაინც რა მისწერე?..

პროლი. როგორ გეკადრებათ? მე ხომ წარმოდგენაც არა მაქვს, რა ხდება ახლა როსმერსპოლში?

როსმერი. კი მაგრამ... დღეს ნამდვილად ველარ გცნობ, კროსტონი. კარგად ბრძანდებოდეთ, ბატონო რექტორო. (ხელმარცხნივ გადის).

პროლი. შენის ნებართვით... (კანაპეზე ჩამოჯდება).

როსმერი. დიახ, ჩამოვსხდეთ და გულიანად მოვილაპარაკოთ. (რექტორის პირისპირ ჩამოჯდება სკამზე).

პროლი. წუხანდელს აქეთ თვალი არ მომიხუჭავს. მთელი ღამე ფიქრში გავათენე.

როსმერი. დღეს რაღას იტყვი?

პროლი. ბევრი რამე მაქვს სათქმელი, როსმერ. ნება მიბოძე, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ერთგვარი შესავლით დავიწყო. მინდა რაღაცა გაცნობო ულრიკ ბრენდელზე.

როსმერი. შენთან ხომ არ ყოფილა?

პროლი. არა. ერთ ბინძურ დუქანში დაბინავდა და, რაღა თქმა უნდა, გარსაც ყველაზე ბინძური ამფსონები შემოიხვია. სვამდა და სხვებსაც უმასპინძლდებოდა სანამდის ფული ეყო. მერე კი გინება დაუწყო თავის ამფსონებს, სულ ღორები და ძაღლიშვილები უძახა. ისე, კაცმა რომ თქვას, მართალიც იყო. მაგრამ კაი გვარიანად ყეყეს და თხრილში ჩააგდეს.

როსმერი. სულ მთლად ხელიდან წასულა საწყალი.

პროლი. სერთუკიც დააგირავა. მაგრამ ამბობენ, გამოისყიდესო. აბა, თუ გამოიცნობ, ვინ?

როსმერი. შენ?

პროლი. არა. კეთილშობილმა ბატონმა მორტენსპორმა.

როსმერი. მართლა?

პროლი. როგორც გადმომცეს, ბატონი ბრენდელი ყველაზე უმაღლეს რედაქტორად ამ „იდიოტსა და მდაბიორს“ სწვევია თურმე.

როსმერი. როგორც ჩანს, არც შემცდარა...

პროლი. რა თქმა უნდა. (მაგიდას ეყრდნობა და ოდნავ იხრება როსმერისაკენ). მაგრამ აქ ჩვენ მივადექით საკითხს, რომელთან დაკავშირებითაც მე, ჩვენი ძველი... ჩვენი ყოფილი მეგობრობის სახელით, თავს მოვალედ ვთვლი, გაგაფრთხილო.

როსმერი. კი მაგრამ, მაინც რა მოხდა, ჩემო ძვირფასო?

პროლი. საქმე ისაა, რომ შენს საკუთარ სახლში და, როგორც ჩანს, შენს ზურგს უკან რაღაცის გიწყობენ...

როსმერი. ეგ რამ გაფიქრებინა? რებ... ფრიოკენ ვესტს ხომ არ გულისხმობ?

პროლი. დიახ, ამ შემთხვევაში, მშვენივრად მესმის მისი, რა ხანია მიეჩვია იმას, რომ ყველაფერს თვითონ განაგებს აქ. მაგრამ მაინც...

როსმერი. ღმერთმანი, სცდები, ჩემო ძვირფასო. ჩვენ არაფერს არ ვუბალავთ ერთმეორეს.

პროლი. მაშინ მითხარი, თუ გამოგიტყდა, რომ „შუქურას“ რედაქტორთან მიმოწერა აქვს გაჩაღებული?

როსმერი. აჰ, შენ იმ ბარათს გულისხმობ, ულრიკ ბრენდელს რომ გაატანა?

პროლი. მაშ, უკვე იცი? და იწონებ იმას, რომ ფრიოკენ ვესტს ურთიერთობა აქვს ამ ბინძურ მჭლახნელთან და ინტრიგანთან, რომელიც ყოველ ვიწრო ცდილობს სამარცხვინო ბოძზე გამაყრას და გააფთრებით ესხმის თავს ჩემს სკოლასაც და ჩემს საზოგადოებრივ მოღვაწეობასაც?

როსმერი. ამაზე მას, როგორც ჩანს, არც უფიქრია, ჩემო ძვირფასო! ისე კი, ბოლოს და ბოლოს, ფრიოკენ ვესტს ჩემზე არანაკლები უფლებები აქვს, ისე მოიქცეს, როგორც თვითონ სურს.

პროლი. მართლა? ეს ალბათ შენს ახალ მიმართულებას უკავშირდება. ფრიოკენ ვესტიც ხომ, რაღა თქმა უნდა, იქამდე მივიდოდა, სადამდისაც მიხვედი შენ.

როსმერი. დიახ, ისიც. ჩვენ ერთად ვმუშაობდით იმისთვის, რომ ახალ გზას დავდგომოდით.

პროლი. (უყურებს და ნელა აქნევს თავს). აჰ, შე დაბრმავებულო და მოტყუებულო კაცო!

როსმერი. მე?.. ვინ მოგახსენა?

პროლი. თუმცა მე რა უფლება მაქვს... ან როგორ გავბედავ, რომ უფრო უარესი ვიფიქრო? არა, არა, მხოლოდ ერთი კი მათქმევინე... მართლა აფასებ ჩემს მეგობრობას და პატივისცემას, როსმერი?

როსმერი. ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა ზედმეტად მიმაჩნია.

პროლი. მაშინ სხვა კითხვები მოითხოვენ პასუხსაც და ახსნა-განმარტებასაც. თუ ნებას მომცემ, ერთგვარ დაკითხვას მოგიწყობ.

როსმერი. დაკითხვას?

პროლი. დიახ, თუ ნებას მომცემ, რამდენიმე კითხვას დაგისვამ იმასთან დაკავშირებით, რისი გახსენება, შენთვის, შესაძლოა, ძალზე მტკივნეულიც იყოს. იცი, რა?.. ეს შენი განდგომილება... ანუ, როგორც შენ თვითონ უწოდებ, „განთავისუფლება“... ყოველივე ეს უშუალოდ უკავშირდება ბევრ რამეს, რაც, თუ შენი თავისთვის სიკეთე გსურს, უთუოდ უნდა ამიხსნა.

როსმერი. რაც გინდა მკითხე, ჩემო ძვირფასო, მე დასამალი არაფერი მაქვს.

პროლი. მაშინ მითხარი, როგორ გგონია, მაინც რატომ მოიკლა თავი ბეატამ? რა უნდა ყოფილიყო ამის მიზეზი?

როსმერი. ნუთუ მართლა რამე გაეჭვებს? ან, უფრო სწორად, ნუთუ შეიძლება ესოდენ უბედური, შეურაცხადი ავადმყოფების ქცევის მიზეზთა გამოძიება?

პროლი. დარწმუნებული ხარ, რომ ბეატა მართლაც აბსოლუტურად შეურაცხადი იყო? ყოველ შემთხვევაში, ეჭიმებს ეს საკითხი საბოლოოდ გადაწყვეტილად არ მიაჩნდათ.

როსმერი. ეჭიმებს რომ იმ დღეში ენახათ, რა დღეშიაც პირადად მე გამუდმებით ვხედავდი მას, საეჭვო აღარაფერი ეჭნებოდათ.

პროლი. უწინ არც მე მეპარებოდა ეჭვი.

როსმერი. სამწუხაროდ, ეჭვის შეტანა შეუძლებელი იყო. ხომ მითქვამს შენთვის, რა ველური და აღვირახსნილი ქინი მოუვლიდა ხოლმე... ჩემგან კი მის დაკმაყოფილებას მოითხოვდა... ო, რა თავზარდამცემი იყო ამ დროს!.. შემდეგ კი მთელი ეს მისი უსაფუძვლო სინდისის ქენჯნა და გამუდმებული თვითგვემა უკანასკნელ წლებში...

პროლი. დიახ, როცა გაიგო, რომ შვილი არ ეყოლებოდა.

როსმერი. თავად განსაჯე: ყოველდღე სჭიჭგნიდე, სტანჯავდე და აწამებდე შენსავე თავს, მიუხედავად იმისა, რომ არაფერში არა ხარ დამნაშავე!.. შეურაცხადის საქციელია, აბა, რა არის?

პროლი. კმ... თუ გახსოვს, ხომ არ გქონდა სახლში წიგნები, რომლებშიაც ჩვენი დროის უახლესი თვალსაზრისით იყო განხილული ქორწინების დანიშნულება და მიზნები?

როსმერი. მახსოვს, ფრიოკენ ვესტმა წასაკითხად მისწავს ესეი თხზულება, როგორც მოგეხსენება, ექიმ ვესტის მთელი ბიბლიოთეკა მის ხელში გადავიდა. მაგრამ ხომ არ გგონია, ძვირფასო კროლ, თითქოს ისეთი წინდაუხედავები ვიყავით, რომ საბრალო ავადმყოფისთვის გაგვეზიარებინა ეს საკითხები. პატიოსნებას გეფიცები, ამ მხრივ ჩვენ არავითარი დანაშაული არ მიგვიძღვის. ყველაფრის მიზეზი მისი აწეწილ-დაწეწილი ნერვები იყო; სწორედ ისინი მიაქანებდნენ მოლიბულის გზით.

პროლი. ყოველ შემთხვევაში ერთი რამ მაინც შემიძლია გაგანდო დღეს. კერძოდ ის, რომ საცოდავმა, გაწამებულმა და ეგზალტირებულმა ბეატამ მხოლოდ იმიტომ მოიკლა თავი, რომ საშუალება მოეცა შენთვის თავისუფალი და ბედნიერი ცხოვრებით გეცხოვრა.

როსმერი (ნახევრად წამოიწევს სკამიდან). მაგით რისი თქმა გნებავს?

პროლი. მშვიდად მისმინე, როსმერ. ახლა კი შემიძლია ყველაფერი გითხრა: თავისი სიცოცხლის ბოლო წელს ბეატა ორჯერ იყო ჩემთან, რათა თავისი შიში თუ სასოწარკვეთილება გაეგნო და გულბ მოეოხებინა.

როსმერი. ისევ თავის ძველ?..

პროლი. არა. პირველად მარწმუნებდა, თითქოს შენ განდგომილების გზას დაადექი და მზადა ხარ ულაღატო მამა-პაპათა რწმენას.

როსმერი (ფიცხლად). ეს შეუძლებელია, კროლ! ღმერთმანი, სცდები.

პროლი. რატომ?

როსმერი. იმიტომ, რომ ბეატას სიცოცხლეში მე თვითონაც ვეჭვობდი და გამუდმებით ვებრძოდი თავს და ეს ბრძოლა მარტოდმარტომ მივიყვანე ბოლომდე ისე, რომ არავისთვის ერთი სიტყვაც არ მიტქვამს. არა მგონია, რომ თვით რებეკასაც...

პროლი. რებეკასაც?

როსმერი. დიახ... ფრიოკენ ვესტს... მე უბრალოდ რებეკას ვეძახი ხოლმე.

პროლი. უკვე შევნიშნე.

როსმერი. აი, რატომაა, რომ ვერასდიდებით ვერ გამიგია, როგორ უნდა მისულიყო ბეატა ამ დასკვნამდე. რატომ მე თვითონ არ მითხრა? ღმერთმანი, არასოდეს ერთი სიტყვითაც არ უხსენებია ეს.

პროლი. საცოდავი... მე კი მთხოვდა, მევედრებოდა, მოელაპარაკეო.

როსმერი მერედა, შენ მაინც გეთქვა რამე.

პროლი. კი მაგრამ, განა შემეძლო, თუნდაც ერთი წუთით ექვი შემეტანა მის არანორმალურობაში? ამ გაუგონარ ბრალდებას სხვა ვინ წაუყენებდა შენაირ კაცს?... დაახლოებით ერთი თვის შემდეგ კი.. მეორედაც მოვიდა. ერთი შეხედვით, თითქოს მშვიდი ჩანდა. მაგრამ წასვლისას მითხრა: „ახლა როსმერსპოლში მალე უნდა ელოდნენ თეორ ცხენსო“.

როსმერი. დიახ, დიახ. თეორი ცხენი... ხშირად ახსენებდა.

პროლი. როცა შევეცადე, ამნაირი სევდიანი აზრები გამექარწყლებინა

მისთვის, პასუხად მითხრა: „დიდი დღე აღარ დამრჩენია, იუჰანესმა სასწრაფოდ უნდა შეირთოს რებეკა“.

როსმერი. (ენა აღარ ემორჩილება), რას ამბობ?.. ვინ უნდა შევირთო?..

პროლი. ეს მითხრა ხუთშაბათს, ნასადილევს. შაბათ საღამოს კი ბოგრიდან წყალვარდნილში გადაეშვა.

როსმერი. კი მაგრამ, რატომ არ გაგვაფრთხილე?..

პროლი. ხომ იცი, რა ხშირად გადაგვიკრავდა სიტყვას, მალე მოვკვდებიო.

როსმერი. ვიცი, ვიცი... მაგრამ მაინც უნდა გაგეფრთხილებინეთ!

პროლი. დავაპირე კიდეც, მაგრამ, საუბედუროდ, დავიგვიანე.

როსმერი. მას მერე მაინც რატომღა სდუმდი?

პროლი. რა მექნა, ყველაფერზე ხელი ჩამექნია და მეტყვა, კიდეც უფრო მეტანჯე და მეწამებინე? მე ხომ ეს სწეულის უსაგნო და უშინაარსო ზმანება მეგონა... თვით გუშინდლამდე.

როსმერი. დღეს კი სხვა რამე გგონია?

პროლი. განა ბეატა მართალი არ იყო, როცა ამბობდა, რომ მზად იყავი ხელი აგელო ბავშვობიდანვე შესისხლხორცებულ მრწამსზე?

როსმერი (სივრცეს მიაპყრობს მზერას). რა ვქნა, არ მესმის. ყოველივე ეს გონებაში უწვდომელია ჩემთვის.

პროლი. გონებაში უწვდომელია თუ მისაწვდომი, ეს ასეა. და, აი, მე გეკითხები, როსმერ, რამდენად მართალია მისი მეორე — უკანასკნელი ბრალდება?

როსმერი. ბრალდება? მაშ, ეს ბრალდება იყო?

პროლი. როგორც ჩანს, სათანადო ყურადღება არ მიგიქცევია მისი სიტყვებისთვის. მან თქვა, მალე მოვკვდებიო. კი მაგრამ, რატომ? ა?

როსმერი. იმიტომ, რომ რებეკა შემერთო...

პროლი. არა, მთლად ასე არ უთქვამს; აი, მისი სიტყვები: „დიდი დღე არ დამრჩენია, იუჰანესმა სასწრაფოდ უნდა შეირთოს რებეკა“.

როსმერი (ერთხანს უსიტყვოდ მისჩერებია, შემდეგ დგება). ახლა კი მიგიხვდი, პროლი.

პროლი. მერედა, რას მიპასუხებ?

როსმერი (კვლავინდებურად ხმადაბლა და აუზღვრევლად). ამ გაუგონარ ბრალდებაზე?.. ერთადერთი პასუხი ალბათ ის იქნებოდა, რომ კარი მეჩვენებინა შენთვის.

პროლი (დგება). კეთილი.

როსმერი (მის წინ ჩერდება). ყური მიგდუ. ბეატას სიკვდილის შემდეგ... აგრ უკვე წელზე მეტია... მე და რებეკა ვესტი ერთადა ვცხოვრობთ როსმერსკოლში. მთელი ამ ხნის მანძილზე შენ იცოდი, რაშია ც გადაანაშაულედა ბეატა, მაგრამ ერთი სიტყვითაც არ გიგრძნობინებია, რომ საძრახისად მიგაჩნდა ჩვენი ერთ ქერქვეშ ყოფნა.

პროლი. წუხანდლამდე აზრადაც არ მომსვლია, რომ ერთ ქერქვეშ ცხოვრობენ განდგომილი და... ქალი, რომელიც თავისუფალ შეხედულებებს იზიარებს.

როსმერი. აა! მაშ, შენი აზრით, განდგომილთა და თავისუფლად მოაზროვნეთათვის უცხოა ზნეთა სიწმინდე? არ გჯერა, რომ ისინიც ემორჩილებიან ხნობის კანონებს თავიანთი ბუნების შინაგან მოთხოვნილებათა შესაბამისად?

პროლი. მართალი გითხრა, მე ნაკლებად ვენდობი ზნეობას, რომელიც სა-
ველესით სარწმუნოებას არ ეფუძნება.

როსმერი. და ამ ადლით გვზომავ როგორც მე და რებეკას/ ესე ჩვენს
ურთიერთობასაც?

პროლი. მე არ შემიძლია თქვენ ორის გამო მცდარად მივიჩნიო/ის აზრი,
რომ გადაულახავი უფსკრული როდი ძევს თავისუფალ ~~აზრს~~... ჰმ...

როსმერი. დამთავრე! —
პროლი. ...თავისუფალ აზროვნებასა და თავისუფალ სიყვარულს შორის,
— თუკი ასე ძალიან გაინტერესებს.

როსმერი (ჩუმად). არც კი გრცხვენია, რომ ამას მეუბნები. შენ ხომ ბავ-
შვობიდანვე მიცნობ.

პროლი. საქმეც ეგაა. მე ვიცი, რა ადვილად ემორჩილები გარეშე ხალ-
ხის გავლენას. ეს შენი რებეკა კი... დიახ, ეს ფრიოკენ ვესტი... წარმოდგენაც

არა გვაქვს, ვინ არის, რა ადამიანია! ერთის სიტყვით... მე შენ არ უარგყოფ,
როსმერ. მაგრამ შენც ეცადე და... დროულად უშველე თავს.

როსმერი. თავს ვუშველო? კი მაგრამ, რა მჭირს საშველი?...
მარცხენა კარში შემოიხედავს **მადამ ჰელსეტი**.

რა გნებავთ?
მადამ ჰელსეტი. მინდოდა მეთხოვა ფრიოკენისთვის, იქნებ ქვევით ჩა-
მოსულიყო.

როსმერი. აქ რომ არ არის?
მადამ ჰელსეტი. არ არის?... (აქეთ-იქით იყურება). სასწაულია! (მიღის).
როსმერი. რას ამბობდი?..

პროლი. მომისმინე, რა ხდებოდა აქ მალულად ბეატას სიცოცხლეში... და
რაც გრძელდებოდა მისი სიკვდილის შემდეგ, — ამას აღარ გამოვეკიდები. ვი-
ცი, რა უბედურიც იყავი ოჯახურ ცხოვრებაში, და ეს ნაწილობრივ გამართ-
ლებს შენ.

როსმერი. რა ცუდად გცნობივარ?...
პროლი. ნუ მაწყვეტინებ. აი, რას გეტყვი: თუკი ეს შენი ურთიერთობა
ფრიოკენ ვესტთან კვლავინდებურად უნდა გაგრძელდეს, ყოვლად აუცილებე-
ლია, რომ პირში წყალი ჩაიგუბო და კრინტი არ დასძრა იმ გარდატეხაზე...
უფრო სწორად, შენს სავალალო განდგომილებაზე. რაშიაც ამ ქალბატონს მი-
უძღვის ბრალი... დამამთავრებინე! დამამთავრებინე-მეთქი! მე გეუბნები, თუ-
კი საქმეს აღარაფერი ეშველება, ნება შენია, იფიქრე, იაზროვნე და გწამდეს
ისე, როგორც შენ თვითონ გნებავს... როგორც ერთი, ისე მეორე მიმართულე-
ბითაც. მაგრამ შენი აზრები შენთვისვე შეინახე. ეს ხომ შენი პირადი საქმეა,
და სულაც არ არის სავალდებულო, მთელ ქვეყანას მოსდო შენი განდგომილე-
ბის ამბავი.

როსმერი. მე მინდა თავი დავაღწიო ამ ყალბსა და ორჭოფულ მდგომა-
რეობას.

პროლი. მაგრამ შენ შეკრული ხარ მოვალეობით, შენივე გვარის ტრადი-
ციებით, როსმერ, ნუ დაივიწყებ, რომ როსმერსპოლში იმთავითვე ითვლე-
ბოდა თავისებურ წმინდა კერად, რომელიც ხელს უწყობდა წესრიგისა თუ კა-
ნონიერების განმტკიცებას... და პატივისცემის დანერგვას ყოველივე იმის მი-
მართ, რასაც საზოგადოების უკეთესი ნაწილი თავისი ღირსების საქმედ აღია-
რებდა მთელი ჩვენი მხარის სულიერი ცხოვრება როსმერსპოლმის გავლენი-

პროლი. მაგრამ შენ შეკრული ხარ მოვალეობით, შენივე გვარის ტრადი-
ციებით, როსმერ, ნუ დაივიწყებ, რომ როსმერსპოლში იმთავითვე ითვლე-
ბოდა თავისებურ წმინდა კერად, რომელიც ხელს უწყობდა წესრიგისა თუ კა-
ნონიერების განმტკიცებას... და პატივისცემის დანერგვას ყოველივე იმის მი-
მართ, რასაც საზოგადოების უკეთესი ნაწილი თავისი ღირსების საქმედ აღია-
რებდა მთელი ჩვენი მხარის სულიერი ცხოვრება როსმერსპოლმის გავლენი-

პროლი. მაგრამ შენ შეკრული ხარ მოვალეობით, შენივე გვარის ტრადი-
ციებით, როსმერ, ნუ დაივიწყებ, რომ როსმერსპოლში იმთავითვე ითვლე-
ბოდა თავისებურ წმინდა კერად, რომელიც ხელს უწყობდა წესრიგისა თუ კა-
ნონიერების განმტკიცებას... და პატივისცემის დანერგვას ყოველივე იმის მი-
მართ, რასაც საზოგადოების უკეთესი ნაწილი თავისი ღირსების საქმედ აღია-
რებდა მთელი ჩვენი მხარის სულიერი ცხოვრება როსმერსპოლმის გავლენი-

პროლი. მაგრამ შენ შეკრული ხარ მოვალეობით, შენივე გვარის ტრადი-
ციებით, როსმერ, ნუ დაივიწყებ, რომ როსმერსპოლში იმთავითვე ითვლე-
ბოდა თავისებურ წმინდა კერად, რომელიც ხელს უწყობდა წესრიგისა თუ კა-
ნონიერების განმტკიცებას... და პატივისცემის დანერგვას ყოველივე იმის მი-
მართ, რასაც საზოგადოების უკეთესი ნაწილი თავისი ღირსების საქმედ აღია-
რებდა მთელი ჩვენი მხარის სულიერი ცხოვრება როსმერსპოლმის გავლენი-

პროლი. მაგრამ შენ შეკრული ხარ მოვალეობით, შენივე გვარის ტრადი-
ციებით, როსმერ, ნუ დაივიწყებ, რომ როსმერსპოლში იმთავითვე ითვლე-
ბოდა თავისებურ წმინდა კერად, რომელიც ხელს უწყობდა წესრიგისა თუ კა-
ნონიერების განმტკიცებას... და პატივისცემის დანერგვას ყოველივე იმის მი-
მართ, რასაც საზოგადოების უკეთესი ნაწილი თავისი ღირსების საქმედ აღია-
რებდა მთელი ჩვენი მხარის სულიერი ცხოვრება როსმერსპოლმის გავლენი-

პროლი. მაგრამ შენ შეკრული ხარ მოვალეობით, შენივე გვარის ტრადი-
ციებით, როსმერ, ნუ დაივიწყებ, რომ როსმერსპოლში იმთავითვე ითვლე-
ბოდა თავისებურ წმინდა კერად, რომელიც ხელს უწყობდა წესრიგისა თუ კა-
ნონიერების განმტკიცებას... და პატივისცემის დანერგვას ყოველივე იმის მი-
მართ, რასაც საზოგადოების უკეთესი ნაწილი თავისი ღირსების საქმედ აღია-
რებდა მთელი ჩვენი მხარის სულიერი ცხოვრება როსმერსპოლმის გავლენი-

პროლი. მაგრამ შენ შეკრული ხარ მოვალეობით, შენივე გვარის ტრადი-
ციებით, როსმერ, ნუ დაივიწყებ, რომ როსმერსპოლში იმთავითვე ითვლე-
ბოდა თავისებურ წმინდა კერად, რომელიც ხელს უწყობდა წესრიგისა თუ კა-
ნონიერების განმტკიცებას... და პატივისცემის დანერგვას ყოველივე იმის მი-
მართ, რასაც საზოგადოების უკეთესი ნაწილი თავისი ღირსების საქმედ აღია-
რებდა მთელი ჩვენი მხარის სულიერი ცხოვრება როსმერსპოლმის გავლენი-

თავა აღბეჭდილი. და თუ გავარდა ხმა, რომ შენ თვითონვე აქციე ზურგი იმას, რასაც მე როსმერების საგვარეულო ცხოვრების წესს ვუწოდებდი, ეს გამოიწვევს უკიდურესად მავნე გავლენას და საზარელ ექვს დათესავს მართლმწიფუნეთა სულში.

როსმერი. მე კი სულ სხვანაირად მესახება საქმე... ძვირფასო კროლი, ტომაც ჩემს უშუალო მოვალეობად მიმაჩნია სინათლისა და სიხარულის მოძებნა სხივი მაინც მოვფინო აქაურობას, სადაც როსმერების გვარი ამდენი ხნის მანძილზე მხოლოდ სიბნელესა და მონობას ავრცელებდა ირგვლივ.

კროლი (შკაცრად უყურებს). ვერაფერს იტყვი, მართლაც რომ ღირსეული ამოცანაა იმ კაცისთვის, ვის სიკვდილთან ერთადაც მთელი გვარი უნდა გადაეგოს. მოეშვი ამას! ეს შენი საქმე არ არის. შენ იმისთვის ხარ შექმნილი, რომ სწავლულის მყუდრო და უშფოთველი ცხოვრებით იცხოვრო.

როსმერი. შესაძლოა, მაგრამ მე მაინც მინდა ჩავერიო ცხოვრებისეულ ბრძოლაში, დიახ, მეც...

კროლი. ცხოვრებისეულ ბრძოლაში?.. მაგრამ თუ იცი, რითი დამთავრდება ეს ბრძოლა შენთვის? გამარჯვებით კი არა, არამედ განადგურებით, დიახ, შენი და შენი მეგობრების განადგურებით.

როსმერი (ჩუმად). ყველა შენნაირი ფანატიკოსი ხომ არ იქნება.

კროლი. რა გულუბრყვილო ხარ, როსმერ... გულუბრყვილო და გამოუცდელი. წარმოდგენაც არა გაქვს, სრულიად მოულოდნელად, რა მეხი შეიძლება დაგატყდეს თავზე.

მადამ ჰელსეტი (მარცხენა კარიდან შემოიხედავს). ქალბატონმა მიბრძანა....

როსმერი. რა?

მადამ ჰელსეტი. ქვემოთ ვილაც კაცი გელოდებათ, პატარა საქმე აქვს პასტორთან.

როსმერი. ის ხომ არა, წუხელ რომ იყო?

მადამ ჰელსეტი. არა, ამას მორტენსპორი ჰქვია...

როსმერი. მორტენსპორი?

კროლი. აჰა! ხედავთ, სადამდის მისულა საქმე?

როსმერი. რა საქმე აქვს ჩემთან? რატომ უკანვე არ გააბრუნეთ?

მადამ ჰელსეტი. ფრიოკენმა მიბრძანა, მეკითხა თქვენთვის, შეიძლება თუ არა, ზევით ამოვიდესო?

როსმერი. უთხარით, რომ სტუმარი მყავს...

კროლი (მადამ ჰელსეტის გასვლისთანავე ქუდს დასწვდება). მე ადგილს ვუთმობ... ჯერჯერობით. მაგრამ გადამწყვეტი ბრძოლა ჯერ კიდევ წინ არის.

როსმერი. გეფიცები, კროლ... მორტენსპორთან არავითარი საქმე არა მაქვს.

კროლი. მე უკვე აღარ მჯერა შენი. ამიერიდან არაფერში აღარ გენდობი. კეთილი! თუ ბრძოლაა, ბრძოლა იყოს, სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა! ჩვენ ვეცდებით განგაიარალოთ... გაგაუვნებლოთ!

როსმერი. აჰ, კროლ, კროლ... როგორ დამდაბლდი და დაეცი?

კროლი. მე? შენ უნდა მკადრებდე მაგას? გირჩევნია, შენს თავს დაუკვირდე. აბა, გაიხსენე ბეატა!

როსმერი. კვლავ შენსას გაიძახი?

პროლი. არა, პირადად შენა და შენს სინდისს განდობთ ბეატას სიკვდილის მიზეზში გარკვევას, თუკი, რა თქმა უნდა, სინდისის წასახი მაინც შეგჩა.

პატარა მორტენსპორი ჩუმაღ და მოკრძალებით შემოდის მარცხენა კარიდან. კაფანდარა კაცია, ქერა, მეჩხერი თმა-წვერი აქვს.

(მძულვარებით ხავსე მზერით ეგებება). აა, როგორც ჩანს „შუქურას“... როსმერსპოლში ანთებენ! (ხერთუკს იკრავს) რაღას ვერცხანობ, განსაგებია, რა კურსიც უნდა ავილო.

მორტენსპორი (თვინიერად). „შუქურა“ ყოველთვის მზადაა, თავისებურად გაუნათოს გზა ბატონ რექტორს.

პროლი. დიახ, დიახ, რა ხანია დაამტკიცეთ თქვენი მზადყოფნა. არადა, ხომ არსებობს ალთქმა, რომელიც მოყვასის მიმართ ცილისწამებას უკრძალავს კაცს.

მორტენსპორი. თქვენ ვერ მასწავლით ვერცერთ ალთქმას.

პროლი. ვერც მეშვიდეს?

როსმერი. კროლ!..

მორტენსპორი. თუ საქმე საქმეზე მიდგა, ეს უფრო პასტორს შეჰფერის.

პროლი (ირონიით). პასტორს? რა თქმა უნდა, ყველაზე მეტად ეს სწორედ პასტორ როსმერს შეჰფერის... წარმატებას გისურვებთ, ბატონებო! (გადის და კარს გაიჭაბუნებს).

როსმერი (კარგა ხანს მისჩერებია კარს და თითქოს თავისთვის ამბობს). დიახ, დიახ... რაც არის, არის, (შემობრუნდება). მითხარით, ბატონო მორტენსპორ, რამ მოგიყვანათ ჩემთან?

მორტენსპორი. მართალი გითხრათ. მე უფრო ფრიოკენ ვესტთან მქონდა საქმე. მინდოდა მადლობა მომეხსენებინა იმ გულთბილი წერილისათვის, რომელიც გუშინ გამომიგზავნა.

როსმერი. ვიცო, რომ წერილი მოგწერათ... მერედა, ელაპარაკეთ?

მორტენსპორი. დიახ. (ოდნავ შესამჩნევად ეღიმება). ამბობენ, როსმერსპოლში, შეხედულებების თვალსაზრისით, გარკვეული ცვლილებები მოხდაო.

როსმერი. დიახ, ჩემმა შეხედულებებმა ძირეული ცვლილება განიცადა თითქმის ყველა საკითხში.

მორტენსპორი. ფრიოკენ ვესტმა ასეც მითხრა. ამიტომაც საჭიროდ მიიჩნია, რომ შეგხვედროდით და ამის თაობაზე გველაპარაკა.

როსმერი. კერძოდ, რის თაობაზე, ბატონო მორტენსპორ?

მორტენსპორი. თუ ნებას მომცემთ, „შუქურაში“ გამოვაქვეყნებთ ცნობას იმის შესახებ, რომ შეხედულებები შეიცვალეთ და ახლა თავისუფალ აზროვნებასა და პროგრესს უჭერთ მხარს.

როსმერი. დიდი სიამოვნებით. ნებას მოგცემთ კი არადა, გთხოვთ კიდევ.

მორტენსპორი. თუ ასეა, ხვალ დილითვე გამოვაქვეყნებთ. ეს იქნება სრულიად უჩვეულო, ყველასთვის მოულოდნელი ამბავი. პასტორი როსმერი ახლა სულ სხვანაირ შეხედულებებს იზიარებს და შესაძლებლად მიიჩნევს, ამ თვალსაზრისით ითანამშრომლოს განათლებისათვის ბრძოლის საქმეში.

როსმერი. კარგად არ მესმის თქვენი.

მორტენსპორი. მე მხოლოდ იმის თქმა მინდა, რომ ჩვენი პარტია დიდ მორალურ მხარდაჭერას იძენს ყოველი ახალი, სერიოზული და მოაზრებულ თანამოაზრის შემომატებით.

როსმერი (ცოტა არ იყოს, განცვიფრებით). მაშ, თქვენ არ იცით? განა ფრიოკენ ვესტს არაფერი უთქვამს?..

მორტენსპორი. მაინც რა უნდა ეთქვა, ბატონო პასტორო? ალბათ არ ეცალა. მხოლოდ ის მითხრა, რომ თქვენთან ამოვსულიყავი; დანარჩენს თქვენთან გეტყვითო.

როსმერი. მაშინ უნდა მოგახსენოთ, რომ ამიერიდან, თხემსა და ტუჩებსა თავისუფალ მოაზროვნედ ვთვლი ჩემს თავს. სამუდამოდ ზურგი ვაქციე საეკლესიო მოძღვრებას; საერთოდ აღარაფერი მესაქმება მასთან.

მორტენსპორი. (გაოგნებული მიხერბია). არა... მთვარე რომ დედამიწაზე ჩამოვარდნილიყო, ასე არ.. თვით პასტორი განუდგა რწმენას?

როსმერი. მე იქ მივედი, სადაც თქვენ უკვე დიდი ხანია დგახართ. აი, ეს აცნობეთ ხვალ თქვენს მკითხველებს.

მორტენსპორი. ესეც?.. არა ძვირფასო ბატონო პასტორო... მომიტევეთ; მაგრამ უმჯობესია საქმის ამ მხარეს საერთოდ არ შევეხოთ.

როსმერი. არ შევეხოთ?..

მორტენსპორი. ესე იგი, პირველ ხანებში.

როსმერი. არ მესმის...

მორტენსპორი. იცით, რას გეტყვით, ბატონო პასტორო?.. როგორც ჩანს, ჩემსავით კარგად არ იცნობთ საქმის ვითარებას. თუკი თქვენ ახლა ლიბერალების მხარეზე გადმოხვედით, და თუ — როგორც ფრიოკენ ვესტმა ბრძანა, — მოძრაობაში მონაწილეობის მიღება გსურთ, ალბათ მიზნად ისახავთ იმას, მთელ ჩვენს მიმართულებას და თვით მოძრაობას რაც შეიძლება მეტი სარგებლობა მოუტანოთ.

როსმერი. დიახ, სწორედ ეს გახლავთ ჩემი მიზანი.

მორტენსპორი. მაშინ უნდა მოგახსენოთ, ბატონო პასტორო, რომ თუკი ასე ერთბაშად გაამელავნებთ თქვენს განზრახვას და მთელ ქვეყანას გააგებინებთ, რომ ეკლესიასთან ყოველგვარი კავშირი გაწყვიტეთ, მაშინ დაუყოვნებლივ თქვენ თვითონვე შეიკრავთ ხელ-ფეხს.

როსმერი. თქვენ გგონიათ?

მორტენსპორი. დიახ, დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, რომ ბევრს ვერაფერს გახდებით ამ ჩვენს მხარეში. ეგეც არ იყოს... თავისუფლად მოაზროვნენი ჩვენს რიგებში ისეც ბევრია, ბატონო პასტორო. მე ვიტყვოდი, მეტი სმეტადაც კი მომრავლდა ეს ხალხი. პარტიას ქრისტიანული ელემენტი სჭირდება... ახალი წევრები, რომლებსაც ყველა ანგარიშს გაუწევდა და პატივს სცემდა. ამ მხრივ, მართლაც რომ დიდ ნაკლებობას განვიცდით. ამიტომაც უფრო მიზანშეწონილი იქნება, თქვენთვის შეინახოთ ის, რასთანაც პუბლიკას არაფერი ესაქმება. აი, ჩემი აზრი.

როსმერი. მაშასადამე, თქვენ ვერ გაბედავთ ჩემთან საქმის დაჭერას, თუკი სახალხოდ ვალიარებ ჩემს განდგომილებას.

მორტენსპორი (თავს აქნევს). სახიფათოა, ბატონო პასტორო. ამ უკანასკნელ ხანს მე წესად დავრგე, მხარი არ დაეუჭირო არავის, ვინც ეკლესიის წინააღმდეგ ილაშქრებს.

როსმერი. განა ამ უკანასკნელ ხანს თქვენ კვლავ დაუბრუნდით ეკლესიის წიაღს?

მორტენსპორი. ეგ სხვა საქმეა.

როსმერი. აჰა. მაშინ ყველაფერი გასაგებია.

მორტენსკორი. ბატონო პასტორო... თქვენ მაინც არ უნდა გავიწყდებოდეთ, რომ მე... დიახ, სწორედ მე... არსებითად, წართმეული მაქვს მოქმედების თავისუფლება.

როსმერი. კი მაგრამ, რატომ?

მორტენსკორი. იმიტომ, რომ სახელგატეხილი

როსმერი. აა... აი, თურმე...

მორტენსკორი. დიახ, დიახ, ბატონო პასტორო. თქვენ მაინც უნდა გახსოვდეთ, იმიტომ, რომ ძირითადად სწორედ თქვენ შებღალეთ ჩემი სახელი.

როსმერი. მაშინ რომ იგივე შეხედულებები მქონოდა, რაც ახლა, ალბათ უფრო მეტ სიფრთხილეს გამოვიჩენდი თქვენი შეცოდების შეფასებისას.

მორტენსკორი. მეც აგრე მგონია. მაგრამ ახლა უკვე გვიანაა. თქვენ სამუდამო-დალი დამასვით, რომელსაც სიკვდილამდე ვერ მოვიცილებ. ალბათ წარმოდგენაც არა გაქვთ, რა საცოდაობაა ამნაირი კაცის სიცოცხლე. მაგრამ, მე მგონია, მალე საკუთარ თავზე იწვნევთ ამას.

როსმერი. მე?

მორტენსკორი. დიახ, ხომ არ გგონიათ, რომ რექტორი კროლი და მისი დამქაშები ასე ადვილად გაპატიებენ ამნაირ განხეთქილებას? ო, „სამხარეო გაზეთი“ მწარედ დაგიწყებთ კბენას; ყოველ შემთხვევაში, ასე ამბობენ, ადვილი შესაძლებელია, რომ თქვენც მოგცხონ ჩირჭი.

როსმერი. მე პირადად ჩემი თავი მოუწყვლადი მგონია, ბატონო მორტენსკორ. ჩემი ქცევა არავითარ საბაბს არ იძლევა თავდასხმისთვის.

მორტენსკორი (ცხიერი ღიმილით). მაგარი ნათქვამია, ბატონო პასტორო.

როსმერი. შეიძლება. მაგრამ მე უფლება მაქვს, ასე ვილაპარაკო.

მორტენსკორი. მაშინაც კი, თუ ისევე გულმოდგინედ დაიწყებთ ქექვას თქვენს პირად ცხოვრებაში, როგორც ოდესღაც ქექავდით ჩემსას?

როსმერი. თქვენ ისე უცნაური კილოთი ამბობთ ამას. მაინც რას გულისხმობთ? რაიმე ფაქტს?

მორტენსკორი. დიახ, ერთ, მხოლოდ ერთადერთ ფაქტს. მაგრამ საკმარისია ბოროტმოსურნე მოწინააღმდეგეებმა ალლო აულონ, რომ ყველაფერი უკუღმა შეტრიალდეს.

როსმერი. მაშ, იქნებ კეთილინებოთ და მითხრათ, მაინც რომელ ფაქტს გულისხმობთ?

მორტენსკორი. ნუთუ ბატონი პასტორი თვითონ ვერ ხვდება?

როსმერი. მართალი გითხრათ, ვერასდიდებით ვერ მივმხვდარვარ.

მორტენსკორი. კეთილი. როგორც ჩანს, მე უნდა გითხრათ... ჩემთან ინახება ერთი უცნაური წერილი, რომელიც აქ, როსმერსპოლშია დაწერილი.

როსმერი. აა, ფრიოკენ ვესტის წერილი? ნუთუ ასე უცნაურია?

მორტენსკორი. არა, მისი წერილი სულაც არ არის უცნაური. მაგრამ მე ერთხელ სხვა წერილიც მივიღე თქვენი სახლიდან.

როსმერი. ისიც ფრიოკენ ვესტისაგან?

მორტენსკორი. არა, ბატონო პასტორო.

როსმერი. მაშ, ვისგან? ვისგან?

მორტენსკორი. თქვენი განსვენებული მეუღლისაგან.

როსმერი. ჩემი მეუღლისაგან? თქვენ მიიღეთ წერილი ჩემი მეუღლისა-

გან?

მორტენსკორნი. დიახ, მივიღე.

როსმერი. როდის?

მორტენსკორნი. მის სიკვდილამდე ცოტა ხნით ადრე. ასე, წელსადაც ვარი იქნება. აი, სწორედ ეს წერილია უცნაური.

როსმერი. თქვენ ალბათ იცით, რომ ჩემი ცოლი იმ დროს იყო ცოცხალი და მყოფი იყო.

მორტენსკორნი. დიახ, ვიცი, რომ ბევრს ეგონა ასე. მაგრამ მისი წერილის მიხედვით, ძნელად თუ იფიქრებთ ამას. და თუ მე ვამბობ, უცნაური წერილია-მეთქი, სულ სხვა აზრით ვამბობ.

როსმერი. ასეთი მაინც რა მოგწერათ ჩემმა საბრალო ცოლმა?

მორტენსკორნი. წერილი სახლში მაქვს. დაახლოებით, ასე იწყება: „მისაგან სული მელევა, იმიტომ, რომ აქ ამ ჩვენს მხარეში, იმდენი ბოროტი ხალხი ცხოვრობს, და ამ ხალხს მხოლოდ ერთი საფიქრალი აქვს, როგორმე ავნონ ჩემს ქმარსაო.“

როსმერი. მე?

მორტენსკორნი. დიახ, შავით თეთრზე ასე სწერია. ყველაზე უცნაური კი შემდეგ მოდის. ესეც ვითხრათ, ბატონო პასტორო?

როსმერი. აუცილებლად! ყველაფერი! რა თქმა უნდა.

მორტენსკორნი. განსვენებული ფრუ როსმერი მთხოვს და მევედრება. დიდსულოვანი ვიყო თქვენ მიმართ. ჩემთვის ცნობილია, — მწერს იგი, — რომ სწორედ პასტორის წყალობით გადაგაყენეს მასწავლებლის თანამდებობიდანო, და მთხოვს, შური არ ვიძიო თქვენზე.

როსმერი. მაინც რანაირ შურისძიებას უფრთხობდა თქვენი მხრიდან?

მორტენსკორნი. მწერდა, თუ თქვენამდე მოაღწევს ხმები იმ ცოდო-ბრალის შესახებ, რაც თითქოს როსმერსკოლში ტრიალებს, ყური არ ათხოვოთ მათო; ამ ხმებს განზრახ ავრცელებენ ბოროტი ადამიანები, რომ ჩემი ქმარი დაღუპონო.

როსმერი. ზუსტად ამ სიტყვებით გწერთ?

მორტენსკორნი. თუ გაინტერესებთ, შემოძლია თვითონვე წაგაკითხოთ.

როსმერი. მაგრამ ვერ გამიგია... მაინც რამ მოუარა? რას გულისხმობდა ამ ბოროტ ხმებში?

მორტენსკორნი. ჯერ ერთი, იმას, რომ პასტორი თითქოს განუდგა თავის ბავშვობისდროინდელ მრწამსს, რასაც ფრუ როსმერი მაშინ კატეგორიულად უარყოფდა; და მეორეც... ჰმ...

როსმერი. თქვით!

მორტენსკორნი. დიახ, ის მწერს... საკმაოდ ბუნდოვნად... რომ წარმოდგენაც არა აქვს არავითარ უკეთურობაზე აქ, როსმერსკოლში; რომ მისთვის არასოდეს მიუყენებიათ შეურაცხყოფა. მაგრამ თუ ამნაირი კორები მაინც მოაღწევენ ჩემს ყურამდე, მთხოვს, გაკვრიტაც არ მოვიხსენიო ისინი „შუქურაში“.

როსმერი. არავის სახელი არ უხსენებია?

მორტენსკორნი. არა.

როსმერი. ვინ მოგიტანათ ეს წერილი?

მორტენსკორნი. პირობა მაქვს დადებული, რომ საიდუმლოდ შევინახავ. სალამო ხანს გადმომცეს, ბინდბუნდში.

როსმერი. მაშინათვე რომ გაგეკითხ-გამოგეკითხათ, გაიგებდით, რომ ჩემი საცოდავი ცოლი თავის ჭკუაზე აღარ იყო.

მორტენსპორი. გავიკითხე კიდევ; მაგრამ, გამოგიტყდებით, სულ სხვანაირი შთაბეჭდილება დამრჩა.

როსმერი. სხვანაირი? „კი მაგრამ, ჩვენში დარჩეს და, რაღა აბა მიყვებით ამ ძველი და ბუნდოვანი წერილის ამბავს?“

მორტენსპორი. რათა გირჩიოთ, რომ უკიდურესი სიფრთხილი გმართებთ, პასტორო როსმერ.

როსმერი. ჩემს პირად ცხოვრებაში ხომ არა?

მორტენსპორი. დიახ, არ დაგავიწყდეთ, რომ ახლი უკვე აღარა ხართ ის კაცი, რომელსაც ხელს ვერაფერ ახლებს.

როსმერი. მაშ, თქვენ კვლავინდებურად იმ აზრზე რჩებით, რომ მე ზოგ რამეს მაინც უნდა ვუმალავდე ხალხს?

მორტენსპორი. არ ვიცი, რატომ არ უნდა შეეძლოს თავისუფლად მოაზროვნე კაცს ცხოვრებით ტკობა, თუკი ეს შესაძლებელია. მაგრამ, კვლავ გიმეორებთ, ამიერიდან სიფრთხილე გმართებთ. რადგან თუ ატყდა მითქმა-მოთქმა რაღაც ისეთზე, რაც აშკარად უპირისპირდება საყოველთაოდ გავრცელებულ ცრურწმენებს, დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, ამან შეიძლება ძირი გამოუთხაროს ხალხის სულიერი განთავისუფლების მთელ საქმეს. კარგად ბრძანდებოდეთ, ბატონო პასტორო.

როსმერი. კარგად ბრძანდებოდეთ.

მორტენსპორი. აქედან პირდაპირ ტიპოგრაფიაში გავწევ, რომ ესოდენ მნიშვნელოვანი ცნობა ვაუწყო ჩემს მკითხველებს.

როსმერი. მთლიანად გამოაქვეყნეთ.

მორტენსპორი. მე გამოვაქვეყნებ ყველაფერს, რაც უნდა იცოდეს ხალხმა. (თავს უკრავს და გადის).

როსმერი კარში დგას და მწერით აცილებს კიბეზე ჩამავალ სტუმარს. ისმის, როგორ ხურავენ ქვემოთ შემოსახვედელ კარს.

როსმერი (კარშივე; ხმადაბლა იძახის). რებეკა. რე... კმ.. (ხმამაღლა). მაღამ პელსეტ, ფრიოკენ რებეკა მანდაა?

მაღამ პელსეტი (ქვემოდან). არა, ბატონო პასტორო, აქ არ არის.

ოთახის ხიდრმეში პორტიერები გადაიწევა და გამოჩნდება რებეკა.

რებეკა. როსმერ!

როსმერი (შემობრუნდება). როგორ? შენ ჩემ! საძილე ოთახში იყავი? კი მაგრამ, რას აკეთებდი, ჩემო ძვირფასო?

რებეკა (უაშლოვანდება). ყურს გიგდებდით.

როსმერი. რას ამბობ, რებეკა? ეს როგორ იკადრე?

რებეკა. დიახ, ვიკადრე. ისეთი სიბილწე წამოაყრანტილა... ჩემი საშინაო კაბის გამო, რომ...

როსმერი. აა, ესე იგი, შენ აქ იყავი მაშინაც, როცა კროლი...

რებეკა. დიახ. მინდოდა გამეგო, რა ჩაიღო გულში.

როსმერი. კი მაგრამ, მე ხომ გეტყობდი...

რებეკა. არაფერსაც არ მეტყობდი. ყოველ შემთხვევაში, მისი საკეთარი სიტყვებით მაინც არა.

როსმერი. მაშ, ყველაფერი გაიგონე?

რებეკა. თითქმის. მხოლოდ ერთხელ ჩავედი ქვევით, როცა მორტენსპორი მოვიდა.

როსმერი. მერე კი ისევ ამოხვედი?..

რეზეპა. ნუ გამიბრაზდები, ჩემო მეგობარო.

როსმარი. ყოველთვის ისე მოიქეცი, როგორც თვითონ მიიჩნევ უმჯობესად და მართებულად. შენ სრულიად თავისუფალი ხარ. მაგრამ ახლა რაღას იტყვი, რეზეპა?... ოჰ, ალბათ არასოდეს არ მჭირდებოდი ისე ძალიან, როგორც ახლა.

რეზეპა. მე და შენ ხომ მზად ვიყავით იმისთვის, რაც, კაცმა ~~მეც~~ ~~მეც~~ ~~მეც~~ ~~მეც~~ მოსწალოდნელიც იყო.

როსმარი. არა, არა... ამისთვის არა.

რეზეპა. არა?

როსმარი. მართალი გითხრა, ხანდახან კი მიფიქრია, რომ ჩვენს მშვენიერ, წმინდა და მეგობრულ ურთიერთობას, ერთხელაც იქნებოდა, ექვით დაუწყებდნენ ყურებას და ლაფში ამოსვრიდნენ, მაგრამ კროლისაგან მაინც არ მოველოდი ამას. სულ სხვა საქმეა ეს ტლანქი და გულბენეში ხალხი. დიახ, დიახ... ტყუილად როდი ვმალავდი ასე საგულდაგულოდ ჩვენს მეგობრობას. ეს იყო საშიში საიდუმლო.

რეზეპა. კი მაგრამ, რა მნიშვნელობა აქვს, რას ყბედობს ხალხი ჩვენზე? ჩვენ ხომ ვიცით, რომ არავითარი ბრალი არ მიგვიძღვის.

როსმარი. მე? მე არ მიმიძღვის ბრალი? დიახ, მეც ასე ვფიქრობდი, — დღევანდელ დღემდე. მაგრამ ახლა... ახლა, რეზეპა...

რეზეპა. რა ახლა?

როსმარი. რითი ავხსნა ბეატას ეს საშინელი ბრალდება?

რეზეპა (უნებურად). აჰ, ნუ მელაპარაკები ბეატაზე! ნუ, ნულარ ფიქრობ მასზე! აკი თავი დააღწიე მის გავლენას, ხელიდან დაუსხლტი მიცვალებულს!

როსმარი. როგორც კი ყოველივე ეს გავიგე, ბეატა თითქოს გაცოცხლდა... ო, რომ იცოდე, რა საზარელი განცდაა.

რეზეპა. არა, არა.. არ აყვე ამ განცდას, როსმერი! არ აყვე!

როსმარი. მაშ, რა ექნა? უნდა ვცადო და როგორმე ყველაფერი გავარკვიო. როგორ შეიძლებოდა, რომ ასე შემცდარიყო? რა უნდა ყოფილიყო ამ საბედისწერო გაუგებრობის მიზეზი?

რეზეპა. იქნებ შენც ნელ-ნელა ექვი გეპარება იმაში, რომ ის თითქმის შესული იყო?

როსმარი. დიახ... საქმეც ისაა, რომ უკვე აღარ შემიძლია, სავსებით დარწმუნებული ვიყო ამაში. მაგრამ დავუშვათ და, ასეც რომ ყოფილიყო...

რეზეპა. მერე?

როსმარი. მე მინდა ვთქვა — მაშინ რაღაში უნდა ვეძიოთ მთავარი მიზეზი იმისა, რომ საცოდავის სულიერი მდგომარეობა თანდათანობით ნამდვილ შემთხვევაში გადაიზარდა?

რეზეპა. კი მაგრამ, თავს რატომ იტანჯავ ამაზე ფიქრით? რა სარგებლობას მოგიტანს ეს?

როსმარი. სხვანაირად არ შემიძლია, რეზეპა. ძალიანაც რომ მინდოდეს, თავს ვერ დავაღწევ ამ დამთრგუნველ ეჭვს.

რეზეპა. მაგრამ ეს ხომ საშიშია, გამუდმებით ფიქრობდე ერთსა და იმავეზე, მით უმეტეს, თუ საფიქრალი ესოდენ მძიმეა.

როსმარი (შეშფოთებული და ღრმად ჩაფიქრებული დააბიჯებს ოთახში). ალბათ ჩემი თავი გავეცი, როგორც ჩანს, შეამჩნია. რა ბედნიერი ვიყავი მას შემდეგ, რაც შენ ჩვენს სახლში შემოხვედი.

რეზეპა. კი მაგრამ, ჩემო ძვირფასო მეგობარო, ასეც რომ იყოს, მერე რა?..

როსმერი. დამერწმუნე, მხედველობიდან არ გამომპარვია, რომ შე და შენ ერთსა და იმავე წიგნებს ვკითხულობდით, გამუდმებით დავეძებდით და ჩვენს შთაბეჭდილებებს ვუზიარებდით ერთმანეთს. მაგრამ ერთი-ერთი წიგნივე გაემიგია!.. შე ხომ სულ იმას ვცდილობდი, რომ დამენდო და დამეხმებოდი ვიხედები და თამამად შემიძლია ვთქვა, რომ ერთთავად გაფაციცებული ვიყავი; სიცოცხლეს დავთმობდი და ბეატას კი არ შევამჩნევინებდი იმას, რაც ჩვენს შორის ხდებოდა. ასე არ არის, რებეკა?

რეზეპა. დიახ, სწორედ ასეა, ასე.

როსმერი. შენც ზუსტად ჩემსავით იქცეოდი... და მაინც!.. რა საშინელებაა! მაშასადამე, უსიტყვოდ დაძრწოდა აქ... თავისი ავადმყოფური სიყვარულით განაწამები და ჩუმად, მალულად გვითვალთვალებდა... ალბათ ყველაფერს ამჩნევდა და თავისებურად განმარტავდა კიდეც.

რეზეპა (მუშტებსა კუმავს). ო, ნეტა როსმერსპოლმში არასოდეს დამეღვა ფეხი.

როსმერი. წარმომიდგენია, როგორ იტანჯებოდა საცოდავი! რა საშინელი წარმოდგენები ამღვრევდნენ მის ავადმყოფ ტვინს!.. ვინ იცის, ალბათ რაღას არ მოგვაწერდა შე და შენი! შენთან ხომ არ წამოსცდენია ისეთი რამე, რასაც შეგძლო მიეხვედრებინე?..

რეზეპა (შეძრწუნებით). ჩემთან?.. და შენ გგონია, რომ ამის შემდეგ თუნდაც ერთი დღე დავრჩებოდი აქ?

როსმერი. არა, რა თქმა უნდა, არა... ოო! რანაირი ბრძოლა უნდა გადაეტანა... მარტოდმარტოს, თავისივე თავის წინააღმდეგ, რებეკა! სასოწარკვეთილს და მარტოდმარტოს, და ბოლოს, ეს გამოაგნებელი გამარჯვება წყალვარდნილში! გამარჯვება, რომელიც პასუხს მოითხოვს ჩვენგან! (სკამზე ეშვება, იდაყვებით ეყრდნობა საწერ მაგიდას და სახეზე ხელებს აიფარებს).

რეზეპა (ფრთხილად უახლოვდება უკნიდან). მომისმინე, როსმერ, რომ შეგეძლოს უკანვე გამოიხმო და აქ, შენთან, როსმერსპოლმში დააბრუნო ბეატა, სთქვი, იზამდი ამას?

როსმერი. აბა, რა ვიცი, ვიზამდი თუ არ ვიზამდი? არაფრის თავი აღარა მაქვს; ჩემი ფიქრი მხოლოდ ერთ რამეს დასტრიალებს თავს, — იმას, რასაც აღარაფერი ეშველება, რისი გამოსწორებაც შეუძლებელია.

რეზეპა. შენ ახალი ცხოვრება უნდა დაგეწყო, როსმერ... და დაიწყე კიდეც. ის იყო, თავისუფალი გახდი. ისეთი მხიარული იყავი, ისე ბედნიერად მიგაჩნდა თავი!

როსმერი. დიახ, დიახ... მართალი ხარ. მაგრამ სრულიად მოულოდნელად ეს საშინელი სიმძიმე დამემხო თავზე.

რეზეპა (მის უკან დგას და ხელებით სკამის ზურგს ეყრდნობა). რა ბედნიერები ვიყავით, როცა შებინდებისას ერთად ვისხედით სასტუმრო ოთახში... ერთმანეთს ვეხმარებოდით და ცხოვრების გეგმებს ვაწყობდით. შენ გინდოდა გადაშვებულებიყავი ბობოქარი ვნებების ორომტრიალში, ცხოვრების მორევში. თანამედროვეობის ცოცხალ ცხოვრებაშიო, — ამბობდი შენ. გინდოდა თავისუფლების მაცნედ გეველო კარდაკარ. დაგემორჩილებინა ხალხის სული და ნება... გარს შემოგეკრიბა კეთილშობილი ადამიანები... თანდათანობით გეზარდა მათი რიცხვი, გემრავლებინა ისინი.

როსმერი. სიხარულით სავსე და კეთილშობილი ადამიანები.
რეზეკა. დიახ, სიხარულით სავსე.

როსმერი. რადგანაც სიხარული აკეთილშობილებს სულს, რეზეკა.

რეზეკა. კი მაგრამ, მწუხარება? დიდი მწუხარება?

როსმერი. დიახ, მწუხარებაც... თუ კაცმა გაუძლო, გადააბრუნებ...

რეზეკა. შენც სწორედ ეს გმართებს, როსმერ.

როსმერი. მაგრამ მე ვერასოდეს გადავაბიჯებ ამას; ყოველ შემთხვევაში, მთლიანად მაინც. ვერასოდეს დავალწევ თავს სინანულს, საშინელ კითხვას. ვერასოდეს ველარ დავტკებო იმით, რაც თავის მომწესხველ ხიბლს ანიჭებს ცხოვრებას.

რეზეკა (მისკენ იხრება). მაინც რა, როსმერ?

როსმერი (ახედავს). ნათელი, უშფოთველი, უმწიკვლო სინდისი.

რეზეკა (ნაბიჯით უკან იხევს). დიახ, უმწიკვლო სინდისი...

ხანმოკლე ღუმილი.

როსმერი (იდაყვით მაგიდას ეურდნობა, ნიკაპი კი ხელისგულზე დაუყრდნია და წინ იყურება). მაინც როგორ მოახერხა ყოველივე ამის კომბინირება? რა სისტემატიურად შეუკავშირა ყველაფერი ერთიმეორეს? ჯერ იყო და ექვი შეიტანა რწმენისა და ეკლესიის მიმართ ჩემს ერთგულებაში. გაოცებას ვარ, როგორ უნდა მიმხვდარიყო მაშინ ამას. მაგრამ ხომ მიხვდა; მერე ეს ექვი თანდათანობით განმტკიცდა და რწმენად იქცა. შემდეგ კი... შემდეგ ძნელი აღარ იყო, ყოველივე დანარჩენიც წარმოედგინა. (სწორდება და ნერვიულად იწეწავს თმას) ო, ეს შლეგური აზრები! ველარასოდეს მოვიშორებ თავიდან. ვიცი, მწამს, მჯერა! სრულიად უმიზეზოდ დამაცხრებიან თავს, რათა ხშირ-ხშირად გამახსენონ მიცვალებული.

რეზეკა. როსმერსკოლმის თეთრი ცხენივით.

როსმერი. დიახ, სიბნელესა და სიჩუმეში გაელვებულნი.

რეზეკა. და ავადმყოფი ტვინის ამ შლეგური ბოდვის გამო მზადა ხარ ხელი აიღო ახალ ცხოვრებაზე, რომელსაც ეს-ესაა მოებლაუჭე?

როსმერი. მართალი ხარ, ძალზე მძიმეა ყოველივე ეს; მძიმე და მწარე, რეზეკა. მაგრამ განა არჩევანი ჩემი ნებაა? რა ვქნა, რითი ვუშველო თავს?

რეზეკა. (კვლავ მის სკამს უკან დგას). იმით, რომ ცხოვრების ახალი პირობები უნდა შეიქმნა.

როსმერი. (თავს ასწევს და გაოგნებული ახედავს რეზეკას). ცხოვრების ახალი პირობები?

რეზეკა. დიახ, ახალი დამოკიდებულება გარე სამყაროსადმი. უნდა იცხოვრო, იმოქმედო, იმუშაო, ნაცვლად იმისა, რომ უძრავად იჯდე და გადაუჭრელ პრობლემებზე იმტვრევდე თავს.

როსმერი (დგება). ახალი დამოკიდებულება? (რამდენიმე ნაბიჯს გადადგამს, კართან ჩერდება და უკანვე ბრუნდება). ერთი კითხვა მიტრიალებს თავში. იქნებ შენც შეპკითხვიხარ შენს თავს, რეზეკა?

რეზეკა (მძიმედ სუნთქავს). მითხარი... რას?..

როსმერი. როგორ გგონია, რა ხასიათი უნდა მიიღოს ჩვენმა ურთიერთობამ ამიერიდან?

რეზეკა. მე გგონია, ჩვენი მგობრობა ყოველგვარ განსაცდელს გაუძლებს.

როსმერი. მე სულ სხვა რამეს ვგულისხმობ. მაგრამ ის, რამაც იმთავითვე დაგვაახლოვა... რამაც ასე მჭიდროდ დაგვაკავშირა ერთმანეთს... ჩვენი ნათელი რწმენა, რომლის თანახმადაც შესაძლებელია წმინდან და უმღვრეველი ურთიერთობა კაცსა და ქალს შორის...

რეზეკა. დიახ, დიახ... მერე?

როსმერი. მე იმის თქმა მსურს, რომ ჩვენნაირი ურთიერთობა უმეტესწილად შესაძლებელია მაშინ, როცა ადამიანებს მშვიდი და უმღვრეველი ცხოვრება აქვთ...

რეზეკა. მაშასადამე...

როსმერი. მე კი წინ მელის ბრძოლით, უფოთითა და მძაფრი ვნებათაღელვით სავსე ცხოვრება. მე ხომ ვაპირებ, ამიერიდან სისხლსავსე ცხოვრებით ვიცხოვრო, რებეკა. ნურავის ექნება იმის იმედი, რომ თავიანთი ბილწი ეჭვებით დამამხობენ და ლაფში ამომსვრიან. არავის მივცემ იმის უფლებას, რომ თავიანთი ნება-სურვილი თავს მომახვიონ და მიკარნახონ. რა გზას დავადგე ცხოვრებაში; არც ცოცხლებს და არც... არავის, ვინც უნდა იყოს.

რეზეკა. დიახ, დიახ, ნურავის ნუ მისცემ მაგის უფლებას! ბოლომდე თავისუფალი იყავი, როსმერ!

როსმერი. მაგრამ თუ იცი, რა აზრი მომდის თავში? არ იცი? ვერც იმას ხედავ, რა გზით შემიძლია ყველაზე ადვილად დავაღწიო თავი მტანჯველ მოგონებებს... მთელ ჩემს უბედურ წარსულს?

რეზეკა. მაინც?..

როსმერი. იმით, რომ მკვდარ წარსულს დავუპირისპირებ ახალსა და სიცოცხლით სავსე აწმყოს.

რეზეკა. (სკამის ზურგს ჩააფრინდება). სიცოცხლით სავსე აწმყოს.

როსმერი (უახლოვდება). რებეკა... ახლა რომ შეკითხა შენთვის... თანახმა ხარ თუ არა, ჩემი მეორე ცოლი გახდე-მეთქი!

რეზეკა (ერთხანს ხმის ამოდებას ვერ ახერხებს, მერე კი ხიხარულით შემკვივლებს). მე?.. შენი ცოლი?

როსმერი. რა იქნება, რომ ვცადოთ? ჩვენ ორნი ერთ არსად შევერწყებით ერთმანეთს. ცარიელი ადგილიც აღარ უნდა დარჩეს მიცვალებულის შემდეგ.

რეზეკა. მე... ბეატას ადგილას?

როსმერი. მაშინ ის საბოლოოდ ამოიშლება ჩვენი ცხოვრებიდან. მთლიანად. ერთხელ და სამუდამოდ.

რეზეკა. (ჩუმად; მთრთოლავი ხმით). შენ გგონია, როსმერ?

როსმერი. დიახ! დიახ! არ შემიძლია... არ მინდა მთელი სიცოცხლე მხრებზე აკიდებული გვაბით ვიარო. დამეხმარე ამ საშინელი ტვირთის ჩამოხსნაში, რებეკა. მოდი, სიხარულით, თავისუფლებით, ვნებით, შვებით ჩავახშოთ ყველა მოგონება!.. შენ ჩემი ცოლი იქნები... ჩემი სიცოცხლე... ჩემი ერთადერთი...

რეზეკა (თავს ერევა). არასოდეს აღარ გაიმეორო ეგ. მე არასოდეს არ ვიქნები შენი ცოლი.

როსმერი. რა?.. არასოდეს?.. თუ გგონია, რომ ვერასოდეს ვერ შემიყვარებ? მაგრამ ჩვენს მეგობრობაში განა უკვე არ გამოკრთის სიყვარულის სხივი?

რეზეკა (შეძრწუნებული ყურებს იცობს). ნუ ამბობ ამას, როსმერ! ნუ ამბობ ამას!

როსმერი (ხელში ხელს ხტაცებს). დიახ, დიახ... ჩვენს ურთიერთობაში უკვე არის სიყვარულის თესლი, რომელიც მზადაა გაღვივდეს და ყლორტად

იქცეს... ო. ისე ცხადად ვკითხულობ შენს სახეზე, რომ თვითონაც გრძნობ ამას, ხომ მართალს ვამბობ, რებეკა?

რეზეკა (კვლავ გონს ეგება; მტკიცედ). მომისმინე. აი, რას გეძახებო? თუ კვლავ დაიყინებ, ავდგები და სულაც წავალ როსმერსპოლმიდან.

როსმერი. წახვალ? შენ? ვერ შესძლებ. ეს შეუძლებელია.
რეზეკა. ჩემთვის კიდევ უფრო შეუძლებელია, ცოლად გამეზავნება. დეს ეს არ მოხდება. არ შემოიძლია.

როსმერი (გაოგნებული უყურებს). შენ ამბობ, არ შემოიძლიაო. უცნაურია. კი მაგრამ, მაინც რატომ არ შეგიძლია?

რეზეკა (ორივე ხელს ჩაავლებს). ჩემო ძვირფასო მეგობარო... ნუ მკითხავ, რატომ არ შემოიძლია. ასე აჯობებს შენთვისაც და ჩემთვისაც. (ხელს გაუშვებს). ასეა, როსმერ. (მარცხენა კარისკენ მიდის.).

როსმერი. ამიერიდან მხოლოდ ერთი კითხვა მექნება — რატომ?

რეზეკა. მაშინ ყველაფერი დამთავრდება.

როსმერი. ჩვენ შორის?

რეზეკა. დიახ.

როსმერი. ჩვენ შორის არასოდეს არაფერი არ დამთავრდება. არასოდეს შენ არ წახვალ როსმერსპოლმიდან.

რეზეკა (კარის სახელურს ჩახკიდებს ხელს). არა, მე ალბათ დავრჩები, მაგრამ თუ კვლავ მკითხავ, მაინც ყველაფერი დამთავრდება.

როსმერი. მაინც დამთავრდება?.. როგორ თუ დამთავრდება?

რეზეკა. დიახ. ბეატას კვალს გავყვები... ახლა ხომ გესმის, როსმერ?

როსმერი. რებეკა!..

რეზეკა (კარში; ნელა ხრის თავს). ახლა ხომ გესმის! (გადის და კარს გაიხურავს).

როსმერი (გაოგნებული მისჩერებია კარს და თავისთვის ამბობს). რა არის ეს?..

მესამე მოქმედება

სახტუმრო ოთახი როსმერსპოლში. კარ-ფანჯარა გაღებულია. მზიანი დილაა. რეზეკა, ისევე ჩაცმული, როგორც წინა მოქმედებაში, ფანჯარასთან დგას და ყვავილებს რწყავს. მაღალ ჰელსეტს ხელში ცოცხი და ჩვარი უჭირავს, ავეჯზე მტვერს წმენდს.

რეზეკა (ხანმოკლე პაუზის შემდეგ). უცნაურია, რომ პასტორი ამდენ ხანს არ ჩამოდის ქვემოთ.

მაღალ ჰელსეტი. კი მაგრამ, განა პირველად იგვიანებს? თუმცა ალბათ მალე ჩამოვა.

რეზეკა. დღეს თუ ნახეთ?

მაღალ ჰელსეტი. თვალი მოვკარი. ყავა რომ შევუტანე, საძილე ოთახში იყო და იცვამდა.

რეზეკა. იმიტომ გეკითხებით, რომ გუშინ ვერ იყო კარგად.

მაღალ ჰელსეტი. დიახ, ეტყობოდა. ნეტავი, ცოლისძმასთან ხომ არ იჩხუბა?

რეზეპა. საჩხუბარი რა ჰქონდათ?

მადამ ჰელსეტი. აბა, რა ვიცი? ნამდვილად მორტენსპორმა წაპყიდა ერთ-მანეთს.

რეზეპა. შეიძლება... ამ პეტერ მორტენსპორს თუ იცნობთ?

მადამ ჰელსეტი. ღმერთმა დამიფაროს! რა მესაქმება მასთან ფრიოკენ?

რეზეპა. იმიტომ, რომ ასეთ საშინელ გაზეთსა სცემს...

მადამ ჰელსეტი. არა, მარტო მაგიტომ არა... ფრიოკენს ალბათ გაუგონია, რომ ერთ გათხოვილ ქალთან ცხოვრობდა, რომელიც ქმარმა შიატოვა. ამ ქალბატონს ბავშვიც კი ეყოლა მისგან.

რეზეპა. გამიგონია. მაგრამ, ეს მგონი, დიდი ხნის წინათ იყო, ჯერ კიდევ მანამ, სანამ აქ გადმოვიდოდი.

მადამ ჰელსეტი. რა თქმა უნდა! მორტენსპორი მაშინ ჯერ კიდევ სრულიად ახალგაზრდა იყო, მაგრამ ქალს მაინც სად ჰქონდა ქეუა? ვაჟბატონი იმასაც კი აპირებდა, რომ ცოლად შეერთო. მაგრამ ვინ დააცალა?... მერე კი ძვირად დაუჯდა თავისი სისულელე... თუმცა, ბოლოს, როგორც ჩანს, წელში გაიმართა და ფრთებიც გაშალა. ამბობენ, ბევრი მთხოვნელი ჰყავსო.

რეზეპა. დიახ, გაჭირვებულები ხშირად მამართავენ და თავიანთ უბედურებას შესჩივიან.

მადამ ჰელსეტი. თქვენ გგონიათ, მარტო გაჭირვებულები?..

რეზეპა (შეფარვით გახედავს). აბა?..

მადამ ჰელსეტი (დივანთან, გულმოდგინედ იქნევს ცოცხს და მტვერსა წმენდს). გაჭირვებულები კი არა, თვით ისეთებიც, რომ გაგიკვირდებათ, ფრიოკენ.

რეზეპა (ხვავილებს დაფუსფუსებს). ეს მხოლოდ თქვენ გეჩვენებათ, მადამ ჰელსეტ. დაბეჭითებით ხომ არა იცით რა.

მადამ ჰელსეტი. ვინ მოგახსენათ? დიახაც ვიცი. თუ ასეა, ერთხელ მე თვითონ წავუღე წერილი.

რეზეპა (შემობრუნდება). მართლა?

მადამ ჰელსეტი. დიახ, დიახ, თანაც ეს წერილი აქ იყო დაწერილი, როსმერსპოლში.

რეზეპა. რას მეუბნებით, მადამ ჰელსეტ?

მადამ ჰელსეტი. ღმერთმანი. ისეთ თხელ ქალაღზე. ახლა იმას აღარ იკითხავთ, რა საუცხოო წითელი ლუქით იყო დალუქული?

რეზეპა. და თქვენ გაგატანეს? მაშინ, ძვირფასო მადამ ჰელსეტ, ძნელი მისახვედრი როდია, თუ ვისი უნდა ყოფილიყო ეს წერილი.

მადამ ჰელსეტი. მაინც ვისი?

რეზეპა. ვისი და, რა თქმა უნდა, საბრალო ფრუ როსმერისა.

მადამ ჰელსეტი. ამას თქვენ ამბობთ და არა მე, ფრიოკენ.

რეზეპა. მაგრამ მაინც რა ეწერა შიგ? თუმცა თქვენ რა გეცოდინებათ?

მადამ ჰელსეტი. კვი.. არც ესაა შეუძლებელი.

რეზეპა. მაშ, თვითონ გითხრათ. რასაცა სწერდა?

მადამ ჰელსეტი. არა, თვითონ არაფერიც არ უთქვამს. მაგრამ მორტენსპორმა რომ წაიკითხა, გამოკითხვა დამიწყო; ხან რას მეკითხებოდა და ხან რას... ჰოდა, მეც მივხვდი.

რეზეპა. მაინც რას? ჩემო ძვირფასო, ჩემო საყვარელო მადამ ჰელსეტ, რა იქნება, რომ მითხრათ?

მადამ ჰელსეტი. არა, არა, ფრიოკენ. ტყუილად ნუ მთხოვთ.

რეზეპა. კი მაგრამ, რა იქნება, მე მაინც მითხრათ? ჩვენ ხომ ისეთი მეგობრები ვართ.

მადამ ჰელსეტი. ღმერთმა დამიფაროს! ერთ სიტყვასაც ვერ გეტყვით, ფრიოკენ. მხოლოდ ის შემიძლია გითხრათ, რომ საცოდავს ძალიან ცუდი რაღაცებით გამოუჭყდეს თავი. მეტს ვერაფერს მათქმევინებთ.

რეზეპა. მაინც ვინა ქნა ეგ?

მადამ ჰელსეტი. ბოროტმა ადამიანებმა, ფრიოკენ ვესტ.

რეზეპა. ბოროტმა ადამიანებმა?..

მადამ ჰელსეტი. დიახ. ერთხელ კიდევ გავიმეორებ: ძალიან ბოროტმა ადამიანებმა.

რეზეპა. მაგრამ, მაინც ვისზე გაქვთ ეჭვი?

მადამ ჰელსეტი. ძალიან კარგად ვიცი, ვისზედაც. მაგრამ ღმერთმა დამიფაროს!.. არის ქალაქში ერთი ამნაირი არსება... ჰმ!..

რეზეპა. როგორც ჩანს, ფრუ კროლს გულისხმობთ.

მადამ ჰელსეტი. დიახ. კაი გამოქექილი ვინმეა. მე ყოველთვის ცხვირს მიბზუებდა. ისე, არც თქვენ ახატიხართ გულზე.

რეზეპა. როგორ გგონიათ, ფრუ როსმერი სრულ ჭკუაზე იყო, როცა მორტენსპორს ამ წერილს სწერდა?

მადამ ჰელსეტი. რა მოგახსენოთ, სრულ ჭკუაზე იყო თუ არა. მაგრამ, ჩემის აზრით, მთლად შეშლილი ის არ ყოფილა.

რეზეპა. მაგრამ თავში ხომ ყველაფერი აერ-დაერია, როცა გაიგო, რომ შვილი არ ეყოლებოდა. განა ჭერ კიდევ მაშინ არ დაეწყო ეს?..

მადამ ჰელსეტი. დიახ, ამათ საშინლად იმოქმედა საცოდავზე.

რეზეპა (ხელსაქმეს იღებს და მაგიდასთან ჯდება). თუმცა, რას იტყვით, განა პასტორისათვის ასე არ სჯობდა, მადამ ჰელსეტ?

მადამ ჰელსეტი. მაინც რა სჯობდა?

რეზეპა. რადა, ის, რომ შვილი არ ეყოლებოდათ, ა?

მადამ ჰელსეტი. ჰმ... არც კი ვიცი, რა გიპასუხოთ.

რეზეპა. დიახ, დამერწმუნეთ, მისთვის ასე სჯობდა. პასტორი როსმერი ის კაცი არ არის, რომ აქ იჯდეს და ბავშვების ჭყიპინს უსმინოს.

მადამ ჰელსეტი. როსმერსპოლში ბავშვები არ ტირიან, ფრიოკენ.

რეზეპა (უყურებს). არ ტირიან?

მადამ ჰელსეტი. არა. ამ სახლში, რაც ხალხს თავი ახსოვს, არავინ მოსწრებია, რომ ბავშვებს ეტიროთ.

რეზეპა. უცნაურია.

მადამ ჰელსეტი. მართლაც უცნაურია, არა? რას იზამ, მთელ გვარს ასე მოსდგამს. ერთ უცნაურობასაც მოგახსენებთ: სანამ პატარები არიან, არ ტირიან; გაიზრდებიან და, არ იციანიან. გესმით? არასოდეს არ იციანიან.

რეზეპა. გასაშტერებელი ამბავია...

მადამ ჰელსეტი. ერთხელ მაინც თუ გაგიგონიათ, ფრიოკენ, პასტორის სიცილი?

რეზეპა. არა, ღმერთმანი, აი, ვიგონებ, ვიგონებ და თანდათანობით ვრწმუნდები, რომ მართალი ხართ. და საერთოდაც, ამ თქვენს მხარეში, ადამიანები, ჩემი აზრით, ძალზე იშვიათად იცინიან.

მადამ ჰელსეტი. დიახ, ამბობენ, ამ გაუცინარობის სათავე როსმერი-პოლ-შია, შემდეგ კი ყველგან მოარული სენივით გავრცელდაო.

რეზეპა. ძალზე ჭკვიანი და გამჭრიახი ქალი ბრძანდებოდა; მადამ-ჰელსეტ-

მადამ ჰელსეტი. აბა, აბა, რას დამცინით?.. (რალაცას აწუროდებს). სსუ... პასტორი მობრძანდება. არ სთამოვნებს, როცა აქ ცოცხით... (მარჯვენა კარში გადის).

წინკარიდან შემოდის იუჰან როსმერი; ხელში ჯოხი და ქუდი უჭირავს. როსმერი. გამარჯობა, რეზეპა.

რეზეპა. გამარჯობა, ძვირფასო. (ქსოვას განაგრძობს; ცოცა ხნის შემდეგ).

უკვე მიდიხარ?

როსმერი. დიახ.

რეზეპა. დღეს მშვენიერი ამინდია.

როსმერი. ამ დილას რატომ არ შემოიხედე ზემოთ?

რეზეპა. პო... დღეს არ შემომიხედავს.

როსმერი. ამიერიდან საერთოდ აღარ აპირებ?

რეზეპა. არ ვიცი.

როსმერი. ფოსტით ხომ არაფერი მოსულა ჩემთვის?

რეზეპა. „სამხარეო გაზეთი“ გამოგიგზავნეს.

როსმერი. მართლა?

რეზეპა. მაგიდაზე დევს.

როსმერი (ქუდსა და ჯოხს დებს). არის რამე?..

რეზეპა. დიახ.

როსმერი. მერედა, რატომ ზევით არ ამომიგზავნე?

რეზეპა. მოესწრები.

როსმერი. აჰ, ასე? (გაზეთს იღებს და ფეხზე მდგარი კითხულობს). რაო?..

განსაკუთრებით უნდა ვუფროთხილდეთ უნებისყოფო მოღალატეებს“... (რეზეპას გადახედავს). გესმის, ისინი მოღალატედ მნათლავენ, რეზეპა.

რეზეპა. სახელს არ ახსენებენ.

როსმერი. ეგ სულერთია. (კითხვას განაგრძობს). „...კეთილი საქმის მზაკვარსა და ქვებუდანა გამყიდველებს... იუდას ბუნების ხალხს, რომლებიც თავხედურად აღიარებენ თავიანთ განდგომილებას, როგორც კი ხელსაყრელ მომენტს დაიგულებენ... ესაა წინაპართა ნათელი ხსოვნის ურცხვი ხელყოფა, იმის იმედით, რომ წამის ბატონ-პატრონნი უხვ ჯილდოს არ დაიშურებენ“... (მაგიდაზე დებს გაზეთს). გესმის, რას წერენ ჩემზე? კი მაგრამ, ისინი ხომ ამდენი ხანია და ასე კარგად მიცნობენ? თვითონაც არ სჯერათ თავიანთი სიტყვებისა. იციან, რომ მათ ნაჯღაბნში სიმართლის ნატამალიც არ ურევია, და მაინც წერენ.

რეზეპა. ეს კიდევ რაა?

როსმერი (ხელახლა იღებს გაზეთს). — ასე თუ ისე გასასამართლებელ მიზეზად შეიძლება დავასახელოთ მხოლოდ უდისციპლინო აზროვნება... დამლუბველი გავლენა, რაც თვით იმ სფეროებზედაც ვრცელდება, რომლებიც ჭერჯერობით არ გვინდა საზოგადოებრივი მსჯელობისა და განკითხვის საგნად ვაქციოთ“... (რეზეპას მიხივრება). რა არის ეს?

რეზეპა. ჩემი ფარული გმობა. სხვა რა უნდა იყოს?

როსმერი (ხელახლა დებს გაზეთს). ეს კი აშკარა უპატროსნებაა მათი მხრივ, რეზეკა!

რეზეპა. დიახ, დიახ, შე თუ შეიძლება, არაფრით არ ჩამოუვარდებიან მორტენსპორს.

ეროვნული

გაზეთი

როსმერი (ოთახში დააბიჯებს). აუცილებლად უნდა გადავარდნილიყავი ბღამიანები. ყოველივე კარგი, რაც კია მათში, უთუოდ დაიღუპება, თუკი საქმეს ასე უპატრონოდ დავტოვებთ. არა, არ შეიძლება ამის დაშვება... ო, რა ბედნიერი ვიქნებოდით, თუკი შევძლებდით ოდნავ მაინც გამეფანტა სიმახინჯის ეს ბურუსი... სინათლის თუნდაც ერთი სხივი შემომეტანა ამ წყვედიადში.

რეზეპა (დგება). მართლა? აი, ესეც შენი დიადი და ნათელი მიზანი, რომლის გულისთვისაც ღირს სიცოცხლე ამქვეყნად.

როსმერი. თავად განსაჯე, რა იქნება, რომ შევძლო და გამოვალეიძო მათი თვითშეგნება და სინანული აღვუძრა გულში, იმ ზომამდე, რომ თავიანთი თავისა შერცხვეთ. ვაიძულო ისინი, ერთმანეთს დაუახლოვდნენ, შემწყნარებლობის სულისკვეთებითა და სიყვარულით განიმსკვალონ ერთუერთის მიმართ, რეზეკა.

რეზეპა. დიახ, ძალ-ლონეს ნუ დაიშურებ, და გწამდეს, რომ გამარჯვებას მიაღწევ.

როსმერი. შეც აგრე მგონია... ო, რა ბედნიერება იქნება მაშინ სიცოცხლე! არავითარი მტრობა, სისასტიკე, გულმხეცობა! მხოლოდ კეთილშობილური მეტოქეობა! ყველას მზერა ერთი მიზნისკენაა მიმართული. ყველა ნება, ყველა გონება მხოლოდ წინ და მალა ისწრაფვის. თვითთული მიაბიჯებს თავისი საკუთარი, მხოლოდ მისთვის ბუნებრივი გზით. ყველა ქმნის და ამკვიდრებს საყოველთაო ბედნიერებას. (შემთხვევით გაიხედავს ფანჯარაში, შეკრთება და შეძრწუნებული პირქუშად წარმოთქვამს). ოო... მხოლოდ მე ვარ გამონაკლისი.

რეზეპა. მხოლოდ შენ?

როსმერი. დიახ. ამ ბედნიერების შექმნაში მხოლოდ მე არ ვმონაწილეობ და არც ჩემთვის იქმნება იგი.

რეზეპა. აჰ, როსმერ, ნუ აპყვები ამნაირ განცდებს.

როსმერი. ბედნიერება, ძვირფასო რეზეკა, დიახ, ბედნიერება, ესაა უწინარეს ყოვლისა, ნათელი და მშვიდი შეგნება იმისა, რომ შენი სინდისი ბრალისაგან თავისუფალია.

რეზეპა (წინ იყურება). ჰო, რაც შეეხება ბრალს...

როსმერი. აჰ, ეს შენ არ გეხება. მაგრამ მე...

რეზეპა. შენ — ყველაზე ნაკლებ.

როსმერი (ფანჯრიდან უჩვენებს). წყალვარდნილი!

რეზეპა. ო, როსმერ!

მარჯვენა კარიდან შემოიხედავს მაღამ ჰელსეტი.

მაღამ ჰელსეტი. ფრიოკენ.

რეზეპა. მერე, მერე. ახლა არა მცალია.

მაღამ ჰელსეტი. მხოლოდ ერთი სიტყვა, ფრიოკენ.

რეზეკა კართან მიდის; მაღამ ჰელსეტი რაღაცას ეუბნება და მერე ორიოდ სიტყვას გადაუჩურჩულებენ ერთმანეთს, რის შემდეგაც მაღამ ჰელსეტი თავს უკრავს და მიდის.

როსმერი (შეშფოთებით). ჩემთან ხომ არაა ვინმე?
რამბაბა. არა, რალაცა მკითხა... კარგი იქნებოდა გაგესეირნა, სუფთა პა-
ერი ჩაგეყლაპა, როსმერ.

როსმერი (ჭუღს იღებს). ერთად წავიდეთ.
რამბაბა. არა, ძვირფასო, ახლა არ შემიძლია. მარტო მოგაწევს წასვლა.
აბა, შენ იცი, ერთი კარგად ჩამოიბერტყე ეგ უსიამო ფაქტს მკითხე?

როსმერი. ვშიშობ, რომ ველარასოდეს ველარ ჩამოვიბერტყავ მტ.
რამბაბა. კი მაგრამ, ასე როგორ უნდა დააჩაგვრინო თავი რალაც სრული-
ად უსაფუძვლოს?..

როსმერი. საუბედუროდ, ეს არც ისე უსაფუძვლოა. მთელი ღამე ვიწევი
და ამაზე ვფიქრობდი. ბეატა, როგორც ჩანს, არ შემცდარა.
რამბაბა. რაში?

როსმერი. რაში და იმაში, რომ მე შენ მიყვარხარ, რებეკა.
რამბაბა. მაშ, არ შემცდარა?

როსმერი (მაგიდაზე დააგდებს ჭუღს). აი, დავდივარ და სულ ერთი კი-
თხვა მიბურღავს ტვინს — ხომ არ ვცდებოდით, როცა მეგობრობად მივიჩნევ-
დით ჩვენს ურთიერთობას?

რამბაბა. შენ გგონია, არანაკლები უფლება გვქონდა იმისა, რომ მისთვის
გვეწოდებინა...
როსმერი. ...სიყვარული... დიახ, ჯერ კიდევ ბეატას სიცოცხლეშივე ჩემი
ფიქრი მხოლოდ შენ დაგტრიალებდა თავს. მხოლოდ შენ მიზიდავდი ანდამა-
ტივით, მხოლოდ შენ გვერდით ვგრძნობდი ამ ჩუმ სიხარულს. ამ ნათელსა
და აუმღვრეველ ნეტარებას. თუ კარგად დავუფიქრდებით, რებეკა, გრძნობა,
რამაც ჩვენ იმთავითვე დაგვაახლოვა, ბავშვების იღუმალ სიყვარულს ჰგავდა.
სიყვარულს, რომელიც არაფერს არ მოითხოვს და არც რას მიეღობის. მით-
ხარი, განა შენ თვითონაც არ გრძნობდი ამას?

რამბაბა (თავს ებრძვის). აჰ... არც კი ვიცი, რა ვიპასუხო.
როსმერი. და ეს ერთურობის სიახლოვეთ ტკბობა, ჩვენ მეგობრობა გვე-
გონა... არა, ჩვენი ურთიერთობა, პირველივე დღეებიდანვე... სულიერი ჭორ-
წინება იყო. აი, ჩემი დანაშაული. მე არა მქონდა ამის უფლება... თავი უნდა
შემეკავებინა ბეატას გამო.
რამბაბა. თავი უნდა შეგეკავებინა ბედნიერებისაგან? შენ ასე გგონია,
როსმერ?

როსმერი. ჩვენს ურთიერთობას ის თავისი სიყვარულის თვალით უცქერ-
და, თავისი სიყვარულის მიხედვით სჯიდა და მისავე საზომით ზომავდა. სავ-
სებით ბუნებრივია. ბეატას სხვანაირად მოქცევა არ შეეძლო.
რამბაბა. კი მაგრამ, მისი შეცდომა რა შენი ბრალია?

როსმერი. სწორედ ჩემდამი სიყვარულის გამო იყო, წყალვარდნილში
რომ გადაეშვა. ამ ფაქტს ვერსად წაუვალ, რებეკა. და ვერც ვერასოდეს გადა-
ვაბიჯებ...
რამბაბა. აჰ, ნურაფერზე ნუ ფიქრობ. იმ დიადი და ნათელი მიზნის გარ-
და, რომელსაც გადაწყვიტე მთელი სიცოცხლე მიუძღვნა.
როსმერი (თავს აქნევს). ამ მიზანს, როგორც ჩანს, ხორცშესხმა არ უწე-
რია, მას შემდეგ, რაც ყოველივე ეს ცნობილი შეიქნა ჩემთვის.
რამბაბა. ვითომ რატომ არ უწერია?

როსმარი. იმიტომ, რომ გამარჯვებას ვერასოდეს ვერ იხეიშებს საქმე, რომელიც ცოდვისაგან იღებს დასაბამს.

რეზეპა (აგზნებით). აჰ, ეს წინაპართაგან მომდინარე ექვიანობა... ეს მამობაპური სიმხდალე... მამაპაპური ცრურწმენა! თქვენ ხომ გწამთ, რომ მიცვალებულნი გრიგალივით მჭროლავი თეთრი ცხენების სახით ბრუნდებიან მშობლებზე. ჩემი აზრით, ყველაფერი, რასაც შენ ახლა ფიქრობ, ამ ცრურწმენას მსგავს.

როსმარი. რასაც უნდა, იმასა ჰგავდეს. განა სულერთი არ არის, თუკი თავიდან ვერ ვიშორებ მას? დამერწმუნე, რეზეპა, ყველაფერი მართლა ისეა, როგორც მე ვამბობ. საქმე, რომელსაც გამარჯვება უწერია, შეიძლება ბოლომდე მიიყვანოს მხოლოდ კაცმა, ვისაც სუფთა, მშვიდი სიხარულით სავსე და ყოველგვარი ბრალისაგან თავისუფალი სინდისი აქვს.

რეზეპა. ნუთუ ასე ძალიან გჭირდება სიხარული, როსმერ?

როსმარი. სიხარული? დიახ.

რეზეპა. შენ?.. ვისაც არასოდეს გაგიცინია?..

როსმარი. მით უმეტეს. დამერწმუნე, ჩემში ისე ძალუშია სიხარულისა-კენ ლტოლვა.

რეზეპა. აბა, ახლა კი დროა. ჩემო მეგობარო. წადი, გაიარ-გამოიარე...

რაც შეიძლება, დიდხანს. აი, შენი ქული. აგერ, ჯოხიც.

როსმარი (ქულს და ჯოხს ჩამოართმევს). გმადლობ. შენ არ წამოხვალ?

რეზეპა. არა, არა, ახლა არ შემიძლება.

როსმარი. კეთილი. სულერთია, შენ მაინც ჩემთან ხარ. (წინკარში გადის).

რეზეპა (ცოტა ხნის შემდეგ ღია კარში იხედება, შემდეგ კი მარჯვენა კართან მიდის, აღებს და ხმადაბლა ამბობს). აბა, მაღამ ჰელსეტ, ახლა კი შეგიძლიათ სთხოვოთ.

მაღე მარჯვნიდან შემოდის **არმლი** და უხმოდ, ცერემონიულად ესალმება რეზეპას; ხელში ქული უჭირავს.

არმლი. მაშ, წავიდა?

რეზეპა. დიახ.

არმლი. შორს მიდის ხოლმე?

რეზეპა. დიახ, მაგრამ დღეს ვერ გეტყვით, რას იზამს. ამიტომ, თუ მასთან შეხვედრა გნებავთ...

არმლი. არა, არა. მე მინდა თქვენ მოველაპარაკოთ; პირისპირ.

რეზეპა. მაშინ დროს ნულარ ვკარგავთ. დაბრძანდით, ბატონო რექტორო. (ფანჯარასთან, სავარძელში ქდება).

არმლი მის გვერდით ჩამოჯდება სკამზე.

არმლი. ფრიოკენ ვესტ... თქვენ ვერ წარმოიდგენთ, რა მტკივნეულად იმოქმედა ჩემზე ამ გარდატეხამ... იუჰან როსმერის ამ ფერისცვალებამ.

რეზეპა. ჩვენ მოველოდით, რომ თავდაპირველად ასეც იქნებოდა.

არმლი. მხოლოდ თავდაპირველად?

რეზეპა. როსმერი დარწმუნებული იყო, რომ, ადრე თუ გვიან, მის მხარეზე გადახვიდოდით.

არმლი. მე?

რეზეპა. თქვენც და მისი დანარჩენი მეგობრებიც.

არმლი. აი, ხომ ხედავთ, რა სუსტი აღლო აქვს; რა ცუდად იცნობს ცხოვრებას და ადამიანებს.

რეზეპა. თუმცა, რაკი თვლის, რომ მისთვის აუცილებელი სრულიად თავისუფალი გახდეს...

პროლი. დიახ... მაგრამ მე სწორედ ეგ მაეჭვებს...

რეზეპა. მაშ, თქვენის აზრით?..

პროლი. ჩემის აზრით, ყოველივე ამის უკან დგახართ ბერადე-უძვენი...

რეზეპა. ეგ თქვენმა ცოლმა ჩაგაგონათ, ბატონო რექტორო!

პროლი. სულერთია, ვინ ჩამაგონა. საქმე ისაა, რომ მე ეჭვი მეპარება...

დიახ, დიახ, სასტიკი ეჭვი, როცა ვიგონებ და ვუკვირდები თქვენს ქცევას მას აქეთ, რაც როსმერსპოლმში გამოჩნდით.

რეზეპა. (მისჩერებია). მაგრამ იყო დრო, როცა ჩემზე დიდ იმედებს ამყარებდით, ბატონო რექტორო. დიახ, დიდ იმედებს ამყარებდით და, მე ვიტყვოდი, მთელის არსებითაც მენდობოდი.

პროლი. (ურულ). მიზნად ნუ დაისახავთ, თორემ ვის არ მოაჯადოებთ.

რეზეპა. მაშასადამე, მე ეს მიზანი დაეისახე?

პროლი. დიახ, აღარც ისე მიაბიტი გახლავართ, რომ დავიჯერო, თითქოს რაღაც გრძნობისმაგვარი გამოძრავებდათ, თქვენ მხოლოდ ის გინდოდათ, რომ როგორმე შემოგელწიათ როსმერსპოლმში, ღეხი მოგეკიდებინათ აქ. აი, რაში გკვირდებოდათ ჩემი დახმარება. ახლა კი ყველაფერი მესმის.

რეზეპა. როგორც ჩანს, დაგავიწყდათ, რომ ბეატა თვითონ მთხოვდა, მევედრებოდა, როსმერსპოლმში გადმოვსულიყავი.

პროლი. დიახ, როცა ისიც მოაჯადოვეთ. მართლაცდა, განა შეიძლება მეგობრობა ეწოდოს იმ გრძნობას, რასაც ის თქვენს მიმართ განიცდიდა? გრძნობას, რომელიც, თუ შეიძლება ასე ითქვას, სასოწარკვეთილებამდე მისულ, თავდავიწყებულ სიყვარულში გადაიზარდა? ალბათ ესაა ყველაზე ზუსტი სიტყვა.

რეზეპა. იქნებ კეთილანებოთ და გაიხსენოთ თქვენი დის მდგომარეობა: რაც შემეხება მე, არა მგონია, ეგ ზალტირებულ არსებად მივაჩნდე ვინმეს.

პროლი. არა, რაც მართალია, მართალია, ამას ვერაფერს დაგწამებთ, მაგრამ მით უფრო საშიში ხართ ადამიანებისათვის, რომლებიც გსურთ თქვენს გავლენას დაუმორჩილოთ. სწორედ ამიტომაც მოქმედებთ ასე თამამად და თქვენი უპირატესობის სრული შეგნებით, რომ გულის მაგივრად ქვა გიღვეთ მკერდში.

რეზეპა. ქვა? დარწმუნებული ბრძანდებით?

პროლი. ახლა — სავსებით. ასე რომ არა, განა შესძლებდით, წლების მანძილზე ასე განუხრელად და დაჟინებით გაგებორცელებინათ თქვენი მიზანი?.. დიახ, დიახ... თქვენ მიაღწიეთ იმას, რაც გსურდათ. ყველაფერი ხელთ იგდეთ როსმერსპოლმში, და თქვენი მიზნის მისაღწევად უკან არ დაგიხევიათ იმის წინაშეც, რომ გაგეუბედურებინათ მისი პატრონი.

რეზეპა. სტყუით! მე კი არა, თქვენ გააუბედურეთ

პროლი. მე?

რეზეპა. დიახ, სწორედ თქვენ ჩაუნერგეთ ის აზრი, თითქოს მას მიუძღვის ბრალი ბეატას სიკვდილში.

პროლი. მაშასადამე, ამ აზრმა მაინც ღრმად იმოქმედა მასზე?

რეზეპა. ვითომ არ იცით... მასავეთ გულჩვილი ვაცი...

პროლი. მე მეგონა, რომ კაცისთვის, რომელმაც თავიდან მოიშორა ეგ რეთწოდებული ცრურწმენები, უცხო უნდა ყოფილიყო ესოდენ ფაქიზი მგრძნობიარობა. მაგრამ, ხომ ხედავთ, მაინც!.. თუმცა, რა, ასეც ვიცოდი, იმ ადამიანების შთამომავალი, რომლებიც ამ კედლებიდან გვიმზერენ, ძნელად თუ შესძ-

ლებს თავი დააღწიოს ყოველივე იმას, რაც განუხრელად, მემკვიდრეობით გადადიოდა თაობიდან თაობაში.

რეზეპა (ჩაფიქრებული იყურება წინ). იუჰანეს როსმერი თავის გვარის ღვიძლი შვილია, მისი სისხლი სისხლთაგანი და ხორცი ხორცთაგანი. ეს ექვეშევალვი ქეშმარიტება გახლავთ.

აროლი. და თქვენ გმართებდათ, ანგარიში გაგეწიათ ამეჩვენებოდა გული რომ შეგტკიოდეთ მასზე. მაგრამ თქვენ და ამნაირი გულისხმიერება?... თქვენი დასაბამიერი მონაცემები ძირეულად განსხვავდებიან მისი ამგვარივე მონაცემებისაგან.

რეზეპა. ვერ გამიგია, რა მონაცემებზე მელაპარაკებით?

აროლი. მონაცემებზე, რომლებიც განპირობებულნი არიან თვით ბუნებით... ან, თუ გნებავთ, წარმომავლობით, ფრიოკენ ვესტ.

რეზეპა. აჰ, ასე?... თუმცა, რა თქმა უნდა... მე ხომ ღარიბთა წრიდანა ვარ გამოსული. მაგრამ მაინც...

აროლი. არა, წოდებრივსა თუ სოციალურ მდგომარეობას როდი ვგულისხმობ. მე მხოლოდ მორალურ მონაცემებზე ვლაპარაკობ.

რეზეპა. მაინც?..

აროლი. მონაცემებზე, რომლებიც საჭირო იყო იმისთვის, რომ თქვენ, საერთოდ, მოვლენოდით ამ ქვეყანას.

რეზეპა. რას ამბობთ?

აროლი. ამ მონაცემებზე მხოლოდ იმიტომ ჩამოვაგდე სიტყვა, რომ ისინი შუქს ჰფენენ თქვენს ქცევას.

რეზეპა. არაფერი არ მესმის, თუ შეიძლება, მიუკიბ-მოუკიბავად.

აროლი. მე კი რატომღაც მეგონა, რომ ყველაფერი იცოდით... არადა, რით აიხსნება ის, რომ ექიმ ვესტს თავი აშვილებინეთ?

რეზეპა. აჰ, აი, თურმე რას გულისხმობთ. ახლა კი ვხვდები.

აროლი. ...და მისი გვარი მიიღეთ. დედათქვენის გვარი ჰამვიკი იყო.

რეზეპა (ოთახის მეორე მხარეს გადადის). ეს მამაჩემის გვარი გახლავთ, ბატონო რექტორო.

აროლი. დედათქვენს, თავისი საქმიანობის გამო ალბათ ხშირად უწევდა ექიმთან შეხვედრა.

რეზეპა. დიახ.

აროლი. და, აი, დედათქვენის სიკვდილისთანავე, ექიმი შეილად გიყვანთ. მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან მკაცრად გექცევათ, თქვენ მაინც მასთან რჩებით. ისიც იცით, რომ გახვრეტულ გროშსაც არ დაგიტოვებთ. და მართლაც, მისგან გრჩებათ მხოლოდ წიგნებით სავსე ყუთი. ესაა და ეს. მაგრამ მაინც მოთმინებით იტანთ მის უინიანობას, გებრალვებათ და სიკვდილამდე თავზე ვვლებით.

რეზეპა (მაგიდასთან; ზიზღით უყურებს). და ყოველივე ამას თქვენ იმით ხსნით, რომ ჩემი მოვლინება ამქვეყნად რალაცა ამორალურსა და დამნაშავეობრივთან იყო დაკავშირებული?

აროლი. ყველაფერს, რასაც თქვენ აკეთებდით ექიმისათვის, მე ქვეცნობიერი შვილური გრძნობის გამოვლინებად მიმაჩნია. მთელი თქვენი დანარჩენი ქცევა კი ჩემთვის სხვა არა არის რა, თუ არა თქვენივე წარმომავლობის ანარქული.

რეზეპა (ცხარედ). მაგრამ თქვენს სიტყვებში სიმართლის ნატამალიც არ ურევია. მე შემოძლია დაგიმტკიცოთ ეს. ექიმი ვესტი მხოლოდ ჩემი დაბადების შემდეგ გადმოსახლდა ფინმარკენში.

პროლი. მომიტევეთ, ფრიოკენ. სარწმუნო წყაროებიდან ვიცი, რომ ექიმი ვესტი თქვენს დაბადებამდე ერთი წლით ადრე გადმოსახლდა.

რეზეპა. მე გვეუბნებით, სცდებით-მეთქი! სასტიკად სცდებით!

პროლი. გუშინწინ თქვენ თვითონ ბრძანეთ, ოცდაცხრა წელი შემისრულდა, ოცდამეათეში გადავდექო.

რეზეპა. მართლა ასე ვთქვი?

პროლი. სიტყვასიტყვით. ჰოდა, შეიძლება გამოვთვალოთ...

რეზეპა. მოითმინეთ! ვერაფერსაც ვერ გამოთვლით. რას იზამ, გამოგიტყდებით: მე უფრო მეტი ხნისა ვარ, ვიდრე თავს ვასაღებ. მთელი ერთი წლით.

პროლი (უნდოდ იღიმება). მართლა? აი, ახალი ამბავი! კი მაგრამ, როგორ?

რეზეპა. ოცდახუთისა რომ გავხდი, მომეჩვენა, რომ... გაუთხოვარი ქალის კვალობაზე თითქმის დავბერდი. ჰოდა, ავდექი და წელი ჩამოვიკლე.

პროლი. ვთქვათ, ასეცაა. მაგრამ ჩემი გამოთვლა მაინც სწორია. ექიმი ვესტი ახალ თანამდებობაზე დანიშვნამდე ერთი წლით ადრე ცოტა ხნით ჩავიდა ფინმარკენში.

რეზეპა (წამოენთება). ტყუილია!

პროლი. ტყუილი?

რეზეპა. დიახ. დედაჩემს არაფერი უთქვამს.

პროლი. მართლა?

რეზეპა. არასოდეს. არც ექიმ ვესტს. არცერთს სიტყვა არ დასცდენია.

პროლი. იქნებ იმიტომ, რომ მათაც თავისებური მიზეზი ჰქონდათ, როგორმე ერთი წელი დაეკლოთ თქვენსავით, ფრიოკენ ვესტ? როგორც ჩანს, ეს ოჯახური თავისებურება უნდა იყოს.

რეზეპა (ოთახში დადის და ხელებს იმტვრევს). შეუძლებელია. თქვენ გინდათ ჩამაგონოთ, რომ... ვერ დამაჯერებთ! ვერასოდეს! ვერასდობებით! ვერა! ვერა!

პროლი. (დგება). კი მაგრამ, ძვირფასო ფრიოკენ ვესტ... ღვთის გული-სათვის... ასე რად ლელავთ? მართალი გითხრათ, მაშინებთ! რა ვიფიქრო, ან რა ვივარაუდო?..

რეზეპა. არაფერი. არც რა უნდა იფიქროთ და არც ივარაუდოთ.

პროლი. მაშ, ამიხსენით, რატომაა, რომ ეს საჭმე... ან, თუნდაც, ეს შესაძლებლობა ასე ახლოს მიგაქვთ გულთან?

რეზეპა (გონს ეგება). რა ახსნა ამას უნდა, რექტორო კროლ? ვინ დათანხმდება იმას, რომ უკანონოდ შობილად გამოაცხადონ?

პროლი. ასე... კეთილი... ჯერჯერობით ამნაირ ახსნას დავჯერდეთ. მაგრამ თქვენ, როგორც ჩანს, ამ მხრივაც შემოგრჩათ ერთგვარი ცრურწმენა.

რეზეპა. ალბათ.

პროლი. უნდა ვიფიქროთ, რომ იგივე ითქმის ამ თქვენი ყბადაღებული თავისუფლებისა და ბევრი სხვა რამის მიმართაც. იმდენი იკითხეთ, რომ ტვინი გადმოგიბრუნდათ, ათასგვარი აზრებით გამოიჭედეთ თავი. გარკვეული წარმოდგენა შეგექმნათ მეცნიერების ზოგიერთ მიღწევაზე, რაც, ერთის შეხედვით, თითქოს თავდაყირა აყენებს ბევრ რამეს, დღევანდელ დღემდე ურყევ ჭეშმარი-

ტებად რომ იყო მიჩნეული. მაგრამ ყოველივე ეს თქვენთვის მხოლოდ გარე-
გან ცოდნად დარჩა, ფრიოკენ ვესტ. თქვენ მხოლოდ ზერელედ და ზედსაბირუ-
ლად შეითვისეთ იგი. ეს ცოდნა არ გაგჭდომიათ ძვალ-რბილში, არ შეიქმნა
თქვენს სისხლად და ხორცად.

რეპეტიტა. (ჩაფიქრებით). შეიძლება.

პროლი. დიახ, თქვენს თავს დაუკვირდით და დაინახეთ! ხომ არ ხედავთ თქვენ-
ნი საქმე ასეა, იუპან როსმერზე რაღა ითქმის? გიჟის მეტი ვინ დააჩქარებს თა-
ვის დაღუბვას, ვინ გამოაქენებს საკუთარ თავს, ვინ განაცხადებს სახალხოდ
განდგომილი ვარო? როსმერისნაირი მხდალი და განდგომილი? აბა, წარმოიდ-
გინეთ ის მოკვეთილი, შეჩვენებული, მისივე ძველი მეგობრის მიერ დევნილი,
საზოგადოების უკეთესი წევრების მხრივ დაუნდობელი თავდასხმების საგნად
ქცეული! ვერა, ვერასდიდებით ვერ გაუძლებს ამას, ვერ გადაიტანს.

რეპეტიტა. უნდა გაუძლოს, უნდა აიტანოს. უკან დახევა უკვე გვიანაა.

პროლი. ვინ მოგახსენათ? სრულიადაც არ არის გვიან. რაც მოხდა, შეიძ-
ლება მივაჩუმათოთ... ან, ყოველ შემთხვევაში, დროებით, თუმცაღა ძალზე
სამწუხარო შეცდომად გამოვაცხადოთ. მაგრამ, რასაკვირველია, დაუყოვნებლივ
უნდა შევთანხმდეთ ერთ რამეზე. ხომ იცით, სიფრთხილეს თავი არ სტკივა.

რეპეტიტა. მაინც რაზე?

პროლი. როგორმე უნდა დაიყოლიოთ, რომ თქვენს ურთიერთობას კა-
ნონიერი სახე მისცეთ, ფრიოკენ ვესტ.

რეპეტიტა. ჩვენს ურთიერთობას?

პროლი. დიახ. აუცილებლად უნდა დაიყოლიოთ.

რეპეტიტა. მაშასადამე, თქვენ კვლავ იმ აზრზე დგახართ, რომ ჩვენს ურ-
თიერთობას, თქვენივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, აუცილებელია, კანონიერი სა-
ხე მიეცეს?

პროლი. არ მინდა ჩავუღრმავდე ამ საკითხს, მაგრამ, ჩემის აზრით, —
რამდენადაც შესაძლებლობა მქონდა დავკვირვებოდი, — ეგრეთ წოდებული
ცრურწმენების დაძლევა ყველაზე ადვილია იმ სფეროში, რომელსაც... ჰმ...

რეპეტიტა. ...ქალისა და კაცის ურთიერთობა ჰქვია, არა?

პროლი. დიახ... მართალი გითხრათ, ასეთია ჩემი აზრი.

რეპეტიტა (ოთახში დაბორილობს და დროდადრო ფანჯარაში იყურება).
კინალამ წამომცდა: ნეტავი მართალი იყოთ-მეთქი, რექტორო კროლ.

პროლი. ეგ როგორ გავიგოთ? რაღაც ისე უცნაურად თქვით.

რეპეტიტა. ჰო, თუმცა!.. მოვეშვათ ამას... ვაიმე... მოდის.

პროლი. მოდის? მაშ, მე წავედი.

რეპეტიტა (უახლოვდება). არა, დარჩით. ახლა თქვენ გაიგებთ რაღაც ძალზე
მნიშვნელოვანს.

პროლი. არა, ახლა არა. რა ექნა, არ შემიძლია მისი დანახვა.

რეპეტიტა. გევედრებით... დარჩით. ნუ წახვალთ. თორემ შემდეგ ინანებთ.
უკანასკნელად მოგმართავთ თხოვნით.

პროლი (გაოცებული უყურებს და ქუდს დებს). კეთილი, ფრიოკენ ვესტ.
რა გაეწყობა, ვრჩები.

ოთახში ერთხანს სიჩუმე იხადგურებს. წინკარიდან შემოდის იუპანის
როსმერი.

როსმერი (რექტორის დანახვაზე კარშივე ჩერდება). როგორ? თქვენ აქა
ხართ?

რეზეპა. შენთან შეხვედრა არ უნდოდა, როსმერ.
კროლი (უნებურად). მაშ, „შენობით“?..

რეზეპა. დიახ, ბატონო რექტორო. მე და როსმერი „შენობით“ მივმართავთ ერთმანეთს, ეს ჩვენმა ურთიერთობამ განაპირობა.

კროლი. მაშ, ესაა, რაც მე უნდა გამეგო, როგორც აქამდე უნდა გეგეგო.

რეზეპა. ესეც და სხვა რამეც.

როსმერი (ოთახში შემოდის). რისთვის გარჯილხარ?

კროლი. მინდოდა, ერთხელ კიდევ მეცადა, შემეჩერებინე და კვლავ ჩვენს რიგებში დამებრუნებინე.

როსმერი (გაზეთზე უთითებს). ყოველივე იმის შემდეგ, რაც აქ დაიბეჭდა?

კროლი. ეგ მე არ დამიწერია.

როსმერი. კი მაგრამ, თუ სცადე მაინც ხელი შეგეშალა, რომ არ დაებეჭდათ?

კროლი. ეგ დაუშვებელი იქნებოდა, თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ საქმეს, რომელსაც მე ვემსახურები, და, ეგეც არ იყოს, არც შემეძლო.

რეზეპა (გაზეთს ნაფლეთებად აქცევს, დაკმუჭნის და ღუმელში აგდებს). აი, ასე. თვალიდან შორს — ხსოვნიდან შორს. ამგვარი რამ აღარასოდეს განმეორდება, როსმერ.

კროლი. ნეტავი მართლა შესძლებდეთ მაგას!

რეზეპა (როსმერს). მოდი აქ, ჩამოვსხდეთ, ძვირფასო მეგობარო. სამივე. მე თქვენ ყველაფერს გეტყვი.

როსმერი (ანგარიშიუცემლად ჯდება). რა მოგივიდა, რებეკა? ეს უცნაური სიმშვიდე... ცოტა არ იყოს, მაშინებ კიდევ!.. რას ნიშნავს ეს?

რეზეპა. ეს გადაწყვეტილების სიმშვიდეა. (ჯდება). თქვენც დაბრძანდით, რექტორო კროლი.

კროლი დივანზე ჯდება.

როსმერი. გადაწყვეტილების სიმშვიდეო, შენ ამბობ. მაინც რა გადაწყვეტი?

რეზეპა. მე გადაწყვეტივე დაგიბრუნო ის, რაც გჭირდება, რომ ნამდვილი ცხოვრებით იცხოვრო. შენ კვლავ დაიბრუნებ ნათელი სიხარულით სავსე, ბრალისაგან თავისუფალ სინიდიხს, ძვირფასო მეგობარო.

როსმერი. კი მაგრამ!..

რეზეპა. მე მხოლოდ მოგიყვები. მეტი არც არის საჭირო.

როსმერი. აბა!..

რეზეპა. ფინმარკენიდან რომ ჩამოვედი... ექიმ ვესტთან ერთად... ჩემს წინაშე თითქოს ახალი, უზარმაზარი სამყარო გადაიშალა. ექიმი ყველაფერს მიხსნიდა და მასწავლიდა... ცოტ-ცოტა... და მე თანდათანობით დამიგროვდა ცოდნის ნაფლეთები, თავისებური თვალთახედვით აღვიქვამდი საგნებს, მოვლენებს, ცხოვრებას... (გაჭირვებით; ძლივს გასაგონად). და, აი...

კროლი. რა?..

როსმერი. კი მაგრამ, რებეკა... ეგ ხომ უკვე ვიცო?

რეზეპა (ძალას იკრებს). დიახ, დიახ... კაცმა რომ თქვას, მართალი ხარ. შენ საკმაოდ ბევრი რამ იცი ამის შესახებ.

კროლი (დაფინებით უცქერის). მე მგონი, უმჯობესია წავიდე.

რეზეპა. არა, ბრძანდებოდეთ, ძვირფასო რექტორო. (როსმერს). და აი,

მეც მოვიხდომე ვზიარებოდი ახალ დროებას, დაყინებით რომ აკაკუნებდა კარზე. ვზიარებოდი ყველა იმ ახალ აზრს... რექტორმა კროლმა ერთხელ მიამბო, რომ ოდესღაც, შენი პატარაობისას, ულრიკ ბრენდელს უზარმაზარი გავლენა ჰქონია შენზე. ჰოდა, შე მომეჩვენა, რომ მივაგენი ჩემი ცხოვრების მიზანს, / განმეახლებინა ეს გავლენა.

როსმერი. მაშ, შენ თარული განზრახვით მოხვედი აქ? უკონუნული
შინგულიყოიქა

რეზეკა. მე მინდოდა, რომ ჩვენ ხელი-ხელ ჩაკიდებულეებს ლალად და თამამად გვევლო წინ, მხოლოდ წინ, თვით ქვეყნიერების დასასრულამდე... მაგრამ შენსა და სრულ თავისუფლებას შორის გადაულახავ დაბრკოლებად აღმართული იყო პირქუში გაღავანი.

როსმერი. მაინც რა გაღავანს გულისხმობ?

რეზეკა. მე ვგულისხმობ იმას, რომ ვერასოდეს ეზიარებოდი თავისუფლებას მზისა და ბედნიერების გარეშე. გახვევებული იჯექი აქ და უიღბლო ცოლქმრული ცხოვრების ბინდბუნდში თანდათანობით ჭკნებოდი.

როსმერი. ჩემი და ბეატას ცოლქმრობაზე აქამდე არასოდეს გილაპარაკია ჩემთან ამნაირი ტონით.

რეზეკა. ვერ ვბედავდი... მხოლოდ იმიტომ, რომ არ დამეშინებინე.

კროლი (როსმერს). გესმის?

რეზეკა. (განაგრძობს). მაგრამ ისიც კარგად ვიცოდი, თუ რას შეეძლო შენი ხსნა. მხოლოდ ერთ, ერთადერთ რამეს. და მე მოქმედება დავიწყე.

როსმერი. მაინც?..

კროლი. იმის თქმა ხომ არ გნებავთ, რომ...

რეზეკა. დიახ, როსმერ... (დგება). იჯექი, იჯექი, თქვენც, ბატონო რექტორო. ახლა კი დროა, ყველაფერი გაგიმეღავნოთ... არა, შენ არავითარი ბრალი არ მიგიძღვის, როსმერ... ეს მე ვაცთუნე... დიახ, იქამდე მივედი, რომ ვაცთუნე და მცდარ გზაზე დავაყენე ბეატა....

როსმერი (წამოხტება). რებუკა!

კროლი (ახევვ). მცდარ გზაზე?

რეზეკა. გზაზე, რომელმაც ის... წყალვარდნილამდე მიიყვანა. ახლა ორივემ ყველაფერი იცით.

როსმერი (თავზარდაცემული). არ მესმის. რას ამბობს? არაფერი არ მესმის.

კროლი. ოო... მე კი, მგონი, თანდათან ვხვდები.

როსმერი. კი მაგრამ, მაინც რა ჩაიღინე? რა უნდა გეთქვა მისთვის? რომ არაფერი არ იყო? არაფერი! არაფერი!

რეზეკა. მან გაიგო, რომ შენ აპირებდი ზურგი გექცია ძველი ცრურწმენისათვის.

როსმერი. კი მაგრამ, მაშინ ხომ ჯერ კიდევ არ მქონდა გადაწყვეტილი.

რეზეკა. მე ვიცოდი, რომ მალე საქმედ აქცევდი იმას, რაც განიზრახე.

კროლი (თავს აქნევს). აჰა!

როსმერი. მერე? მერე? მე მინდა ყველაფერი ვიცოდე.

რეზეკა. ცოტა ხნის შემდეგ... თხოვნა დავუწყე. ვევედრებოდი, ნება მომეცე როსმერსპოლმიდან წავიდე-მეთქი.

როსმერი. მაშინ მაინც რატომ გინდოდა წასვლა?

რეზეკა. პირიქით, წასვლა კი არა, დარჩენა მინდოდა. მაგრამ მე ვუთხა-

რი ბეატას, სამივესათვის აჯობებს, თუ დროზე გაგეცლებით-მეთქი. ვაგრძნობინე, რომ თუკი აქ დავრჩებოდით... შეიძლებოდა მომხდარიყო... რალაც ისეთი...

როსმერი. აი, თურმე რა გითქვამს მისთვის.

რეზეკა. დიახ, როსმერ.

როსმერი. მაშ, ამ აზრითა თქვი, მოქმედება დავიწყებ?

რეზეკა (ჩაწვეტილი ხმით). დიახ, ამ აზრით.

როსმერი (ხანმოკლე პაუზის შემდეგ). უკვე დაამთავრე შენი აღსარება, რეზეკა?

რეზეკა. დიახ.

პროლი. არა, ჯერ არა.

რეზეკა (შეშინებული მისჩერებია). მაშ, რალა დარჩა?

პროლი. ბოლოს, ისიც ხომ არ აგრძნობინეთ ბეატას, რომ უმჯობესი იქნებოდა... არა, უმჯობესი კი არა, თქვენთვისაც და როსმერისთვისაც აუცილებელი გახლდათ, რაც შეიძლება მალე წასულიყავით სადმე?.. ა?

რეზეკა (ჩუმად, ძლივს გასაგებად). შეიძლება რალაც ამგვარი ვუთხარი.

როსმერი (მძიმედ ეშვება სავარძელში ფანჯარასთან). და საცოდავი, სწულეებით გაწამებული თხემით ტერფამდე გაიხლართა სიცრუისა და თვალთმაქცობის ამ ქსელში! ყველაფერი დაიჯერა! მთელის არსებით გენდოთ! ურყევად! (რეზეკას გადახედავს). და ერთხელაც არ მოუმართავს ჩემთვის, ერთხელაც არ დასცდენია არცერთი სიტყვა! ოო, რეზეკა... სახეზე გატყობ, რომ შენ დაუშალე!

რეზეკა. მას ხომ აკვიატებული ჰქონდა, რაკილა უშვილო ვარ, ამიტომ აქ დარჩენის უფლებაც არა მაქვსო. წარმოიდგინა, რომ შენი ბედნიერების გულისთვის ადგილი უნდა დაეთმო.

როსმერი. და შენ... თითიც არ გაგინძრევია, რომ აზრი შეგეცვლევინებინა მისთვის?

რეზეკა. არა.

პროლი. ის კი არადა, ალბათ კიდევაც განუმტკიცეთ ეს აზრი, მიბასუხეთ! ასე არ არის?

რეზეკა. როგორც ჩანს, ასე ესმოდა ჩემი სიტყვები.

როსმერი. დიახ, დიახ. შენს გავლენას კი მთლიანად დაემორჩილა, ქედი მოიხარა მის წინაშე. (წამოიჭრება). რა გულმა მოგცა?.. რა გულმა მოგცა, ასეთი საშინელი თამაში დაგეწყო?

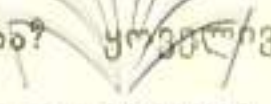
რეზეკა. მე მეგონა, აუცილებელი იყო ორი სიცოცხლიდან ერთ-ერთი ამომერჩია, როსმერ.

პროლი (შკაცრად და მბრძანებლურად). ვინ მოგცათ იმის უფლება, რომ ამნაირი არჩევანი მოგეხდინათ, ფრიოკენ ვესტ?

რეზეკა (აგზნებულად). ნუთუ გგონიათ, რომ გულგრილი განსჯისა და აწონ-დაწონის თავი მქონდა? მაშინ ისეთი როდი ვიყავი, როგორსაც ახლა მხედავთ, როცა, აი, აქ, თქვენს წინაშე ვდგავარ და ყოველივე ამას გიყვებით. ეგეც არ იყოს, ადამიანში, ჩემის აზრით, თითქოს ყოველთვის მოქმედებს ორი ნება. მინდოდა ნებისმიერი საშუალებით ჩამომეცილებინა ბეატა. მაგრამ ის კი არასოდეს მიფიქრია, რომ აქამდე მივიდიოდა საქმე. ყოველი ახალი ნაბიჯის გადადგმისას, რაც პატარა გამბედაობას როდი მოითხოვდა ჩემგან, თითქოს იღუმალის ხმა ჩამჩურჩულებდა: გეყოფა! საკმარისია! მაგრამ მე მაინც ვერასდღედებით ვერ ვახერხებდი შეჩერებას, რალაც წინააღმდეგობელი ძალა მაქვსებ-

და, ცოტაც, სულ ცოტაც კიდევ გამებედა, ასე გრძელდებოდა კარგა ხანს და, ბოლოს, აღსრულდა, აი, როგორ მოხდა ეს.

ხანმოკლე დუმილი.

როსმარი (რებეკას). კი მაგრამ, ამიერიდან რა გეშველებს? ^{სოფელზე}

რებეკა. რაც იქნება, იქნება, ეგ ნაკლებად მაღარდებს ^{ქრქვენი} კროლი. ურდო სიტყვით მაინც ამკლავნებდეთ სინანულს! თუმცა თქვენ ალბათ არც კი გრძნობთ მას.

რებეკა (გულგრილად, პირდაპირ პასუხს თავს არიდებს). მომიტევეთ, ბატონო რექტორო. ეს საქმე არავის არ ეხება, და მე თვითონვე მოვუვლი მას.

კროლი (როსმარს). და შენ ამნაირ ქალთან ცხოვრობ ერთ ჭერქვეშ! თანაც, რა ახლოს ხარ მასთან. (თვალს მოავლევს პორტრეტებს). ოო, მიცვალებულები რომ ხედავდნენ ამას!

როსმარი. ქალაქში მიდიხარ?

კროლი. (ჭუღს იღებს). დიახ. და რაც უფრო მალე წავალ, მით უკეთესი.

როსმარი (თვითონაც იღებს ჭუღს). შეც მოვდივარ!

კროლი. მართლა? დიახ, ასეც ვიცოდი, რომ საბოლოოდ არ დაგვკარგვინარ.

როსმარი. წავიდეთ, კროლი, წავიდეთ! (რებეკას ზედაც არ შეხედავენ, ისე გადიან წინკარში).

ცოტა ხნის შემდეგ რებეკა ნელა უახლოვდება ფანჯარას და ყვავილებს შორის იხედება.

რებეკა (ხმადაბლა). დღესაც ვერ გაბედა ბოგირზე გავლა. შემოუარა. ვერც ვერასოდეს გაბედავს წყალგარდნილზე გადასვლას. ვერასოდეს. (ფანჯარას სცილდება). დიახ, დიახ. (მიდის და რეკავს).

მალე მარჯვნიდან შეშოდის **მადამ ჰელსეტი**.

მადამ ჰელსეტი. რა გნებავთ, ფრიოკენ?

რებეკა. თუ შეიძლება, ჩემი სამგზავრო ჩემოდანი ჩამოიტანეთ სხვენოდან. მადამ ჰელსეტ.

მადამ ჰელსეტი. სამგზავრო ჩემოდანი?

რებეკა. დიახ, ყავისფერი, სელაპის ტყავი რომა აქვს გადაკრული, — თქვენ იცით.

მადამ ჰელსეტი. ვიცი, ვიცი. კი მაგრამ, ღმერთო შენ შემოწყალე... წასვლას ხომ არ აპირებთ, ფრიოკენ?

რებეკა. დიახ, ვაპირებ და წავალ კიდევ, მადამ ჰელსეტ.

მადამ ჰელსეტი. ახლავე, ამ წუთას?

რებეკა. როგორც კი ჩავალაგებ

მადამ ჰელსეტი. კი მაგრამ, მაინც რა მოხდა? ხომ დაბრუნდებით?

რებეკა. აღარასოდეს აღარ დავბრუნდები.

მადამ ჰელსეტი. აღარასოდეს? ღმერთო დიდებულო! კი მაგრამ, რა გვეშველება უთქვენოდ? საწყალ პასტორს როგორც იქნა ეღირსა სიმშვიდე და სიმყუდროვე.

რებეკა. დღეს რალაც უცნაურმა შიშმა ამიტანა, მადამ ჰელსეტ.

მადამ ჰელსეტი. შიშმა? ღმერთო დიდებულო... მაინც რამ შეგაშინათ?

რებეკა. რა ვიცი, თითქოს თეთრი ცხენები მომეჩვენა...

მადამ ჰელსეტი. თეთრი ცხენები? დღისით, მზისით?..

რეზეპა. აჰ, მგონი, დღედაღამ აქ დასეირნობენ... ეს თეთრი ცხენები. (სხვა კილოზე). მაშ, ასე, სამგზავრო ჩემოდანი, მაღამ ჰელსეტ.

მაღამ ჰელსეტი. დიახ. დიახ. სამგზავრო ჩემოდანი. ორივე ხელმარჯვნივ გადის.

მართალი მოქმედება

სასტუმრო ოთახი როსმერსჰოლმში, გვიანი საღამოა. მაგიდაზე აბაჟურიანი ლამპა ანთია. რეზეპა ფანჯარასთან დგას და საკვირთა სხვადასხვა ნივთებს ალაგებს. მისი პალტო, ქუდი და მისივე ხელით მოქსოვილი თეთრი თავშალი დივანის ზურგზეა გადაკიდებული.

მარჯვნიდან შემოდის მაღამ ჰელსეტი.

მაღამ ჰელსეტი. (ხმადაბლა, ოდნავ თავშეკავებით). ყველაფერი უკანა კიბეზე გავიტანე, ფრიოკენ.

რეზეპა. მეეტლესაც უთხარი?

მაღამ ჰელსეტი. დიახ, კითხულობს, როდის ვეახლოვ?

რეზეპა. მე მგონია, ასე, თერთმეტ საათზე. გემი შუალამისას გადის.

მაღამ ჰელსეტი. (ენის ბორძიკით). კი მაგრამ, პასტორი? წასვლამდე რომ ვერ მოგისწროთ?

რეზეპა. მე მაინც წავალ, თუ ვერა ვნახე, გადაეცით, რომ წერილს მოვკრცელ წერილს. დიახ, სწორედ ასე უთხარი.

მაღამ ჰელსეტი. დიახ, ისე, წერილიც არ იქნება ურიგო, მაგრამ იქნებ ერთხელ კიდევ გეცადათ და პირადად მოლაპარაკებოდით.

რეზეპა. ვნახოთ. თუმცა არა, რა საჭიროა?

მაღამ ჰელსეტი. მართალი გითხრათ, პასტორ როსმერს წესიერ კაცად ვთვლიდი.

რეზეპა. წესიერ კაცად?

მაღამ ჰელსეტი. დიახ.

რეზეპა. კი მაგრამ, მაინც რას გულისხმობთ, ჩემო ძვირფასო?

მაღამ ჰელსეტი. სიმართლეს მოგახსენებთ, ფრიოკენ, როგორ იყადრა, რომ ასე მშრალად ამოსულიყო წყლიდან?

რეზეპა (მისჩერებია). თუ შეიძლება, გულახდილად მითხარი. მაღამ ჰელსეტ. — როგორ გგონიათ, მაინც რატომ მივდივარ, ა?

მაღამ ჰელსეტი. ღმერთო ჩემო, ხომ გაგიგონიათ, გაჭირვება მიჩვენე და გაქცევის გიჩვენებო, ფრიოკენ. ოჰო-ჰო-ჰო! მაგრამ პასტორს მაინც არ ეკადრებოდა!.. მორტენსჰორს რას მოსთხოვდი? გათხოვილ ქალთან ჰქონდა საქმე, ასე რომ, ძალიანაც რომ სდომებოდა, ცოლად ვერ შეირთავდა, მაგრამ პასტორი... ჰმ!..

რეზეპა (ოდნავ შეხამჩნევად იღიმება). ნუთუ მართლა გგონიათ, რომ მე და პასტორი...

მაღამ ჰელსეტი. ჩემს დღეში არ მიფიქრია, ესე იგი... დღევანდლამდე.

რეზეპა. დღეს კი?..

მადამ ჰელსეტი. ოო... იმდენი უკეთურობის შემდეგ, რაც, თუ კორებს ვენდობით, ვაზეთებში დაიბეჭდა პასტორზე...

რეზეპა. აჰ, აი, თურმე რას გულისხმობთ!

მადამ ჰელსეტი. ჩემის აზრით, იმ კაცისგან, რომელიც მორტუარის რწმენაზე გადავიდა, ყველაფერია მოსალოდნელი.

რეზეპა. შეიძლება... კი მაგრამ, მე? ჩემზე რაღას იტყვებ?

მადამ ჰელსეტი. მომიტევეთ, ფრიოკენ... თქვენზე რა მეტყმის? მარტო-ხელა ქალს რა წინააღმდეგობის თავი აქვს?.. გასაგებია... ყველანი ადამიანები ვართ, ფრიოკენ ვესტ.

რეზეპა. მართალს ბრძანებთ, მადამ ჰელსეტ. ყველანი ადამიანები ვართ... რა მოგეჩვენათ?

მადამ ჰელსეტი (ჩუმად) ღმერთო დიდებულო... ნამდვილად ისაა.

რეზეპა (შეკრთება). ესე იგი, მაინც?.. (მტკიცედ). რაც არის, არის!

წინკარიდან შემოდის იუჰანეს როსმერი.

როსმერი (სამგზავრო სამზადისის დანახვისას რეზეპას მიუბრუნდება და ეკითხება). რას ნიშნავს ეს?

რეზეპა. მიუღივარ.

როსმერი. ახლავე?

რეზეპა (მადამ ჰელსეტს მიუბრუნდება). მაშ, ასე, თერთმეტ საათზე, არა?

მადამ ჰელსეტი. კეთილი, ფრიოკენ. (ხელმარჯვნივ გადის).

როსმერი (ხანმოკლე დუშილის შემდეგ). საით მიემგზავრები, რეზეპა?

რეზეპა. ჩრდილოეთში, გემს მივყვები.

როსმერი. ჩრდილოეთში? კი მაგრამ, რა დაგრჩენია ჩრდილოეთში?

რეზეპა. მე ხომ იქიდან ჩამოვედი.

როსმერი. მაგრამ ახლა რა საქმე გაქვს იქ?

რეზეპა. ან აქ რა საქმე გაქვს?

როსმერი. მაინც რას აპირებ?

რეზეპა. არ ვიცი. ვეცდები თავი დავაღწიო ყოველივე ამას.

როსმერი. ყოველივე ამას?

რეზეპა. როსმერსკოლმა წელში გამტება.

როსმერი (გაოგნებული) რას ამბობ?..

რეზეპა. დიახ, გამტება და გამანადგურა... აქ რომ ჩამოვედი, ისეთი ლალი და თამამი ვიყავი. ახლა კი უცხო კანონის უღელქვეშ მოვიხარე ქედი. არა მგონია, ამიერიდან კვლავ მეყოს გამბედაობა, რაიმე სიძნელეს შევეჭიდო.

როსმერი. რატომ? მაინც რა არის ეს კანონი, რომლის უღელქვეშაც, შენივე სიტყვებით რომ ვთქვათ...

რეზეპა. მოვეშვათ ამას, ჩემო ძვირფასო... რა გადაწყვიტეთ შენ და რექტორმა?

როსმერი. ზავი დაედეთ.

რეზეპა. აა! მაშასადამე, ყველაფერი მაინც ამით დამთავრდა?

როსმერი. მთელ ჩვენს მეგობრებს მოუყარა თავი, და მათ თვალნათლივ დამიმტკიცეს, რომ ჩემი გეგმა, რომელიც კაცთა სულების გაკეთილშობილებას ისახავდა მიზნად, თურმე სულაც არ ყოფილა საჩემო საქმე. და თვით ეს გეგმაც, თავისთავად, იმდენად უიმედოა, რომ... არა, მე ხელს ვიღებ მასზე.

რეზეპა. დიახ, დიახ... ალბათ, ასე აჯობებს.

როსმერი. ასე აჯობებს? მაშ, ახლა შენც ამ აზრისა ხარ?

რეზეპტ. თანდათანობით მივედი ამ აზრამდე. ბოლო ორი დღის განმავ-

როსმერი. სტყუი. რეზეპტა

რეზეპტა. ვტყუი?

როსმერი. დიახ, სტყუი. შენ არასოდეს არ გწამდა ჩემი. არასოდეს არ გჯეროდა, რომ მე შეშფოლო ბოლომდე დამეცვა ეს საქმე. რეზეპტამდე მიმეყვანა იგი.

რეზეპტა. მე მეგონა, ორივე ერთად როგორმე თავს გავართმევდით მას.

როსმერი. სტყუი. შენ მეგონა, რომ თვითონვე მიიღწევდი რაღაც არნახულს. მე კი მხოლოდ შენი განზრახვის იარაღად მთვლიდი, რომლის მეშვეობითაც ხორცს შეასხამდი შენს მიერ დასახულ მიზანს. აი, რას ფიქრობდი შენ.

რეზეპტა. მომისმინე, როსმერ...

როსმერი (მძიმედ ეშვება დივანზე). მორჩი... ახლა კი ყველაფერი ცხადია ჩემთვის, მე მხოლოდ სათამაშო ვიყავი შენს ხელში.

რეზეპტა. არა, მომისმინე, როსმერ, მოდი, სწორედ ამაზე ვილაპარაკოთ... უკანასკნელად. (დივანის გვერდით, სკამზე ჯდება). მე მინდოდა ყველაფერი იქიდან — ჩრდილოეთიდან მომეწერა შენთვის, მაგრამ, როგორც ჩანს, უმჯობესია, პირადად მოგახსენო.

როსმერი. მაშ, ჯერ კიდევ არ გითქვამს ყველაფერი?

რეზეპტა. ყველაზე მთავარი უთქმელი დამრჩა.

როსმერი. ყველაზე მთავარი?

რეზეპტა. დიახ, უნდა გაგიმჟღავნო ის, რაზედაც წარმოდგენაც არა გაქვს, და რაც ნათელს მოპოვენს ყოველივე დანარჩენს.

როსმერი (თავს აქნევს) არაფერი არ მესმის.

რეზეპტა. მართალია, ოდესღაც ცბიერებით ვცდილობდი როსმერსპოლში მოხვედრას, რადგანაც ვფიქრობდი, რომ სწორედ აქ შევძლებდი მეპოვა ჩემი იღბალი და ბედნიერება. ასე თუ ისე, გესმის?

როსმერი. მერედა, ხომ მიიღწიე საწაღელს?

რეზეპტა. მე მეგონა, რასაც კი მოვიინდომებდი, ყველაფრის მიღწევა შემიძლო მაშინ. დიახ, მაშინ ჩემი ნება ჯერ კიდევ ლალი, თამამი და თავისუფალი იყო. არაერთაბი სხვა აზრის გაგონებაც არ მინდოდა. ვერაფერი გადამახვევი-ნებდა ერთბედად არჩეულ გზიდან. მაგრამ სწორედ მაშინ შეწია ის, რამაც გატეხა ჩემი ნება... სამუდამოდ დამორგუნა და დამაშინა.

როსმერი. მაინც რა? უფრო გასაგებად ვერ მეტყვი?

რეზეპტა. სწორედ მაშინ დამუუფლა ეს დაუოკებელი, დაუძლეველი ვნება, როსმერ!

როსმერი. ესება? შენ?... ვის მიმართ?..

რეზეპტა. შენს მიმართ.

როსმერი (შაადაა წამოხტეს). იმის თქმა ხომ არ გინდა, რომ... შეგიყვარდა?..

რეზეპტა. ეს გრძნობა მაშინ მეც სიყვარული მეგონა, მაგრამ არა. გამოგიტყდები: ეს იყო დაუოკებელი, დაუძლეველი ვნება.

როსმერი (თავს ძალას ატანს). რეზეპტა... ნუთუ ეს შენა ხარ... აქ რომ ზიხარ და ყოველივე ამას მიყვები?

რეზეპტა. დიახ, რას იტყვი, როსმერ?

როსმერი. და სწორედ ამ გრძნობის გავლენით დაიწყე მოქმედება, როგორც თვითონა ბრძანე?..

რეზეპა. ეს გრძნობა ზრიგალივით დამატყდა თავს. ამნაირი გრიგალი მხოლოდ ჩვენში, ჩრდილოეთში იცის. აგიტაციებს და ეშმაკმა იცის, სად წყვილებს. წინააღმდეგობაზე ლაპარაკიც კი ზედმეტია.

როსმერი. მაშ, სწორედ ამ გრიგალმა გადაჩეხა საცოდებზეაქცია წყვეტვარდნილში?

რეზეპა. დიახ, მაშინ ხომ ჩვენ გააფრთებით ვებრძოდით ერთმანეთს, როგორც ორი დასახრჩობად განწირული, გადაყირავებულ ნავს რომ ჩაპფრენიან გადასარჩენად.

როსმერი. და, რა თქმა უნდა, უძლიერესი შენ აღმოჩნდი აქ, როსმერსკოლში; უფრო ძლიერი, ვიდრე მე და ბეატა — ორივე ერთად.

რეზეპა. მე მოვასწარი შენი გაცნობა და მივხვდი, რომ სიახლოვეს ვერ გაგეკარებოდი, სანამ არ განთავისუფლდებოდი სულიერადაც და ხორციელადაც.

როსმერი. მაგრამ არ მესმის შენი, რეზეკა... შენ.. მთელი შენი ქცევა — ამოუხსნელი ამოცანაა ჩემთვის. ახლა ხომ თავისუფალი ვარ... სულიერადაც და ხორციელადაც. მაშასადამე, უკვე შიალწიე იმთავითვე დასახულ მიზანს. მაგრამ მაინც...

რეზეპა. არასოდეს ისე შორს არ ვყოფილვარ ჩემი მიზნისგან, როგორც ახლა.

როსმერი. ...მაგრამ მაინც, კვლავ ვიმეორებ, როცა გუშინ შემოგთავაზე, უფრო სწორად, გთხოვე, ჩემი ცოლი გახდი-მეთქი, შენ თითქმის შეშინებულმა და თავზარდაცემულმა წამოიკივლე, არასოდეს ეს არ მოხდებაო.

რეზეპა. ეს იყო სასოწარკვეთილების კივილი.

როსმერი. რატომ?

რეზეპა. იმიტომ, რომ როსმერსკოლში უკანასკნელი ძალა წამართვა. აქ დაემსხვრა ფრთები ჩემს ლალსა და თამამ ნებას. აქ დაასახიჩრეს და დაასაპყრეს იგი. წავიდა ის დრო, როცა შემედლო ყველაფრისათვის შემებღია. მოქმედების უნარი დავკარგე, როსმერ.

როსმერი. როგორ თუ დავკარგე?

რეზეპა. თვითონ ცხოვრებამ, შენთან ურთიერთობამ დამაკარგვინა.

რეზეპა. როცა აქ მარტოკა დავრჩი შენთან... შენ კი ის გახდი, რაცა ხარ...

როსმერი. მე რე?..

რეზეპა. ...რადგან ბეატას სიცოცხლეში ხომ არ ყოფილხარ მთლიანად ის, რაც სინამდვილეში ხარ?..

როსმერი. სამწუხაროდ, მართალს ამბობ.

რეზეპა. მაგრამ როცა სულ მარტო დავრჩი შენთან... აქ, ამ სიჩუმესა და სიმყუდროვეში... როცა მთლიანად მომენდე და მხოლოდ მე მიზიარებდი შენს საკუთარ აზრებს, შენი ნაზი და ფაქიზი სულის ყველა მოძრაობას, შენს სიხარულს თუ სევდას, — ჩემს არსებაში უცნაური გარდატეხა მოხდა. რაღა თქმა უნდა, თანდათან, გესმის?.. თითქმის შეუმჩნეველად... მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს, ჩემი სული ძირფესვიანად გადასხვაფერდა.

როსმერი. ოო, რა არის ეს, რა არის ეს, რეზეკა?

რეზეპა. ის... მაზინჯი ხორციელი ვნება უკვალოდ გაქრა, განქარდა. მთელი ჩემი ამღვრეული და აბორგებული ძალა დაცხრა, დამშვიდდა, თავის კა-

ლაპოტს დაუბრუნდა. ჩემს სულში ისეთმა სიმშვიდემ და სიმყუდროვემ დაისადგურა, როგორც ჩრდილოეთში. ფრინველებით მოფენილ ქარაფზე შუალამის მქრქალი და მცხრალი მზის ქვეშ.

როსმერი. მერე, მერე? მითხარი, ყველაფერი მითხარი, რისი თქმაც შეგიძლია.

რეზეპა. მეტი არც არაფერი მაქვს სათქმელი, გარდა იმისა, რომ ქორწინებულმა მაშინ დამეუფლა სიყვარული, დიადი, თავდავიწყებული, ყოველისმომცველი სიყვარული, რომელიც იმ ერთობლივი ცხოვრებითაც კმაყოფილდება, რომლითაც ვცხოვრობდით ჩვენ.

როსმერი. თ. აზრად მაინც რომ მომსვლოდა!..

რეზეპა. ასე სჯობს, რაც არის. გუშინ, როცა შენ მკითხე, ცოლად ხომ არ გამომყვებიო, ისეთმა აღტაცებამ შემიპყრო...

როსმერი. ხომ მართალია, რებეკა? მეც ასე მომეჩვენა..

რეზეპა. მხოლოდ ერთის წამით. თავდავიწყების ქაშს. ეს ჩემმა ძველმა, ლაღმა და თამამმა ნებამ გაიბრძოლა გალიიდან თავდასაღწევად. მაგრამ მას უკვე ლალატობს ძალა... მალე იღლება.

როსმერი. მაინც რით ახსნი ამ შენს ფერისცვალებას?

რეზეპა. ეს როსმერთა საგვარეულო მსოფლმხედველობამ, ან, უფრო სწორად, პირადად შენმა მსოფლმხედველობამ მოწამლა ჩემი ნება.

როსმერი. მოწამლა?

რეზეპა. დიახ, მოწამლა და ჩააქცნო კიდევ, უცხო კანონებს დაუმონა იგი, რომლებსაც ადრე, საერთოდ, არ ვცნობდი... შენთან ურთიერთობამ გააკეთილშობილა ჩემი სული.

როსმერი. აჰ, ნეტა შემეძლოს, მართლა ვირწმუნო ეგ.

რეზეპა. თამამად შეგიძლია ირწმუნო. როსმერსკოლმური მსოფლმხედველობა აკეთილშობილებს სულს, მაგრამ... (თავს აქნევს) მაგრამ...

როსმერი. რა მაგრამ?..

რეზეპა. ...მაგრამ იმავდროულად, ჰკლავს ბედნიერებას.

როსმერი. შენ ასე გგონია, რებეკა?

რეზეპა. დიახ. ყოველ შემთხვევაში, მე ასე დამემართა.

როსმერი. მაგრამ ნუთუ ასე დარწმუნებული ხარ ამაში? კი მაგრამ, მე რომ კვლავ შემოგთავაზო?... გთხოვო, შეგვედრო?..

რეზეპა. არასოდეს... სიტყვაც ვღარ დისძრა ამაზე, ჩემო ძვირფასო. ეს შეუძლებელია!.. იმიტომ, რომ... დიახ, ესეც უნდა იცოდე, როსმერ, — იმიტომ, რომ მე წარსული მაქვს.

როსმერი. გარდა იმისა, რაც უკვე მიაბზე?

რეზეპა. დიახ, გარდა იმისა... და უფრო სერიოზული...

როსმერი (ოდნავ შესამჩნევი ღიმილით). რა უცნაურია, რებეკა! შენ წარმოიდგინე, ზოგჯერ მეც გამკრავდა ხოლმე ამგვარი ეჭვი.

რეზეპა. მართლა? და შენ, მიუხედავად ამისა, მაინც?..

როსმერი. არასოდეს გასაქანი არ მიმიცია ჩემი ეჭვისთვის — ისე, ხანდახან, აზრით თუ გავეთამაშებოდი, გესმის?

რეზეპა. თუ მომთხოვ, არც კი დავეფიქრებდი, ახლავე გეტყვი ამასაც.

როსმერი (ხელის გაქნევით). არა, არა, გაგონებაც არ მინდა. არაფერსაც არა გთხოვ... მე შემიძლია ყველაფერი დავივიწყო.

რეზეპა. მე კი არ შემიძლია.

როსმარი. ო, რებეკა!..

რებეკა. დიახ, ხომ ხედავ, სწორედ ესაა საშინელება: ახლა, როცა ცხოვრება თვითონ მაწვდის ბედნიერებით სავსე ფიარას... მე ისეთი ვახდები, რომ თვით ჩემი საკუთარი წარსული მელოდება ვზაზე.

როსმარი. შენი წარსული მოკვდა, რებეკა. მას არავითარი გველენა-უაღყო რა აქვს შენზე... ისეთთან, როგორც ახლაც ვახდები.

რებეკა. აჰ, ჩემო ძვირფასო, ეს მხოლოდ ლიტონი სიტყვებია. კი მაგრამ, ბრალისაგან თავისუფალი სინდისი? ვინ მომაშავებს?..

როსმარი (დათრგუნვილი). დიახ, დიახ... ბრალისაგან თავისუფალი სინდისი.

რებეკა. სწორედ მასშია სიხარული და ბედნიერება. აი, მოძღვრება, რომლისთვისაც გინდოდა სული ჩაგედგა და მომავლის კეთილშობილ, სიხარულით სავსე ადამიანთა მრწამსად გექცია იგი...

როსმარი. აჰ, ნულარ გამახსენებ ამას. ეს იყო მხოლოდ უსაგნო ოცნება, რებეკა. მსწრაფლმავალი ზმანება, რომელიც მე თვითონაც აღარა მჯერა. ადამიანებს, როგორც ჩანს, გარეშე ძალის ზემოქმედებით ვერ გააკეთილშობილებ.

რებეკა (ჩუმად). ვერც თვით უანგარო სიყვარულით?

როსმარი (ჩაფიქრებით). დიახ, აი, ეს მართლაც რომ დიდი საქმე იქნებოდა: ჩემი აზრით, ლამის ყველაზე დიდი საქმე მთელ ცხოვრებაში... შესაძლებელი რომ იყოს. (აღელვებული). მაგრამ როგორ გავერკვე ამ საკითხში? როგორ გავიცხადო სიმართლე?

რებეკა. არ გჯერა ჩემი, როსმერ?

როსმარი. აჰ, რებეკა, როგორ უნდა მჯეროდეს შენი? რამდენს თამაშობდი, ცრუობდი, თვალს მიხვევდი! ახლა კი ამ სიახლეს მიმეღვენებ. თუ ამაშიაც რაიმე იმალება, ადექი და ბარემ ახლავე მიტხარი, აბა, რა ვიცი, იქნებ რალაციის მიღწევა გასურს? მე ხომ არაფერზე არ გეტყვი უარს, რაც კი შემიძლია.

რებეკა (ხელების მტვრევით). აჰ, ეს მომაკვდინებელი იქვნეულობა!.. როსმერ!.. როსმერ!..

როსმარი. დიახ! განა საშინელება არ არის ეს? მაგრამ რა ვქნა, ვერასოდეს ვეღარ დავიხსნი თავს ამ ეჭვისაგან. ვერასოდეს ვეღარ დავიჯერებ, რომ წმინდა და უანგარო სიყვარულით მეკუთვნი მე!

რებეკა. კი მაგრამ, ნუთუ შენს სულში არაფერი არ მოწმობს იმას, რომ ჩემში მართლაც უცნაური გარდატეხა მოხდა? და რომ ამ გარდატეხის მიზეზი შენა ხარ... მხოლოდ შენ?

როსმარი. ეჰ, რა ვქნა, აღარა მჯერა, რომ ადამიანთა გარდაქმნის უნარი შემწევს. საერთოდ აღარა მჯერა ჩემივე თავის. აღარც ჩემი და აღარც შენი, რებეკა.

რებეკა (პირქუშად). როგორღა გინდა იცხოვრო ამის შემდეგ?

როსმარი. თვითონაც არ ვიცი... არ მესმის არა მგონია, რომ შევძლო... არც არაფერი მეგულება ამქვეყნად ისეთი, რომ მისი გულისთვის ღირდეს ცხოვრება.

რებეკა. ოო, ცხოვრება, — თვით მასწივეა განახლება. ამიტონაც მაგრად ჩავებლაუჭოთ, როსმერ. მასთან გამომშვიდობებას ყოველთვის მოვასწრებთ.

როსმარი (აღღვებული წამოიჭრება). მაშინ დაძიბრუნე რწმენა! შენ-
დამი რწმენა, რებეკა! რწმენა შენი სიყვარულისა! საბუთი, საბუთი მომეცი,
გესმის?

რეზეპა. საბუთი? რა საბუთი შემოძლია მოგცე?

როსმარი. რაც მე მჭირდება! (ოთახში დაბორილობს). არადა ვერ ავი-
ტან ამ სიცარიელეს... ამ საშინელ სიცარიელეს... ამ... *შეგულიანება*

წინკარზე მკვეთრი კაკუნი ისმის.

რეზეპა (სკამიდან წამოხტება). ა!.. გესმის?

კარი იღება და შემოდის **ულრიკ ბრენდელი**. გაზამებული პერანგი, შა-
ვი სერთუკი და მაღალყელიანი ფეხსაცმელები აცვია, რომლებშიაც შარვლის
ტოტები აქვს ჩატნეული. დანარჩენი ტანსაცმელი იგრვეა, რაც პირველ მოქმე-
დებაში. ცოტა არ იყოს, დაბნეულად გამოიყურება.

როსმარი. ა, ეს თქვენა ხართ, ბატონო ბრენდელ?

ბრენდელი. იუჰანეს, ჩემო ძვირფასო... მოგესალმები... და გთხოვ მო-
მიტევო!

როსმარი. ასე გვიან საით გაგიწევიათ?

ბრენდელი. ქვევით, მთის ძირას.

როსმარი. როგორ?..

ბრენდელი. შინ, ჩემო უძვირფასესო შეგიძლო, შინ: საოცრად მომენატრა
დიადი „არარაობა“.

როსმარი. როგორც ჩანს, რაღაცა შეგემთხვათ, ბატონო ბრენდელ! მაინც
რა?

ბრენდელი. მაშ, შენც შეამჩნიე ჩემი ფერისცვალება? თუმცა ალბათ არც
ესე ძნელი შესამჩნევია. უკანასკნელად რომ შემოვედი ამ დარბაზში... შენ
წინაშე წარვსდექი როგორც მდიდარი კაცი. ამაყად რომ იტყაბუნებდა ჯიბეზე
ხელს.

როსმარი. როგორ? მართალი ვითხრათ, არ მესმის...

ბრენდელი. ახლა კი, ამ საღამოს, შენ მხედავ ტახტიდან ჩამოგდებულ-
სა და ჩემი დამწვარ-დანახშირებული სასახლის ფერფლში მუხლებამდე მდგარ
მეფეს.

როსმარი. თუ შემოძლია რითიმე დაგეხმაროთ...

ბრენდელი. დღემდე შემოგრჩა შენი ბავშვური გული, იუჰანეს... ცოტა-
ოდენს ხომ ვერ მასესხებ?..

როსმარი. დიახ, დიახ, სიამოვნებით!

ბრენდელი. ორიოდ ნახმარი და გაცვეთილი იდეალი ხომ არ მოგეძებ-
ნება?..

როსმარი. რას ბრძანებთ?

ბრენდელი. ორიოდ გაცვეთილ იდეალს ხომ ვერ მიწყალობებ-მეთქი?
მადლი იქნება. ამ მხრივ, მე ახლა ნამდვილი ლატაკი ვარ, ჩემო ძვირფასო. ააფ-
რინე ალალიო...

რეზეპა. მაშ, ვერ მოახერხეთ თქვენი ლექციების წაკითხვა?

ბრენდელი. ვერა, ჩემო გონის მიმხდელი ჯალბატონო. რას იტყვით? ის
იყო დავაპირე ჩემი სიუხვის რქა გადმომეპირქვავებინა და უცებ, ჩემდა სავა-
ლალოდ, შევნიშნე, რომ თურმე ბანკროტი ვარ.

რეზიკა. კი მაგრამ, თქვენი დაუწერელი თხზულებები?

ბრენდელი. ოცდახუთი წელიწადი ნამდვილი კრიტიკით ვაჯექი და-
ხურულ სკივრს, და, აი, გუშინ... როცა გავხსენი, რომ ჩემი დაფარული საუნჯე
ამომელაგებინა, დავინახე, რომ შიგ არაფერიც არ არის. დროის ბასრმა კბი-
ლებმა დაღრღნა და გააცამტვერა ყოველი. აღარაფერი აღარ დარჩა.

როსმარი. ვითომ მართლა ასეა? დარწმუნებული ხართ?

ბრენდელი. უეჭველად, ჩემო ძვირფასო, პრეზიდენტმა თვალნათლივ და-
მიმტკიცა ეს.

როსმარი. პრეზიდენტმა?

ბრენდელი. დიახ... მისმა უდიდებულესობამ.

როსმარი. მაინც ვის გულისხმობთ?

ბრენდელი. რა თქმა უნდა, პეტერ მორტენსპორს.

როსმარი. რაო?!

ბრენდელი. (იღუმალი ხმით). სსუ... სსუ!.. პეტერ მორტენსპორი მომავ-
ლის წინამძღოლი და მბრძანებელია. არასოდეს არა ვმდგარვარ უფრო შთაბე-
ჭდავი სიდიადის წინაშე. პეტერ მორტენსპორი ყოველისმძლე კაცი გახდება.
მას შეუძლია მიაღწიოს ყველაფერს. რასაც მოისურვებს.

როსმარი. არ დაიჯეროთ!

ბრენდელი. დიახ, დიახ, ჩემო ძვირფასო! რადგან პეტერ მორტენსპორი
არასოდეს არ მოისურვებს იმაზე მეტს, რისი მიღწევაც შეუძლია. პეტერ მორ-
ტენსპორს შეუძლია იდეალების გარეშე იცხოვროს. ხოლო ეს, დიახ, სწორედ
ეს გახლავს მოქმედებისა და წარმატების ერთადერთი დიადი საიდუმლო. აი,
ამქვეყნიური სიბრძნის საბოლოო შედეგი. ბასტა!

როსმარი (პრუდ.) ახლა კი მესმის, რომ უფრო ღარიბი მიდიხართ, ვიდ-
რე მოხვედით.

ბრენდელი. Bien! შენი ბებერი მასწავლებლის მაგალითი გაკვეთილად
გამოგადგება. ყველაფერი წყალში ჩაიყარა, რასაც ის აქ გასწავლიდა. ქვიშის
საძირკველზე ნუ დააშენებ შენს ციხე-კოშკს. თვალი ფხიზლად გექიროს. კერ-
გად მოსინჯე ნიადაგი ფეხქვეშ, ვიდრე საბოლოოდ დაეყრდნობოდე ამ მომხიბ-
ლავ არსებას, რომელიც ცხოვრებას გიმკობს და გილამაზებს.

რეზიკა. თქვენ მე გგულისხმობთ?

ბრენდელი. დიახ, ჩემო გონის მიმხდელი ზღვის ასულო.

რეზიკა. მაინც რატომ არ შეიძლება ჩემზე დაყრდნობა?

ბრენდელი (ნაბიჯს გადადგამს მისკენ). მე მითხრეს, რომ ჩემს ყოფილ
მოწაფეს თავისი მისია აქვს, — საქმე, რომელიც მას სურს გამარჯვებით და-
ავიროგვინოს.

რეზიკა. მერედა, რა?..

ბრენდელი. გამარჯვება უზრუნველყოფილი აქვს; მაგრამ, კარგად და-
იხსომეთ, მხოლოდ ერთი აუცილებელი პირობით.

რეზიკა. მაინც?

ბრენდელი. (ხელში ფრთხილად ჩაჰკიდებს ხელს). იმ პირობით, რომ
ქალი, რომელსაც ის უყვარს, უყოყმანოდ გავა სამზარეულოში და თავის ნაზ,
თოვლივით ქათქათა ნეკს მოიჭრის... აი, აქ. ზუსტად ამ შუა სახსრის ზემოთ...
Item, აუცილებელია ისიც, რომ ზემოხსენებულმა შეყვარებულმა ქალბატონ-
მა... ასევე უყოყმანოდ მოიჭრას თავისი უებრო ფორმის მარცხენა ყურიც. (ხელს
უშვებს და როსმერს მიუბრუნდება). მშვიდობით, იუჰანეს ძღვევამოსილო!

როსმერი. წასვლას აპირებთ? ახლა? ამ ბნელ ღამეში?

რეზინელი. ეს ბნელი ღამე სწორედ ჩემთვისაა ზედგამოჭრილი. მშვილობა თქვენდა! (მიდის).

ოთახში ერთხანს საშარხებური სიჩუმე სუფევს.

რეზინელი (მძიმედ სუნთქავს). შეიძლება სული შეეხუთოს ადამიანი (ფანჯარასთან მიდის, ალებს და იქვე ჩერდება).

როსმერი (ღუმლის გვერდით საჯარძელში ქდება). დიახ, როგორც ჩანს, სხვა გამოსავალი არ არსებობს, რებეკა. ახლა კი ვხედავ, რომ უნდა წახვიდე.

რეზინელი. ვერც მე ვხედავ სხვა გამოსავალს.

როსმერი. უკანასკნელი წუთებით მაინც ვისარგებლოთ. მოდი აქ, ჩემს გვერდით ჩამოჯექ.

რეზინელი (დივანზე ქდება). რა გინდა, როსმერი?

როსმერი. უწინარეს ყოვლისა, მინდა გითხრა, რომ შენს მომავალზე ზრუნვა არ დაგჭირდება.

რეზინელი (იღიმება). კმ! ჩემს მომავალზე!

როსმერი. ყველა შესაძლებლობა გაჭითვალისწინე... რა ხანია... ასეა თუ ისე, შენ უზრუნველყოფილი ხარ.

რეზინელი. ამაზეც იზრუნე, ჩემო ძვირფასო?

როსმერი. თვითონ უნდა მიმხვდარიყავი.

რეზინელი. რა ხანია, ამისთანა დამეგებზე აღარ მიფიქრია.

როსმერი. დიახ, დიახ... შენ ალბათ გეგონა, რომ ჩვენი ურთიერთობა აღარასოდეს აღარ შეიცვლებოდა.

რეზინელი. დიახ, ასე მეგონა.

როსმერი. მეც. მაგრამ იმ შემთხვევაში, თუ მე აღარ ვიქნებოდი...

რეზინელი. ო, როსმერი... შენ ჩემზე დიდხანს იცოცხლებ.

როსმერი. ეს ჩემი უბადრუკი სიცოცხლე ჩემს ხელთაა.

რეზინელი. რას ამბობ? თავს ხომ არ გინდა აუტეხო რამე?

როსმერი. კი მაგრამ, ვითომ რა იქნება გასაკვირველი? იმ სამარცხეინო მარცხის შემდეგ, მე რომ განვიცადე! გამარჯვებაზე ვოცნებობდი და ლაჩრულად კი მივატოვე ბრძოლის ველი... მივატოვე მანამ, სანამ ნამდვილი ბრძოლა დაიწყებოდა!

რეზინელი. განაახლე ბრძოლა, როსმერი! სცადე მაინც, და დაინახავ, რომ გამარჯვება შენ დაგრჩება... შენ გააკეთილშობილებ ათასობით... ათიათასობით სულს! ოღონდაც სცადე...

როსმერი. ო, რებეკა... თვითონვე აღარა მჯერა ჩემი მისიისა.

რეზინელი. კი მაგრამ, შენ ხომ უკვე ჩააბარე გამოცდა. ერთი ადამიანი მაინც გააკეთილშობილე; კერძოდ, მე, — სამუდამოდ...

როსმერი. ეგ რომ მჯეროდეს!..

რეზინელი (ხელების მტვრევით). რა, როსმერი! ნუთუ არ იცი, რითი შემიძლია დაგარწმუნო?

როსმერი (გველნაკბენივით წამოვარდება). მეორედ აღარ გაბედო მაგის თქმა! გესმის, რებეკა? აღარასოდეს აღარ გაბედო!

რეზინელი. არა, სწორედ ეს უნდა გავარკვიო ახლა. იქნება იცი, მაინც რითი შეიძლება მაგ შენი ეჭვის გაქარწყლება? პირადად მე მთელ ქვეყანაზე არაფერი ამდაგვარი არ მეგულება.

როსმერი. მადლობა ღმერთს, რომ არ გეგულება. მით უკეთესი ორივე ჩვენგანისათვის.

რეზეპა. არა, არა და არა! ეგ ვერ დამამშვიდებს. თუ იცი, რა გამაბნობს...
ლებს შენს თვალში, მე მოვითხოვ, უფლება მაქვს მოვითხოვო, რომ მეც მიი-
ხრა.

როსმერი (თითქმის უნებურად). კეთილი, ვნახოთ... შენ ამბობდი რომ...
ლის სიღრმემდე შეგძრა დიადმა სიყვარულმა; რომ ჩემი წყალობით შენი სუ-
ლი გაფაქიზდა და გაკეთილშობილდა, მართლა ასეა? ყველაფერი ზუსტად გა-
იაზრე? რა იქნება, რომ შევამოწმოთ? ა?

რეზეპა. მე მზადა ვარ.

როსმერი. ყოველ წამს?

რეზეპა. როდესაც გნებავს. რაც მალე იქნება, მით უკეთესი.

როსმერი. მაშინ დამიმტკიცე, რეზეპა... რომ შენ... ჩემი გულისთვის... ამ
სალამოსვე... (აღარ ამთავრებს). არა, არა, არა!

რეზეპა. დიახ, როსმერი! დიახ! მითხარი, და დაინახავ!

როსმერი. გეყოფა თუ არა გამბედაობა... და ნებისყოფა... რომ უყოყმა-
ნოდ, როგორცა თქვა ულრიკ ბრენდელმა... ჩემი გულისთვის... ამ ღამესვე...
წახვიდე იქ, სადაც წავიდა ბეატა?

რეზეპა (ნელ-ნელა დგება და ძლივს გახაგონად ამბობს). როსმერი!

როსმერი. დიახ, აი, კითხვა, რომელსაც... შენი წასვლის შემდეგ... ვე-
რასდიდებით ვერ მოვიცილებ თაყვანს. ყოველდღე, ყოველწამს, კვლავ და
კვლავ მიეუბრუნდები მას. ო, თითქოს თვალნათლივ გხედავ ჩემ წინაშე, ბო-
გირზე მდგარს... ზედ შუა ბოგირზე... მოაჭირიდან იხრები... შენ ქვემოთ შმა-
გად მიგელავს წყალი... დაუძლეველი ძალით გიზიდავს... თავბრუ გესხმის...
არა!... უკანვე იხევ... გამბედაობა არ გყოფნის, არ შეგიძლია ის, რაც შესძლო
მან.

რეზეპა. კი მაგრამ, თუ მაინც ვავბედე? და თანაც უყოყმანოდ? მაშინ?

როსმერი. მაშინ კი რა უფლება მექნება, არ გერწმუნო, არ დაგიჯერო?...
კვლავინდებურად არ დამიბრუნდეს ჩემი მისიის რწმენა, კვლავაც არ ვირწმუ-
ნო, რომ უნარი მაქვს, გავაკეთილშობილო ადამიანის სული... და ადამიანის
სულსაც, თავის მხრივ, შესწევს იმის უნარი, რომ კეთილშობილებას ეზიაროს?

რეზეპა (ნელა დახწვდება თავშალს, მოიჭურავს და მტკიცე ხმით ამბობს).

შენ დაიბრუნებ შენს რწმენას.

როსმერი. კი მაგრამ, გამბედაობა და ნებისყოფა გეყოფა, რეზეპა?

რეზეპა. ამაში ხვალვე... ან უფრო გვიან დარწმუნდები... როცა მიბოვ-
ნიან და ნაპირზე ამომათრევენ.

როსმერი (შუბლზე ხელს იხვამს). რა საშინელებაა...

რეზეპა. არ მინდა, დიდხანს დავრჩე იქ, ფსკერზე... ეცადე, დროზე მი-
პოვონ.

როსმერი (წამოვარდება). კი მაგრამ... ეს ხომ... ეს ხომ... წმინდა წყლის
სიგიჟეა! წადი... ან დარჩი! ამჯერადაც დაგიჯერებ. შენი სიტყვაც საკმარისია
ჩემთვის.

რეზეკა. არა, როსმერ! ახლა უკვე გვიანაა უკან დახევა. ამის შემდეგ როგორღა ერწმუნები ჩემს სიტყვას?

როსმერი. მაგრამ მე არ მინდა, შენი დამარცხების მოწმე გავხდე./რეზეკა.

რეზეკა. მე არ დავმარცხდები.

როსმერი. დამარცხდები. არასოდეს არ გეყოფა გამბედაობა, რომ ბეტას კვალს გაპყვე.

რეზეკა. არა გჭერა?

როსმერი. არა. შენ არც ბეტა ხარ და არც ცხოვრებაზე ავადმყოფური შეხედულების ტყვე.

რეზეკა. მაგრამ მე ახლა როსმერსპოლმური მსოფლმხედველობის ტყვე ვარ. ჩემი ცოდვა მევე უნდა გამოვისყიდო.

როსმერი (დაუინებით მისჩერებია). კეთილი. მე კი ჩვენი თავისუფალი მსოფლმხედველობის ტყვე ვარ, რეზეკა. ჩვენ არა გვყავს მსაჯული. ამიტომ თვითონვე უნდა განვსაჯოთ და განვიკითხოთ ჩვენივე თავი.

რეზეკა (სწორად ვერ უგებს). დიახ, ესეც. ესეც. ჩემი სიკვდილი გადაარჩენს ყველაფერს, რაც კი კარგია შენში.

როსმერი. ო, ჩემში აღარაფერია გადასარჩენი.

რეზეკა. არის... მაგრამ მე... ამიერიდან მხოლოდ ალი თუ ვიქნებოდი, რომელიც თავგანწირვით ებლაუტება ხომალდს, რათა მისი სვლა შეაჩეროს, მაშინ როდესაც ხომალდი ლალად უნდა მიჰქროდეს წინ. ამიტომაც მე განზე უნდა მომისროლოს. ან იქნებ მიბრძანებ, დავრჩე და ჩემს უბადრუკ სიცოცხლეს ჩავებლაუტო, რათა სიკვდილამდე დავსტიროდე ბედნიერებას, რომელიც ჩემმავე წარსულმა გამომგლიჯა ხელიდან. არა, მე საბოლოოდ უნდა გავიდე თამაშიდან, როსმერ.

როსმერი. გახვალ და მეც გამოგყვები.

რეზეკა. (თითქმის შეუმჩნევლად იღიმება, მისჩერებია და ჩუმად ამბობს). ჰო, გამომყვები და... მოწმე იყავი.

როსმერი. თან გამოგყვები-მეთქი.

რეზეკა. ჰო, ბოგირამდე. ზედ ფეხის შედგმას ხომ ვერასოდეს ვერ გაბედავ.

როსმერი. ესეც შენიშნე?

რეზეკა (პირქუშად, სასოწარკვეთით). დიახ, სწორედ ამან მიხადა სასო ჩემს სიყვარულს.

როსმერი. რეზეკა... ახლა მე ხელს დაგადებ თავზე... (ასეც იქცევა). და ქეშმარიტი ცოლქმრული კავშირით შეგეუღლდები.

რეზეკა (ხელს სტაცებს ხელში და თავს მკერდზე მიაყრდნობს). გმადლობ, როსმერ. (ხელს უშვებს). ახლა კი მივდივარ. უყოყმანოდ.

როსმერი. ცოლ-ქმარი. ერთად უნდა წავიდეს!

რეზეკა. მხოლოდ ბოგირამდე, როსმერ.

როსმერი. ბოგირზედაც. სადაც შენ, იქაც მე. ახლა მაინც გავბედავ.

რეზეკა. დარწმუნებული ხარ, რომ სხვა გზა არა გაქვს, როსმერ?

როსმერი. დიახ, ეს გზა ერთადერთია.

რეზეპა. კი მაგრამ, ვაითუ სცდები? ვაითუ ეს მხოლოდ სიბრძნეა, მირა-
ქი? როგორც როსმერსპოლმის თეთრი ცხენები?

როსმერი. შესაძლოა, მაგრამ როსმერსპოლმელები ვერსად წავაქვით/მათ.

რეზეპა. მაშ, დარჩი, როსმერ!

როსმერი. ორივე ერთად მივდივართ, ხელი-ხელ ჩაკიდებული.

რეზეპა. ლამის მეც ასე ვიფიქრო.

როსმერი. ახლა ჩვენ უკვე ერთი ვართ, ერთ სულ და ერთ ხორც.

რეზეპა. დიახ, ერთ სულ და ერთ ხორც. წავიდეთ. წავიდეთ... უყოყმა-

ნოდ.

ხელი-ხელ ჩაკიდებულნი გადიან წინკარში და მარცხნივ უხვევენ. კარი
ღია რჩება.

ოთახი ერთხანს ცარიელია. შემდეგ მაღამ ჰელსმეტი შემოადებს მარჯვენა
ნა კარს.

მაღამ ჰელსმეტი. ეტლი გეახლათ... ფრიოკენ... (აქეთ-იქით იუჟრება).
არავინაა! სად წავიდნენ ასე გვიან? უცნაურია!.. ჰმ!.. (წინკარში გადის, სიბნე-
ლეში იუჟრება და უკანვე ბრუნდება). არც მერხზე სხედან... არც იქ და არც
აქ... (ფანჯარასთან მიდის და იხედება). ღმერთო, დიდებულო! რა არის, თეთ-
რად რომ მოჩანს?.. ღმერთმანი, ისინი არიან... ბოგირზე დგანან! ღმერთო, შე-
უნდე ცოდვილთ! მგონი ერთმანეთს ეხვევიან! (შეპკივლებს). ვაიმე! წყალში...
ორივე! წყალვარდნილში! გვიშველეთ! გვიშველეთ! (მუხლმოკვეთილი, ხელე-
ბის ცახცახით ებლაუჭება სკამის ზურგს და ძლივსდა ჩურჩულებს). არა... ვინ-
და გვიშველის?.. მიცვალებულმა წაიყვანა ორივე.

